

ЩО НАМ ПРИЙДЕШНЄЄ ГОТУЄ...

(частина восьма)

Коли хтось каже: «Я люблю Бога», а ненавидить брата свого, той не правдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, якого він не бачить. І таку ми заповідь одержали від Нього: «Хто любить Бога, той нехай любить і брата свого» (1 Йов. 4, 20-21).

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2007

УДК 82-94
С 50

В авторській редакції

Обкладинка *Світлани Демчак*

Сміян Іван Семенович

С 50 Що нам прийдешнєє готує... (частина восьма). — Тернопіль: Підруч-
ники і посібники, 2007. — 224 с.

ISBN 978-966-07-0794-8

ISBN 978-966-07-0794-8

УДК 82-94

© Сміян І. С., 2007

— Ви б віддали життя за свої переконання?

— Зрозуміло, ні. Зрештою, я теж можу і помилятися.

Бертран Рассел

ПЕРЕДМОВА

Чому ми такі різні? Чому наші вчинки, в більшості випадків, непередбачувані? Чому ми насамперед приділяємо значну увагу різнополярним проявам окремих людей, державницьких і громадських діячів, природи?.. Моє пояснення просте — життя (рух) можливі лише за наявності різнобарвності, різнополярності, парадоксальності... й інших явищ, які мають емоційне забарвлення. Така переконаність здатна пояснити ходу нашого життєвого шляху, зробити розсудливими при виникненні власних психологічних критичних станів, подолати те, що здається неможливим... З цієї точки зору, наприклад, «грім на вашу голову» зі сторони ви вважатимете не своєю проблемою, а проблемою громовержця і початком посилення власної активності; про безвихідь і глухий кут вам ніколи не спаде на думку; хоча складні та прості ситуації бувають, але вони мають розвиток і своє розв'язання...

Наприклад, нас майже переконали, що житлово-комунальні підприємства збиткові. Але дії уряду переконують, що це не так. Вони приносять значні «гроші» невідомим нам людям. Подивіться як ці підприємства відстоює уряд і тримається за них, як «воша кожуха»: замість того, щоб заохочувати тих, хто направляє власні кошти на економію газу, карають. Так (газета «У кожен дім», 27. 01. 07) «за умови, що природний газ використовується комплексно, у тому числі й на опалення, в окремих квартирах, від'єднаних від централізованої системи тепlopостачання у багатоквартирних будинках: 68,6 коп. (йдеться про один куб — І. С.) — за наявності лічильників (збільшення на 68,6%); 75,4 коп. — за відсутності газового лічильника (збільшення на 69,8%)». «Для тих громадян, квартири яких опалює «Тернопільтеплокомуненерго», газ коштує 34,3 копійки». Всі в комуноу, скоріше! У тих, хто встановлює ці тарифи, відсутній достатній інтелект, щоб обґрунтувати свої агресивні дії щодо власних громадян. Відсутня логіка, а про несправедливість таких дій я вже не кажу. Наявність таких дій уряду є збудником для окремої людини, суспільства та змушує їх до енергетичних проявів, проявів у боротьбі за виживання.

Своя праця, творча праця завжди буде неоціненним власним здобутком, яка зможе приносити тільки різного ступеню вираження задоволення,

а все негативне довкола набуде мізерності, яке не заслуговує на вашу увагу. І ми повинні не лише чекати праці, а й вишукувати її. Нехай завжди переслідує вас почуття нестачі праці, бажання знаходити різні її варіанти. Ось дивне, на перший погляд, явище, яке було зі мною на початку трудової діяльності. Я працюю фельдшером, не залишаючи працю ні вдень, ні вночі (прийом хворих, цілодобові виклики, профілактичні обходи...). Але мені чомусь цього було замало. Я організовую молодь села на збирання врожаю в нічний час. Сам виступаю не тільки як організатор, а й як основний працівник: викладаю зі снопів жита скирту, чого в житті не робив. Були й інші роботи навесні, влітку, восени і навіть взимку. Свої «перемоги» відзначали в клубі веселими танцями без усяких фуршетів (матеріальних можливостей для останніх не було). Така моя діяльність отримала резонанс у селі, районі й області. Цьому є свідченням нижче наведена грамота.

ПОЧЕСНА ГРАМОТА

Сумський
Обласний Комітет ЛКСМУ
нагороджує цією грамотою

Сміян Івана Семеновича, секретаря комсомольської організації колгоспу «Новий шлях» Тростянецького району — за мобілізацію комсомольців і молоді на дострокове виконання сільськогосподарських робіт у період весняної сівби.

Секретар Обкому
ЛКСМУ

підпис, печатка
30 липня 1949 р.

В цей час мені було 20 років, але я підсвідомо розумів, що окрасою життя є різноманіття праці, праці до виснаження. В праці та в спілкуванні з дівчатами та хлопцями. І до цього часу пам'ятаю, як нам усім було весело, яка була смачна холодна вода під час фізичної роботи, яку насолоду приносив вечір відпочинку в клубі...

І тому ми (я, ти) не будемо заздрити, а лише поспівчуємо герою Олександра Олеся:

Я

I

Я ні швець,
Ні кравець...
Я професор чи вже й ректор
Я найбільший з трьох директор,

Україна вся моя,
Ось хто я!
Я держава, я закон,
Я приїхав за кордон,
Щоб з царями, королями,
З президентами, князями
Поділитися думками.
Та якими? Блискавками.
І без мов
Я знайшов
Аж до Австрії дорогу
І живу тут, слава Богу,
Наче риба у воді:
Ні в багатстві, ні в біді,
А в готелі, кожний знає,
Хто з високий пробуває.
Як на трон колись я злавив,
Миром Бог мене помазав
І сказав:
Прав!
І я влади не зречусь,
І на небо вознесусь,
Як святий пророк Ілля,
Ось хто я.
Сяду в Бога одесную
(А Христос посуньсь ошую!)
І над світом запаную:
Це професія моя.
Ось хто я.

Я розумію О. Олеся так, що він мав на увазі не суто ректора, а керівника (-ів). Їх і сьогодні сила-силенна, молодих, не дуже молодих і зовсім немолодих. Можна навіть стверджувати, що їх сьогодні значно більше, ніж учора. Подивіться, як не сидиться вдома нашим керівникам усіх рівнів. Іноді складається таке враження, що їм більше до вподоби закордон. Батьківщина ж необхідна переважно для «розборок», щоб переконатися, що «Україна вся моя». Головне, що вони призвичаюють до такого розуміння стану речей і нас усіх. Хіба хто-небудь звернув увагу на марнотратство, коли Янукович-молодшенький разом з компанією чартерним рейсом «махнув» навздогін за татом в Америку? Ні. Для нас це вже звично. Правда й те, що всі події сьогодні викликають хоч якусь енергетичну відповідь у кожної людини, яка здатна перетворюватись у дію. Але й такі події є

позитивним поштовхом для пересічної людини в її русі, в її роздумах, у її емоційних проявах. Нас уже не дивує, що Україна за службовими відрядженнями «попереду всієї планети». От й керівництво нашого медичного університету та багато викладачів в останні роки не «вилазять» з-за кордону. Переймають досвід вищої школи в Європі та США. Вони бажають спростувати твердження Олександра Разумкова: «...Система образования, которая у нас существовала, намного совершеннее, чем даже в такой высококоразвитой стране, как США» («Киевские новости», 28.02.97). Виходить, що ми полюємо на дичину, яка, може, й є «в полі», але виснажена, млява, не заслуговує на увагу професійного мисливця. Але й це позитив у русі до майбутнього. «Шишки», яких ми набиваємо собі на лобі, необхідно буде лікувати, а отже, діяти, діяти... А там, дивись, вийдемо на рівну стежку. Ну то що з того, що мені боляче, що мені не зрозумілі «прогресивні» устремління сьогодення? Я завжди вважав і вважаю, що в медичному вузі на першому плані практичних занять має бути хворий. Тому не випадково я пропагував принцип практичного заняття: один студент — один хворий. Сьогодні до хворого додалися тести, протоколи... Я сиджу зараз перед комп'ютером і вважаю, що він мені економить значний час у написанні цієї книги. І не можу собі уявити, що він здатний навчити співчувати хворому, підтримувати в нього надію, відчувати подих смерті... Й не випадково Гіппократ писав: «Якщо є кілька лікарів, з яких один лікує травами, другий ножем, а третій — словом, передовсім зверніться до того, хто лікує словом». Ніколи, нікому, особливо лікарю, вчителю, не треба забувати про СЛОВО, про спілкування. Подивіться, як багато можна висловити словом і, в першу чергу, приміряйте його до себе, як це роблю тепер я:

Не нарікаю я на Бога,
Не нарікаю ні на кого.
Я сам себе, дурний, дурю
Та ще й співаючи, орю
Свій переліг — убогу ниву!
Та сію слово. Добрі жнива
Колись-то будуть. І дурю!
Себе таки, себе самого,
А більше, бачиться, нікого?

Орися ж ти, моя ниво,
Долом та горою!
Та засійся, чорна ниво,
Волею ясною!
Орися ж ти, розвернися,
Полям розстелися!

Та посійся добрим житом,
Долею полийся!
Розвернися ж на всі боки,
Ниво-десятино!
Та посійся не словами,
А розумом, ниво!
Вийдуть люде жито жати...
Веселії жнива!..
Розвернися ж, розстелися ж,
Убогая ниво!!!
Чи не дурю себе я знову
Своїм химерним добрим словом?
Дурю! Бо лучче одурить
Себе таки, себе самого,
Ніж з ворогом по правді жить
І всує нарікать на Бога!

Тарас Шевченко

Тому різні прояви життя необхідно сприймати з відкритими очима, своїм розумом та душевною красою. До речі, можна скористатись і духовним заповітом матері Терези:

«Життя — це можливість. Скористайтесь нею.
Життя — краса. Захоплено сприйми її.
Життя — це мрія. Здійсни її.
Життя — це виклик. Прийми його.
Життя — це обов'язок твій насущний. Виконай його.
Життя — це гра. Стань гравцем.
Життя — це багатство. Не розтринькуй його.
Життя — це надбання. Бережи його.
Життя — це любов. Насолодись нею сповна.
Життя — це таїна. Пізнай її.
Життя — це долина страждань. Пересиль її.
Життя — це пісня. Проспівай її до кінця.
Життя — це боротьба. Стань борцем.
Життя — це безодня невідомого. Вступи в неї, не боячись.
Життя таке прекрасне — не занести!
Це твоє життя. Борись за нього».

Ви чули, що грішники відправляються в пекло, — але це не так. Куди б не потрапив грішник — він утворює пекло; і куди б не потрапив святий — там небеса.

Шпі Раджніш

Яка неймовірна кількість добрих порад, канонів, побажань... у прозі і віршах, у святих книгах і сатиричних творах. Я вже не кажу про промови (відозви, заяви, універсали...) тих, хто й уві сні бачить себе поводитирем нації. І, разом з тим, як це не парадоксально виглядає, окрема людина не в змозі навіть у своїй сім'ї досягнути повної та тривалої злагоди. І не тільки в сім'ї, а з кожним її членом зокрема. Хто мені зможе навести життєвий приклад врівноважених взаємин між людьми на різних щаблях суспільства, які б можна порівняти з упорядкованим та розумним життям бджолиної сім'ї? Можливо, людське життя має сенс тільки за наявності творчих пошуків, яким притаманні протиріччя, парадоксальні вчинки, долання труднощів (якщо їх немає, то ми їх самі для себе утворюємо). Поміркуйте над своїми вчинками, поміркуйте, що вам приносить життєву насолоду, і ви з подивом дізнаєтесь — як правило, це подолання перепонов: фізичних і духовних, моральних і психологічних. Не думаю, що багатій радий від великої купи грошей. Він радий від процесу їх здобування. А процес здобування обмежений у часі. Отже, така радість короткочасна. Здорова людина, незважаючи на те, що здоров'я — найбільше людське надбання, не помічає цього. Лише хвора людина високо цінує і відчуває фізичне здоров'я. Лише процес, динаміка, рух, падіння і підйом створюють відчуття сповненого величі життя, незалежно від віку і статі людини. Я бажаю, а мені не дозволяють, я не бажаю, а мене примушують... В цей час організм переповнюється високим рівнем енергії. Оце життя.

Всі мої забаганки задовольняються. Енергія організму тліє. Прояви мого життя мляві, непривабливі. Мені хотілося б навести кілька життєвих ситуацій, коли організм людини «горить». Ця енергія передається мені, тобі, нам і змушує підтримувати життя. Ось подивіться на багатовекторність впливу на людину, яка читає цю статтю. А що вже говорити про автора цього твору («Психлікарня» ім. Ющенко) Тетяну Корбову (<http://Obozrevatel.Print/2006/9/6/13393/htm>)? Вона вся от-от запалає:

«Как сказал Президент, мы должны учиться на победах». Это Янукович цитирует очередного в своей жизни классика, который — не, ну мы ж все в курсе — сам так и чешет широким шагом: от победы к победе. Хрен догонишь, не порвав штаны. У-у, какой шустрый! Зашибись. И главное дело, с какой крейсерской скоростью провел страну от Януковича к

Януковичу — и пары лет не прошло. Ка-а-ак стартанул, будто пчелкой ужаленный, так, не слезая с печи, и финишировал. Финита. Угу.

Не, ну, конечно, ситуэйшн сегодня не такая, как до Революции. Хуже. А если совсем правду сказать — значительно херовей. Ни Веры, ни Надежды. Иллюзий тоже жалко — они людей грели и скрашивали беспросвет. Они давали силы. И крепили дух. И расставание с иллюзиями совсем не обязательно родит трезвое отношение к мере вещей. Оно, это болезненное расставание, пока что, скорее, породило растерянность, апатию и полную утрату ориентиров.

Раньше вопиющая аморальность считалась родовой чертой плохой — антинародной — власти. Сегодня стало очевидным, что аморальность, откровенная и неприкрытая, — это просто безобидная вокзальная шлюшка по сравнению с размашистым торжищем блядей, переставших маскироваться в целочную бело-пушистость и явивших, наконец, все свои продажные прелести. Не, я не про Мороза и СПУ. Не только. Мне сильно покоя мысль не дает: сколько раз Вячеслав Черновол в гробу перевернулся, слыша от нынешних парламентских руховцев: типа, можно и с коммунистами объединиться в коалицию, главное — чтоб программные цели совпадали (?!). Хлопцы, вы ж в свое время при Черноволе страну просрали — всё суетились под Кучмой, как бы спасая Украину от «красного реванша». И делая вид наивного непонимания — что вас пользуют по полной, как стада пешек в примитивнейшем сценарии в два хода. КАМАЗ был вам благодарностью власти за все, подло упокоив вашего вождя. Мало? Не впрок урок.

Сегодня спасаем очередную грязную задницу на верхнем этаже? Или свою прячем, вечные приспособленцы, окончательно девальвируя «национал-демократию»?

Не, ну Жванецкий снова актуален как никогда: «В чем наша беда? Вместо того чтоб крикнуть: «Что ж вы, суки, делаете!?!», мы думаем: «Что ж они, суки, делают?»»,

А «они» — все, начиная с Ющенко, приватизировав нашу победу, просто превращают нас в подопытных кроликов, на своей шкуре постигающих другую классику. «Ну, пробьешь ты головой стену — что будешь делать в соседней камере?».

Для полного завершения интерьера в которой раз не хватает печальной памяти «Эпицентра» профманипулятора Пиховшека и — уж непременно! — дубово-слухняного начальника первой национальной телекнопки Савенко.

Ну, спрашивается в задачке, где же, наконец, Витюша Медведчук? Пейзаж незавершенный! Даешь «кризисного менеджера» на Секретариат! Чтоб уж всё было, как было.

Не, слышь, не фиг экспериментировать — кем балакучую балаболку Рыбачука заменить: то ли Ехануровым, то ли Безсмертным, то ли, прости Господи, Балогой.

Их всех вместе в пучок связать да еще добавить — все равно лучше Витюши главную «кризисную» функцию никто не исполнит.

Функция ж какая? Известная: приварить кресло к президентской заднице, чтоб раньше срока не уплыло.

Разве ж эта вся немочь нанайская с этой единственной волнующей Ющенко задачей справится?

Вот, хорошо Ганнуса Герман утешила: «Янукович поддержит президента Ющенко на следующих президентских выборах». Если, мол, правильно будет вести себя Ющенко с окружением — поддержит, а сам на выборы не пойдет, потому как ему это ни к чему, он «очень хороший хозяин страны», будет в премьер-министрах, «это его место и его роль».

Не, ну кто теперь «хозяин страны», мы, положим, поняли. Я только не врубаюсь — на хрен к нему этот довесок бесполезный, кому он всрался, Ганка? Ты кому сигналы шлешь, прачечная?

И, видать, не по политехнологическому заказу озвучка интимных подробностей переговоров Януковича с «гражданином начальником» пошла — рановато, а исключительно по Ганнусиному разумению — без мыла в тело.

Потому как Раечка Богатырева, заступив на фракционную высоту, тут же Ганусе по гнезду («я упала с самосвала, тормозила головой») и отвесила: партия, мол, будет это решать, некорректно сегодня базары на эту тему разводить.

Но Ганка сделала полезную для общества работу, легализовав в публичном режиме очерченную донами перспективу для Ющенко: сиди тихо, лох, делай вид, что ты глава государства, мы тоже будим делать вид, чтоб никто не догадался, что место твое — у параша, и там оно может быть только твоим. Но зато на постаменте. И будишь сидеть долго. Хоть до выноса тела. И другого нам не дано. Такая удача выпадает не на всякую отсидку. А дернешься, попробуешь гнать — пеняй на себя, козявка, на себя.

И история «Нефтегаза» имени Ивченко — это просто цветочки... И потому попытка торгов бизнес-нанайцев о своих условиях «широкой коалиции» — ну просто слезы.

«Любі друзі» и их политобслуга так хорошо знают: и их самих, и их почетного члена так легко взять за яйца.

Тем более, что реваншировавшая сила, «Регионы» — это вариант типичной ОПГ. В классическом, хоть и облагороженном, варианте. Где у каждого — от шестерки Калашникова до «хозяина» Януковича и патрона Ахметова — своя роль. Включая демонстративно «свободомыслящего» Тарасика Черновола, безвредно для хозяев исполняющего свое «кушать подано».

Где жесткая дисциплина вертикали, где не обсуждаются приказы и невозможно реальное инакомыслие.

Где помят о горах трупов в штольнях. И об кличке Грека, о его неестественной кончине — тоже помят...

И у них есть только два варианта договоренностей: или купим, или уроем. До сей поры безотказно действовало «купим» — расстановка сил в парламенте и «антикризисная коалиция» тому отчетливый пример.

А, захватив всю власть в стране — кадровый вопрос идет успешно — пацаны перейдут к зачистке того, что колышется не в такт...

О, к слову о кадрах.

Вот они там, в Секретариате пока архитрепетную проблему по заданию Президента решают — на кого бы Генпрокурора, притопленного в донецких карманах, заменить, да чтоб Президенту глянулся личной преданностью, да себе чтоб не продешевить — доны гаранту такую подлянку замостырявают! Сильно знаковую.

Ренат Кузьмин — свежий зам. Генпрокурора. Не, ну то, что насквозь по духу и биографии донецкий — ладно. То, что мажор, мелькавших в скандалах — ладно.

Но ведь Кузьмин в июне 2006-го чуть не стал (вторично) прокурором Киева, однако после обращения то ли министра Луценко, то ли коллектива прокуратуры к Президенту, приказ был спешно отменен.

Однако в памяти осталась не только эта мутная история, но и публичные обвинения, предъявленные столичными коллегами руководившему Киевской прокуратурой до Оранжевой революции Кузьмину: «Его указания нередко имели незаконный характер, преследовали как собственные интересы, так и интересы преступно-олигархических донецких кланов».

Не, ну конечно Президент в истории нового назначения выглядит просто красавцем. Спящим. Нравится — не нравится... Сказано — бай-бай, ну и утихни.

И версия — кто его опять натянул — просто на поверхности. А свои ребята — из Секретариата. За Киев, к примеру, получили с Кузьмина — а оно не срослось. Не отдавать же бабло — тем более счет на миллионы. Ну, вот и продавали, что смогли. Генпрокуратура — с перспективой роста. А?

Не? Ну, значит, вскорости ребята нам обскажут чистую правду, всё прозрачно объяснят — и мы радостно снимем свои глупые версии.

Но вот за кого я сердечно рада — так это за нашего главного милиционера. Которому именно Генпрокуратура (еще без Кузьмина) все время чего-то тормозила и обламывала. А с Кузьминым, надо думать, уже ж точно все бандиты посядут по тюрьмам.

И, главное дело, Ющенко просто таки ривком сдвинет, наконец, борьбу с коррупцией.

А то неудобно прям: Уже даже Януковичу самому приходится о коррупции ритуально в программных речах сурово упоминать. А це ж, бля, вааще...

И тут, наконец, выходит на люди Юля. Бог мой, с очередной гранатой в руках. Янукович-де со своим правительством по Закону утратили легитимность, потому что уже больше 20 дней не лишились депутатства.

Не, ну допустим. Но кого это, Юля дорогая, в этой стране сегодня ебет, а? Да эта правовая коллизия не колышит даже те «демократические посольства», которым любая «стабильность» важнее очередной взрывной сенсации.

Тем более до глубокой сраки все эти юридические изыски народу, который устал от любой политической возни и шалает сегодня от того, что не успевает хлопать глазами на рост жизненно важных цен и его неукротимые перспективы!

Ему бы, ошалевшему народу, услышать хоть от кого — как жить, как выживать, кто и как защитит его права. Но — нет... Не, кавалерийские надежды на «аллюр — три креста» и «р-р-р-аз — и в дамки» пора оставить. Иначе последний очаг, способный, как кажется, к сопротивлению, превратится в сдохший вулкан, ничем, кроме пыли, не грозящей.

Так что пока у оппозиции случился громкий пук, но холостой выстрел. Что печально.

Но не всё так грустно. Приятно, что некоторым даже весело.

Вот молодежные активисты из неких специфических организаций («Молодь — надія України» и «Громадський спротив України») 7 сентября собираются вручить мэру Черновцевоу смирительную рубашку Винницкой «психлікарні» имени Ющенко. Не, ну чего только вручить — а зафиксировать слабо? Ну, Бог в помощь, ребятки.

Кстати, о Боге, Вот не фраер, нет, не фраер. Понятно, это другой был Ющенко, однофамилец. Но все-таки что-то здесь не случайное, а?».

Я приношу свої вибачення читачу за окремі нецензурні слова в цій статті, але «з пісні слова не викинеш».

Скільки в цьому тексті зіткнень, запрошення читача до активної співучасті чи, навпаки, до обурення, згоди чи незгоди... Її енергетичне поле невгамовності охоплює іншу людину і, таким чином, збагачує життя останньої. Виходить, що людина людині має завдячувати з приводу будь-якого подразника (позитивного і негативного), оскільки він викликає емоційну відповідь та не дає затягнутись багнюкою.

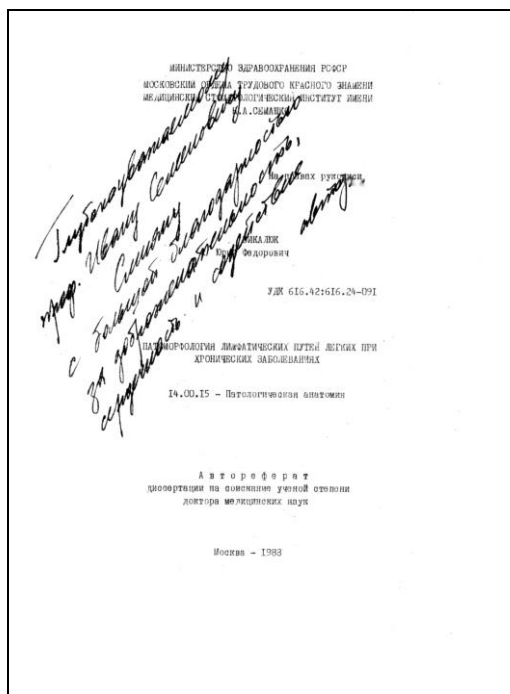
Хто може дати відповідь на те, що краще: сприймати сьогодення таким, яким воно є, чи підкоритись та погодитись із «похоронною піснею» М. Ю. Лермонтова?

Печально я гляжу на наше покоління!
Его грядущее — иль пусто иль темно,
Меж тем, под бременем познания и сомнения,
В бездействии состарится оно.
Толпой угрюмой и скоро позабытой,
Над миром мы пройдем без шума и следа,
Не бросивши векам ни мысли плодотворной.
Ни гением начатого труда.

Що добре — в кожного з нас є вибір: смуток та журба або «вихри враждебные...»...

Як розвиток своїх вищенаведених думок наведу кілька прикладів із власного життя. Свого часу в Тернопільський медичний інститут був зарахований асистентом кафедри патологічної анатомії випускник Чернівецького медінституту Юрій Федорович Вікалюк. Його професійний рівень та ставлення до праці дозволили обрати його доцентом. В подальшому він виконав докторську дисертацію, керівником якої був завідувач кафедри Анисим Тимофійович Хазанов. Останній був відомий у Союзі та за його межами своїми науковими розробками й обґрунтуванням хронічної пневмонії. Це був не лише класний фахівець (мабуть, один з кращих в Україні), а й вельми гостра на язик людина. Його живе слово завжди викликало посмішку, а то й колективний сміх присутніх. Я можу стверджувати, що його присутність на вченій раді інституту завжди робила це зібрання цікавим та привабливим. Після його виходу на пенсію та від'їзду до Ленінграду вчені ради стали «нудними». Мені приємно, що до кінця свого життя А. Т. Хазанов завжди надсилав в мою адресу вітальні листи до кожного свята. І в мене є достатньо підстав, щоб стверджувати про віднесення до видатних людей нашого вузу таких всебічно освічених і загальноновизнаних фахівців, як А.Т. Хазанов і Ю. Т. Коморовський. На жаль, я не можу знайти їм «рівню» в Тернопільському медичному вузі за всю його 50-річну історію. Це до слова. Так от після захисту Ю. Ф. Вікалюком докторської дисертації,

його керівник, професор А. Т. Хазанов написав у ВАК (Москва) листа, в якому стверджував, що дисертація Юрія Федоровича заслуговує бути докторською але сам дисертант, як людина, не може бути доктором наук. ВАК врахував думку керівника і дисертацію не затвердили. Мені невідомі були мотиви професора щодо негативної оцінки Ю. Ф. Минув час, наступили «шумні дні» кінця 80-х років, коли «могоричі» набрали сили й у науці. Вигоди до дисертацій різко впали. Іноді складалось враження, що кожний робить те і так, як у нього виходить, не озираючись і не прислухаючись до минулого і сьогодення. І на цьому фоні у мене були підстави дати пораду Юрію Федоровичу. Я (ректор) запросив його до свого кабінету з варіантом незахищеної дисертації, ознайомився з нею і сказав: «Приведіть її у відповідність з часом (доповніть даними літератури за останні роки), і ви успішно зможете захиститись». І все пішло гладко. Ю. Ф. став доктором медичних наук. На авторефераті він написав, що я «глубокоуважаемый» і він мені висловлює «большую благодарность за доброжелательность, сердечность и содействие».

Це був 1988 рік. Дуже швидко він стає завідувачем кафедри при моєму активному сприянні. Більш того, ця посада не була вільною, а тому я попросив попередника Ю. Ф. за власним бажанням перейти на іншу (на щабель меншу) посаду. Все було як в казці. Працюй, твори, дерзай... Але захотілося ще чогось. Він стає активним «рухівцем», депутатом обласної ради, головою комісії з питань охорони здоров'я, активатором зі створення різних комісій з метою перевірки роботи медичного інституту (читай — ректора), публіцистом... Іноді знаходив час і для праці на кафедрі. А ось і один із «художніх творів» Юрія Федоровича Вікалюка.

«КАДРЫ РЕШАЮТ ВСЕ...»

**ПРОФЕСОР СМІЯН ЦІЛКОМ
СОЛІДАРНИЙ З АВТОРОМ
АФОРИЗМУ СТАЛІНИМ**

Ю. Ф. приписав мені цей афоризм, якого я ніколи не проголошував. Але попав в десятку. Всі ті хто побував «у руля» переконуються в життєвості цієї фрази: «Кадри вирішують все». Немає альтернативи висококласному фахівцю (лікарю, вчителю, інженеру...). Тільки такі люди своєю працею приносять світло у свою і не свою оселю. І тому підготовці кадрів, підвищенню їх кваліфікації я (думаю не тільки я) завжди приділяв особливу увагу. Це був один із важливих напрямків моєї роботи. Наприклад, два рази у рік я аналізував кадровий стан кожної кафедри і робив практичні висновки. Думаю, що більшість працівників нашого вузу про це пам'ятають. Хіба може забути Сергій Іванович Климнюк наші розмови про необхідність завершення його докторської дисертації, про надання йому необхідних умов для цього, в тому числі й відправлення його до центрального профільного науково-дослідного інституту в Москву більше, ніж на рік? І сьогодні це один з найбільш кваліфікованих і всебічно освічених завідувачів кафедр.

Я з ведучими неофіційної частини. Сергій Іванович хоча й посміхається, але він більш поважно сприймає святкування мого 75-ліття, ніж ми з доцентом Людмилою Валентинівною Зорею

Або. Постійна опіка асистента кафедри терапії Миколи Івановича Шведа, надання йому оптимальних умов виконання докторської дисертації, в тому числі і щорічних додаткових оплачуваних відпусток для проведення у Львові необхідних досліджень. Він став доктором медичних наук, професором, заслуженим діячем науки і техніки, добрим кардіологом. Кожний крок при виконанні докторської дисертації, призначення на посаду завідувача кафедри, проректора з наукової роботи Михайла Антоновича Андрейчина супроводжували моє уважне сприяння. А такі «дрібниці», як моє прохання до ректора медінституту і голови спецради в Харкові при поданні до захисту докторської дисертації Леонідом Якимовичем Ковальчуком про їх уважне ставлення до дисертанта; таке ж прохання до визначених вчених Ленінграда при поданні до захисту докторської дисертації Борисом Івановичем Рудиком..., взагалі вважались правилом, а не винятком. Подібних випадків можна навести десятки, сотні. Все це я вважав за свій обов'язок, а не за «послугу». І мені приємно було чути з вуст одного з найкращих професорів, а в не дуже далекому минулому — асистента, що найкращі роки життя його сім'ї були за мого ректорства. І це було сказано в часи, коли я був на «заслуженому відпочинку».

Дещо вище я навів два контрастні погляди та вчинки однієї людини (Ю. Ф.), які взаємовиключають один одного. Вони були неочікувані, незвичні, мабуть, а тому більш позитивним, ніж негативним явищем. З однієї точки зору, вони підтвердили переконання професора А. Т. Хазанова (це менший позитив), а з іншої — велич енергетичних процесів в організмі Юрія Федоровича «зашкалювала»; можна думати, що це був зірковий час цієї людини (професор, зав. кафедри, обласний депутат, голова комісії, «трибун» Народного руху, надія на депутатство в Києві, ректорство...). От тільки ми забуваємо: «Всяка слава человека, яко цвет травный; изсше трава, и цвет ея отпаде. (1 посл. Петр. 1, 24). Святая Евдокия, без сомнения, твердо знала и чувствовала эту истину, когда возвышенная на степень великой княгини московской, добровольно нисходила в состояние рабыни, когда под великолепною утварью имела обыкновение носить бедную и жесткую власяницу!

Не злато, почести, а лишь благие нравы
Сделают тебя достойным вечной славы».

*(Памят. Веры). Из кн.: «Духовные посе́вы»,
Киев, 1991.*

Безумовно, всі, хто Ю. Ф. оточував, прокидалися, якщо спали, ставали більш дієвими, якщо вже прокинулися. Так що не лише підвищена активність Сонця... діє на все живе і те, що ми називаємо, не живе, а й

підвищена активність людини (і не тільки людини) закликає оточуючий світ до емоційних життєвих проявів. Але людина оточена десятками собі подібних і сотнями не зовсім подібних, в тому числі, тваринами, рослинами, природними чинниками (сонце, місяць, вітер, дощ, сніг, річка...). І все це на неї діє, і все це викликає різноманітну відповідь нашого організму. Ось чому кожна людина по-своєму відчуває своє життя. Наприклад, А. Шопенгауер: «...Нас же, людей общественного положения, малейшие невзгоды могут сделать вполне несчастными, а вполне счастливыми не может сделать нас ничто на свете. Что бы не говорили, самое счастливое мгновение счастливого человека — это когда он засыпает, как самое несчастное мгновение несчастного — это когда он пробуждается. Косвенное, но бесспорное доказательство того, что люди чувствуют себя несчастными, а следовательно, таковы и на самом деле, в избытке дает еще и при-сущая всем лютая зависть, которая просыпается и не может сдержать своего яда во всех случаях жизни, как только возвестят о себе чья-нибудь удача или заслуга, какого бы рода они не были. Именно потому, что люди чувствуют себя несчастными, они не могут спокойно видеть человека, которого считают счастливым; кто испытывает чувство неожиданного счастья, тот хотел бы немедленно осчастливить все вокруг себя и восклицает: Ради моей радости да будет счастлив весь мир вокруг...».

Але заздрість може бути й іншою. Успішна людина нерідко є взірцем, зіркою обрїю для творчої молодї людини: я бажаю досягнути і перевершити свого вчителя, свого кумира... І нерідко це їй вдається.

У жовтні 1991 року я запропонував професору Костянтину Васильовичу Кованову піти на заслужений відпочинок. Йому було 70 років (тому мені не гоже ображатись, коли мене «скоротили» в 76. Правда, К. В., користуючись особливою прихильністю мого наступника, працював і в 85 років). Він відреагував голосно.

Така його індивідуальна «харизма» ЗМІ дуже сподобалась. І, знову-таки, необхідно на такий емоційний сплеск дивитися, як на потужний власний життєвий потяг та можлива хвиля неоднорідної реакції оточуючих. І все ж таки реакції. А реакція — це прояв життя. Але:

Все то, чему начало было,
Достоино, чтобы оно уплыло.

Гете

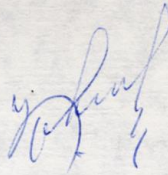
Критика, а потім «любов», чи навпаки, має і своє пояснення, яке дає Фрідріх Ніцше: «В пользу критики. Сегодня тебе кажется, что та истина или некое подобие истины, которую ты так лелеял, оказалась заблуждением, и ты отталкиваешь ее от себя, наивно полагая, будто твой разум одержал на этот раз победу. Но, может статься, твое давешнее заблуждение было для тебя, тогдашнего, когда ты был совсем другим — а ты всегда другой, — столь же необходимым, как и все твои нынешние «истины», оно служило тебе чем-то вроде кожи, которая, как защитный покров, скрывает до поры до времени многое из того, что тебе еще рано видеть. Твоя новая жизнь — это она убила твое прежнее мнение, и твой разум тут совершенно ни при чем: просто ты больше не держишься за это мнение, оно тебе не нужно, и вот оно, лишившись последних сил, само по себе тихо чахнет, вянет, и неразумность, как какой-нибудь червяк из яблока, осторожно выползает из него на свет божий. Та критика, которой мы занимаемся, никогда не бывает бездоказательной или безличной — она всегда, или по крайней мере часто, является доказательством того, что в нас еще есть живые, движущиеся силы, которым не нужны никакие защитные покровы. Мы отрицаем и должны отрицать, потому что нечто хочет в нас жить и утверждаться, то, чего мы еще, быть может, совершенно не знаем, то, что ускользает от нашего взгляда! Вот что можно сказать в пользу критики».

І дійсно, пройшов час, змінилось наше «обличчя», «забриніли» інші струни, прозвучала інша мелодія:

З НОВИМ 1996 РОКОМ !

Академік І.С.СМІЯН – лідер генетичний
Принцип керування – науково прогностичний
Інститут тримає на служінні справі,
Фаховій майстерності, гідній, добрій славі !

28.12.1995 р.

Ми дивуємось «зміні шкіри» Морозом, «втраті кольору» Ющенком.... Диво-дивне трапляється з кожним із нас, але ми цього не помічаємо. Та й не дуже бажаємо помічати. У кожної людини багато індивідуального, але не менше і загального. Наприклад, розмежування українців на «західняків» і «східняків» — це не для інтелекту людського, це для підсвідомості (виключення в цьому процесі кори головного мозку). Інтелект людський (українець, казах, араб...) для homo sapiens розуміння загальновизнане і не має меж. Можна лише говорити про ступінь його наявності без зв'язку з географією. Тому роздуми єпископа Гермогена «Житейское море» діє на мене заспокоїливо і надійно (бажаю, щоб і у вас були такі відчуття від нього):

Дай, добрый товарищ, мне руку свою,
И выйдем на берег морской... Там спою
Я грустную песню про жизнь, про людей,
Про синее море, про шторм кораблей.
Ты видишь, как на море ветер все рвет?
Ты слышишь, как синее стонет, ревет?
Вот волны, как горы; вот бездны кипят;
Вот брызги серебристыя к небу летят!
И в море житейском, и в жизни людской
Бывают такія ж невзгоды порой:
Там буря страстей, словно море, ревет;
Там злоба подчас, словно ветер, все рвет;
Там зависти речи, как волны, шумят;

И слезы страдальца, как брыз ги летят.
Ты видишь? Вот вверх челн... вот в бездне исчез...
Вот снова поднялся, как мертвый воскрес.
Но ветер беспощадно ударил, рванул,
И челн, колыхаясь на волнах, утонул...
И в море житейском, и в жизни людской
Не часто ль встречается случай такой?
Там бьется страдалец, как рыба об лед;
То явится помощь, то все пропадет;
Там мучится бедный, в борьбе одинок,
И часто он гибнет, как в море челнок.
Товарищ! Ты плачешь при песне моей?
Скучна эта песня, но истина в ней.
Что плакать товарищ! Ты слезы отри,
На тихую пристань теперь посмотри!
Пусть ветер бушует, пусть море кипит,
Но в пристани тихой ничто не страшит.
Тут люди спокойны: бедам тем конец,
Которыя на море терпит пловец.
А в море житейском, а в жизни земной
Где тихая пристань? Где людям покой?
Вот тихая пристань — святой Божий храм.
Сюда, мой товарищ, спешить нужно нам;
Здесь, в горе и нуждах, всегда благодать
Готова нам скорую помощь подать.
Что плакать товарищ! Ты слезы отри,
На светлое небо еще посмотри!
Ты видишь как на небе солнце горит,
И всем оно светит, добро всем творит:
И этим деревьям, и этой земле,
И этой былинке, растущей в скале!
И в море житейском, и в жизни земной,
Как солнце на небе, Творец Всеблагой!
Он всем управляет; Он каждого зрит
И всем за их слезы блаженство дарит.

Вдумуєшся в ці епохальні за змістом рядки і стає прикро за сьогодення. Століття нічого доброго нас не навчили. Ми не стали кращими один до одного. Ми не стали добрішими. Ми не стали милосерднішими. Більш того, в нас більше жорстокості, неповаги до ближнього. Особливо в нас розвинута агресивність до ПРИРОДИ, до її складових, а виходить, і до самих себе. І все це я пояснюю бажанням окремої особи загострити своє

життя шляхом посилення зовнішніх і внутрішніх заперечень. Це те, що в народі називається «біситися з жиру» (власного жиру). Не можна стверджувати, що добрі та недобрі наміри в усіх людей рівномірно проявляються. Тому не випадково в суспільстві виділяють ОСОБИСТОСТІ (Тарас Григорович Шевченко, Микола Гоголь, Іван Франко, Ліна Костенко, Олександр Олесь...) і непотріб, нікчемство, тиранство (Адольф..., Йосиф...). І дійсно: «Отчего природа так поскупилась и не дала человеку возможность светится: одному — ярко, другому тускло, в зависимости от полноты внутреннего света? Отчего великим людям не дано явить себя миру во всей красоте восхода солнца и заката, подобно солнцу? Насколько более понятной стала бы жизнь людей!» (Ф. Ніцше). Як би було цікаво бачити, що одна людина світиться, інша — напівсвітиться, третя — темна, четверта — чорна... Уявляєте, хтось бажає зблизитись з людиною, яка світиться, але сама темна; перша, навпаки, обходить «темну». І ми бачили б тільки броунівський рух. І життя людини було б значно гіршим, аніж в мурашнику, так як останній має свої закономірності. Виходить, що ми маємо найбільш оптимальний варіант можливого життєвого шляху. Ми діємо на інших, останні — на нас. При цьому кожен має вибір. Вибір, не зважаючи на бажання подібного тобі суб'єкта обмежити його. Ми тільки переконуємо себе, що вибір обмежений. Але він має необмежені можливості, як в шаховій грі. Ось чому, кожний наш «хід» — це крок до поразки чи, навпаки, перемоги. Але... Твій (мій) вибір, «хід» — це життєвий поступ до кінцевої мети — переходу в потойбічний світ.

Ось чому жага перемоги, першості не схвалює наша релігія. «Не ищи первенства» (Духовные посевы. Киев, 1991; напечатано по благословению блаженнейшего Филарета митрополита Киевского и всея Украины): «Ищем мы первенства, превосходства пред другими. Но подумаем: в духе ли учения И. Христа такое домогательство? Противно Ему это искание первенства в христианине, потому что оно обнаруживает гордость, а гордость, как мы знаем, самый нетерпимый в очах Божіих порок. Поэтому видим, что все великие люди в христианском мире были смиренные.

1. Мать Божія много ли выдавалась при жизни И. Христа? Думала ли Она — Мать такого великого Чудотворца, что поэтому Ей должны все оказывать почет и уважение? Но о Матери Божіей всего менее упоминается в евангелии. Только и видим Ее на браке в Кане галилейской и у креста. Так, ни Сама Мать Божія не домогалась превосходства, известности, ни Сын Ея не желал сего для Матери Своей.
2. Все святые бегали этой славы. Афанасія игуменія оставила даже устроений ею монастырь, чтобы избежать славы человеческой, избежать почета, уважения которые стали воздавать ей за ея благочестіе.

Преподобний Павел Фивейский сокровенно — один подвизался в пустине девяносто лет. И если бы сам Бог не открыл о нем, так бы и остался этот светильник под спудом, никому неведомый.

3. Святые и в других своих учениках старались подавлять это стремление превосходить чем-нибудь других — опять во избежание гордости. В обители преподобного Пахомия нашелся один, который желал держать пост больший, чем другие братья. Пахомий запретил ему и велел вкушать пищу одинаковую и в одном количестве, как и другие. Другой стремился к мученичеству, — он опять удержал его, велел спасать душу и угождать Богу на том пути, на который раньше вступил. Одним словом: всякое стремление к превосходству пред другими они подавляли, истребляли в своих учениках, воспитывали в них дух смирения, отрешения от свое воли.
4. Господь наш И. Христос указал нам иной путь к возвышению. Он велит каждому считать себя последним — ничего не думать о себе, или думать, как о наималейшем из всех. Он велит служить всем, быть рабом для всех. И скажите, кто не возлюбит подобных смиренных и любвеобильных? Кто не воздасть почтения и уважения тому, кто сам всех считает высшими себя, сам всем служит, о всех заботится, для всех готов сделать все, что только в силе сделать? Такие люди невольно приклоняют к себе сердце всех. А вот на кого Я призрю, говорит Господь, на смиренного и сокрушенного духом и на трепещущаго пред словом Моим (Исаи гл. LXVI, 2).
5. Скажут: трудно служить другим! Но вы кому служите в лице ваших братьев? — Самому И. Христу: ужели тяжело служить Тому, Который Сам пришел не затем, чтобы Ему служили, но чтобы Самому Ему послужить, и мало того послужить, но дать душу Свою на избавление многих? Вот кто высочайший образ служения другим — Христос-Спаситель наш. Ах, как усердно подражали Ему в этом деле Его искренние последователи! Желая в лице бедного послужить Христу, они нарочито брали на свое попечение несчастных — прокаженных, расслабленных и ходили за ними, обмывали их, кормили из собственных рук своих, держа при этом в сердце своем мысль, что они служат Самому И. Христу. Они за это никакой благодарности не требовали от них — они знали одно, что этим они создают свое спасение и их. (Извлеч. из Душ. Чт.)».

На превеликий жаль, значна більшість із нас, якщо не всі, не керуються наведеним, а зосереджені на прагненні перевершити не лише живих, а й неживих. Цьому активно сприяють оточення, суспільство, держава. Похвала, сходження по службовим щаблям вгору, премії, ордена... Все це —

за першість, перевершення ближнього свого. А не рідко увагу до себе ми ще й купуємо за гроші чи зраду.

І все-таки непогано:

Вихваляти, і славити, й кричати,

Роздувати фіміамів дим —

Геніїв між нами небагато,

То чому б не поклонятись їм!

Але я зібрав би всіх титанів

І сказав би, знявши капелюх:

Я не буду вам співать пеанів

І хвальбою лоскотати слух.

Ви усі розумні та відверті,

Тож скажіть по щирості мені:

Хто й за що вам дарував безсмертя,

Хто й за що продовжив ваші дні?

Говоріть, кричить, щоб всі узнали,

Втямили нарешті до пуття:

Смертні вам безсмертя дарували,

Смертні вам продовжили життя!

Щоб надійно крила соколині

Вас у небі вічності несли,

Мудрості свої по краплині

Смертні вам, як бджоли, віддали.

Вас, як прапор, підніма людина

В боротьбі за правду проти тьми.

Генії! Безсмертні! На коліна

Станьте перед смертними людьми!

Василь Симоненко

Не можу сказати, що я виняток. І про це свідчать мої попередні спогади і роздуми. Мені не завдавали клопоту, а навпаки, приносили задоволення, похвали... на мою адресу. Але були і позитивні переконання. Так, зі своїм другом, також завідувачем кафедри, ми при зустрічі обговорювали різні проблеми. Коли говорили про методику читання лекції, В. казав, що він використовує такий прийом: наводить факт, викопаний ним у літературі, якого слухачі не знають, «заганяє» їх у тупик і цим пишається. Я, навпаки, завжди вважаю свого слухача (всю аудиторію) таким, що його інтелект не нижче мого, а тому завжди почуваюся не вчителем, а співрозмовником. Таким чином я почуваюся і при керівництві дисертантами. Коли читаю їх працю, то максимально зберігаю їхній стиль, думки... Стараюсь

зберегти їх «я». І не випадково всі мої учні самодостатні та впевнені, що вони самостійно написали свою працю від А до Я. З часом вони мої думки, ідеї, закладені в їх дослідження, не тільки видають за свої, а й упевнені, що вони (думки) — їх власність. І такий стан речей мені більш до вподоби, ніж навпаки, — мета досягнута. Хоча й у цьому в мені більш гріховного, ніж праведного. Мені не подобалось (сьогодні я надзвичайно спокійно відношусь до багатьох емоційних подій минулого), коли деякі мої учні (я маю на увазі не тільки докторів і кандидатів наук), ставши «усім», з їхньої точки зору, зовсім забули життєвий шлях, який вони торували; я переконаний, що вони значно збіднюють своє життя, його емоційні прояви. Але такому явищу є виправдання. Не може бути одна людина схожа на іншу, не може схожа подія повторюватись в різних індивідуумів, не може бути однорідного сприйняття одного й того ж факту, явища. Сьогодні вимагають однорідної оцінки різними людьми чи то знання студента, чи то якоїсь «реформи», чи то... Це неможливо. Однорідність — це загнивання, а в подальшому — це смерть. Чому тяга людська до однорідності така велика? Я не в змозі зрозуміти. Я пережив десятки мертвонароджених «реформ» вищої школи й з великим здивуванням констатую — чим глибше в ліс, тим більш одноманітних трісок та менше здорових рослин. Погляньте на «реформатора», який він «високий», які в нього «широкі» плечі, а голова, а язик... Погляньте на колишнього «реформатора», на його мізерність, жалісність, непомітність... Таке враження, що він ховається від світла, але не кається, та навіть не пробачається за своє втягнення багатьох людей в «халепу» на зразок сімейного лікаря, болонського процесу по-українськи, універсалів, меморандумів, протоколів, програм...

Написане тільки-но та раніше свідчить, що бажання когось критикувати, а то й повчати, мене не залишає. Не залишає, на жаль. І знаєш, а часто-густо не керуєшся повчальними настановами на зразок: «Тормозить себя нужно на каждом шагу, и это должно превратиться в привычку... человек без тормоза — это испорченная машина» (А. С. Макаренко). Моя гріховність у цьому, моя риса людського егоїзму, як майже в кожній людині, часом, нагадує про себе. Ось чому я закликаю себе і вас, читачу до виконання:

Не осуждай

Не осуждай — затем, чтоб обличеньем
Не пал бы на тебя тот камень с высоты,
Тяжелый камень осужденья,
Которым в брата бросил ты.
Не осуждай!.. Не люди злы душою,

А жизнь людей бывает часто зла.
Сперва узнай, какою их стезею
Она к погибели вела.
Не осуждай! Дерзнешь ли поручиться,
Что ты пристрастием не будешь увлечен?
Не осуждай! Ты можешь ошибиться.
Не осуждай! Не будешь осужден...

Розенгейм

Навів цей вірш, сказав про слабкість людську щодо засудження вчинків ближнього і тут же говоритиму про свої «Лекції з педіатрії», особливістю яких є критичне ставлення до здобутків своїх колег. Мабуть, це не засудження, а дискусійне усвідомлення можливої істини. Один із тих, хто вважає себе майже Моїсеєм, сказав мені: «Чому ви пишете «Лекції...», а не підручник, адже останній більш престижний?». Я йому відповів, що моя думка протилежна. Підручник є компіляцією, яка передбачає середньостатистичну думку щодо виникнення, розвитку, прояву та лікування і профілактики того чи іншого захворювання. Тобто, він окреслює тільки загальноприйняті думки більшості. Лекції, з моєї точки зору, відображають, насамперед, переконання автора, його досвід. Останнє в клінічній медицині слід вважати найважливішим. Ось чому переконання, а не повчання — моє основне завдання при виданні «Лекцій з педіатрії». Зручніше було б передрукувати «Протоколи лікування» тих чи інших захворювань, затверджені Міністерством охорони здоров'я. В них констатують причину, розвиток, лікування та профілактику хвороби. Але, коли я розпочав ознайомлюватися з цими Протоколами..., то переконався, що вони вимагають значного удосконалення і, думаю, їх оформлення у вигляді наказу, передчасне. Наша ментальність така, особливо у чиновників, що ми без «царя» і наказу — ні кроку вперед. Старію і не розумію, як можна наказом стверджувати причину, розвиток, критерії діагностики, профілактику та лікування дітей. Лікаря радять не думати про конкретну хвору дитину. Бери протокол і керуйся ним, незалежно від особливостей організму дитини, особливостей перебігу хвороби. Наприклад, при залізодефіцитній анемії лікаря наказують призначати елементарного заліза дитині 8 років (26–28 кг) і дитині 14 років (вага на 12–15 кг більше) по 100 мг протягом доби. Думати немає необхідності, виконуй наказ, і ти — «на коні». Для попередження анемії препарати заліза призначай, а при легкій формі анемії — можеш не призначати... Відсутня всяка логіка, навіть спотворена. Будь-які роздуми лікаря біля ліжка хворого «забороняються». Іноді приходить на думку навіть таке: а чи потрібно так тривало навчатися в медичному вузі, щоб потім прискіпливо виконувати накази і тільки накази? Дням «забігла» чиновниця

з МОЗ України у відділення патології новонароджених обласної клінічної дитячої лікарні, подивилась історію хвороби дитини з жовтяницею і розпочала кричати: «Ви що, не знайомі з «Протоколами»? Там же написано, що є тільки два напрямки лікування таких дітей — замінне переливання крові та світлотерапія! І все. А ви? Як шкода такого недолугого чиновника-лікаря! Як шкода, що чиновники забороняють думати лікарям. «Протоколи» необхідні (правда, більш досконалі), але вони не можуть обмежувати творчість лікаря, не можуть обмежувати існуючих можливостей діагностики та ефективного лікування. Тим більше, що ті постулати, які ще вчора вважали досконалими, сьогодні вже не витримують критики. Та й нерідко «нове», то добре забуте «старе».

Ось чому не дивно, що переважна більшість моїх лекцій побудована на неприйнятті догм і деяких наказів. Не просто на неприйнятті, а доказах: чому?

Я наведу невеликий фрагмент лекції, який неможливий ні в підручнику, ні в посібнику: «...Сьогодні більшість вчених світу схопили «Бога за бороду». Вони переконані, що причиною гастриту, гастродуоденіту та виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки є *Helicobacter pylori*. З цього приводу В. Г. Передерій та С. М. Ткач пишуть: «Поэтому более чем удивительно, что до настоящего времени в Украине, которая стремится вступить в Европейский Союз, имеются не только практические гастроэнтерологи, но и уважаемые профессора, не признающие этиологической и патогенетической роли Нр-инфекции в возникновении и течении ЯБ (выразкова хвороба — автор), придерживающиеся устаревших и изживших себя взглядов и стереотипов 40–50-летней давности».

Опозиція була, є і буде в суспільстві, в партії, навіть в сім'ї, а серед вчених, тим більше. Без різних думок не буде руху вперед. Так от, я належу до тих нечисленних вчених, які дотримуються «устаревших и изживших себя взглядов и стереотипов». Як би було добре, якби ми вбили Нр і хвора людина стала здоровою. Але цього немає. Ми даємо хворому 3, 4, а в деяких випадках і 5 середників, а поширеність виразкової хвороби не зменшується. Такого при інфекційній патології не буває... Все наведене дає нам змогу стверджувати, що Нр при захворюваннях гастродуоденальної зони є віддзеркаленням явищ дисбактеріозу, які необхідно враховувати при визначенні тяжкості патологічного процесу та призначенні відповідної коригувальної терапії. Мені хотілося б, щоб концепція надзвичайно агресивної антибіотико- і хіміотерапії хронічних захворювань гастродуоденальної зони у дітей, у якій зацікавлено чимало фірм, перемогла. Хоча перемогу таку в більшості випадків можна вже святкувати...». Завдяки наказам. Наказам, які стверджують істину. А майже два століття тому А. Герцен писав,

про те, що забувають «накази»: «Ни знание, ни мышление никогда не начинаются с полной истины — она их цель; мышление было бы не нужно, если бы были готовые истины; их нет, но развитие истины составляет ее организм, без которого она не действительна». Чому більшість із нас не бажає про це пам'ятати? Чому ми постійно ломимся у відкриті двері та ще й називаємо такий процес реформами?

Найбільший розділ в цій книзі присвячений раціональному харчуванню здорової дитини. Сьогодні ми спостерігаємо ганебний процес порушення основного принципу медицини — non posere (не нашкодь) — з боку багатьох моїх колег на чолі з чиновниками від медицини. Рекомендації ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я), розроблені десятки років тому для населення країн, де панує голод, вважають за можливе не давати дитині до 6-місячного віку нічого, крім грудного молока, в тому числі й води. І ці рекомендації, на превеликий жаль і на шкоду дитині, впроваджують у життя. В тому числі й «профеССорами». Ось у цьому випадку консерватизм матерів, які своїм дітям своєчасно вводять в харчування мікроелементи, вітаміни, клітковину..., відіграє прогресивну, корисну для здоров'я дитини (людини) роль. Про це також ідеться в цій лекції.

Не буду втомлюватися повторювати, що немає нічого важливішого для суспільства, ніж раціональне харчування дитини до року. Він нього залежить фізичний та інтелектуальний рівень людності, від нього залежить рівень розвитку держави. Впровадження в життя цього напрямку діяльності державними «мужами» є найбільш економічно доступним для країни, любої країни. Ось чому не перестаю дивуватися, чому керівництву України нав'язують дорогі, важливі, але не вирішальні проблеми медицини. Вчора (14.12.06) Президент на прес-конференції заявив, що він буде опікуватися основними чотирма напрямками розвитку медицини: серцево-судинні захворювання, рак, туберкульоз, СНІД. Особливо він буде контролювати боротьбу з серцево-судинними захворювання. Навіть буде створений НДІ серця. Названі проблеми дуже важливі. Їх необхідно виконувати. Але вони мають сьогоднішню направленість, навіть не тактичну, для держави. Або. Не тривалість життя, не тривалість працездатного віку людини, не народжуваність є візитною картою нашої держави, а... В газеті «Ваше здоров'я» (газета МОЗ України і галузевої профспілки) від 10.11. 06 року великими (занадто) буквами звертається увага читача: «ВІЗИТНА КАРТКА ДЕРЖАВИ. Нею є мобільний госпіталь МНС, працівники якого з екстремальних умов надають допомогу постраждалим від стихійних лих». Змішались в кучу коні й люди...

Стратегічними ж напрямками (це тільки моя точка зору) оздоровлення населення є: раціональне харчування, насамперед, до річного віку;

спадкові захворювання; профілактика захворювань та поліпшення екологічного середовища (це теж профілактика). Я переконуюсь, що пріоритетне фінансування в державі тих чи інших напрямків її розвитку залежать не від важливості для суспільства, а від окремих груп, кланів, людей, які вбачають в цьому особисту зацікавленість. «Клана» педіатрів, які б вплинули на «вищесидячих», на превеликий жаль, не було й немає. Шкода, що педіатри (але це і їх перевага) найбільш інфантильні (інфантілізм — збереження у дорослих фізичних і психічних рис, притаманних дитячому віці) серед інших професій, і не тільки медичних. Тому не в змозі ставити «ребром» питання, які є найбільш актуальними для суспільства, держави, України.

Не можу втриматись від порад педіатрам, особливо педіатрам-керівникам. Правда, поради не мої, а Дейла Карнегі:

Шість способів, які дають змогу повернути до себе людину:

1. Виявляйте щирий інтерес до людей.
2. Усміхайтесь!
3. Не забувайте, що для людини її ім'я звучить найсолодше і найвагоміше будь-якою мовою.
4. Будьте уважними слухачами. Спонукайте інших говорити про них самих.
5. Ведіть бесіду в річищі зацікавлень вашого співрозмовника.
6. Допомогайте людям реалізувати прагнення їхньої власної значущості й робіть це щиро.

Дванадцять способів зробити власний погляд надбанням інших людей:

1. Якщо ми хочемо виграшу — остерігаймося суперечок.
2. Шануйте погляди інших людей. Ніколи не кажіть людині, що вона помиляється.
3. Припустившись помилки, відразу визнайте це чесно й відверто.
4. Розмовляйте у дружній манері.
5. Спонукуйте людей одразу ж сказати «так».
6. Спонукуйте співрозмовника говорити значно більше, ніж це робити ви самі.
7. Дайте відчувати співрозмовнику, що ідея належить йому.
8. Навчіться бачити явища та події очима іншої людини.
9. Виявляйте своє співчуття.
10. Звертайтеся до благородних мотивів.
11. Надавайте своїм ідеям наочність, інсценізуйте їх.
12. Кидайте виклик!

Дев'ять способів змусити людину змінити свою позицію, при цьому не завдавши їй образ і не викликавши в неї обурення:

1. Починайте з похвали та щирого визнання чеснот людини.
2. Вказуючи людині на її помилку, робіть це в непрямій формі.
3. Перш ніж когось критикувати, визнайте свої власні помилки.
4. Не віддавайте наказів.
5. Надавайте людині можливість зберегти своє обличчя.
6. Хваліть людину за кожний, навіть за найменший успіх. При цьому будьте щирі й не скупіться на похвалу.
7. Створіть людині добру репутацію, і вона намагатиметься відповідати їй.
8. Застосовуйте заохочення. Дайте людині зрозуміти, що її недолік легко виправити, а справа, якою ви хочете її захопити, досить приємна і не становить особливих труднощів.
9. Спонукайте людей з приємністю робити те, що вам потрібно.

Не буду утруднювати читача текстом лекцій, а тільки наведу назви деяких з них, яких не може бути або ще не було в підручниках і посібниках з педіатрії: «Основні критерії оцінки досягнень суспільства — здоров'я дитини»; «Походження, диференціальна діагностика і терапія жовтяниць»; «Діарейні захворювання»; «Педіатричні аспекти синдрому мальабсорбції»; «Остеодефіцит і педіатрія»; «Хронічна пневмонія: не вчора, а сьогодні (чи є хронічна пневмонія у дітей?)»; «Панкреатит чи панкреатизм?». В медицині тем лекцій зі знаком питання взагалі не буває. Лектор виголошує тільки істину, а слухач налагоджений слухати тільки істину, якою він користуватиметься в майбутньому.

КНИГА П'ЯТДЕСЯТ ВОСЬМА

Іван Сміян

Лекції з педіатрії

Мій егоцентризм у «Лекціях з педіатрії» відобразився не лише у висвітленні своїх переконань, а й у формі підтвердження їх спостереженнями з власної практики, в тому числі й рисунками. Також підтвердженням сказаного є й моє «ноу-хау»: на обкладинці книги ви бачите фото моєї найменшої внучки — Вікторії.

Кожне твоє (моє) слово сказане чи написане, кожний твій (мій) крок, вираз обличчя, вчинок... — все це є виразом конкретного «Я». І подібних двох «Я» не буває. Але як би хотілося, щоб сутність вірша Є. Свтушенка не залишала мене (тебе), взагалі ЛЮДИНУ:

Ты человек. Тебе лишь то под стать,
Что подобает всем бессмертным ликам.
Надумана задача стать великим.
Твоя задача — маленьким не стать.

Це тільки мрія. Життя говорить про інше:

Чтоб одного возвеличить, судьба
Тысячи слабых уносит.
Даром ничто не дается: судьба
Жертв искупительных просит.

Н. А. Некрасов.

Як не крути, як не верти, а до одного знаменника динаміку життя звести не вдається. І, мабуть, у цьому його сутність, у цьому його краса. Інакше воно було б надзвичайно нудним, якщо було б взагалі. Тому відсутність руху, динаміки, вітру, дощу, сонця або темряви, весни або осені... — критерій відсутності життя.

Немає обмежень прояву життя, неможливо людському розуму обійняти різноманітність спектру потенційних можливостей homo sapiens. Навіть на одну і ту ж подію людина дивиться по-різному. Наприклад, з міркувань людських. Потяг зійшов з рейок. Що б вирішили? При Леніні — влаштувати недільник і полагодити шлях; при Сталіні — розстріляти стрілочника; при Хрущові — розібрати рейки позаду і поставити їх попереду; при Брежнєві — усім розгойдувати вагон і робити вигляд, що їдемо, та оголошувати станції. Або: Ленін переконав, що державою може керувати увесь народ; Сталін переконав, що державою може керувати одна людина; Хрущов — що державою може керувати кожна людина; Брежнєв переконав, що державою можна взагалі не керувати.

Про різноманіття життя кожен з нас може не лише говорити, говорити й говорити, а й писати, писати й писати. Цій темі немає кінця, як, до речі, й початку. Я педіатр, а тому мені належить говорити не лише про педіатрію, а й про педіатрів.

Остановись, мгновенье!
Ты не столь прекрасно,
Сколько ты неповторимо.

Иосиф Бродский

В Україні тільки в останні роки почали звертати увагу на видатні пости цієї важливої галузі медичної науки. Науки, яка зветься ПЕДІАТРІЄЮ, яка визначає основні соціальні й економічні досягнення суспільства і якій найменше приділяється уваги з боку не лише держави, а й того ж таки суспільства. Сьогодні найбільше публікацій у цьому напрямку є про професорів В. Д. Чеботарьову (В. Г. Майданник з колегами), В. М. Сидельникова (О. П. Волосовець з колегами), Б. Я. Резника. Про них видані книги. Подивіться, який чудовий твір за формою і змістом підготували С. П. Кривопустов, Л. В. Терещенко, Г. В. Шафаренко під загальною редакцією О. П. Волосовця.

**ВИДАТНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ
ВЧЕНИЙ-ПЕДІАТР
В.М. СІДЕЛЬНИКОВ**

Тернопіль
"Укрмедкнига"
2003

Ось лише кілька слів від колективу кафедри педіатрії, яку В. М. Сидельников очолював багато років: «...Пройшовши великий життєвий шлях, увінчаний славою і відзнаками держави, Віктор Михайлович не розгубив своїх головних цінностей: чистоти, чесності, душевної ширості, виможливості до себе й своїх співробітників, любові до життя. Він був людиною без віку, бо життєлюбство стирало різницю у літах, і немає старості для людини з юною душею й живим розумом, людини, що вбирає життя всіма почуттями. Важко нині переоцінити зроблене ним для української медичної науки та практики і ще важче зрозуміти те, що такої Людини більше нема поряд...». А нижче наводжу в цій праці і свої «п'ять копійок»: «Завжди думав, що Віктор Михайлович з особливою приязністю ставився до мене, починаючи з дня знайомства з ним. Перекоаний, що подібне відчуття було у всіх, хто з ним спілкувався тривалий час. А це вже менталітет людини, людини, яка завжди випромінювала позитивну енергію, вирізнялась емоційністю сприйняття навколишнього світу і була в постійній активній праці. Тривале спілкування з Віктором Михайловичем під час з'їздів, конференцій приносило професійне і загальнолюдське задоволення. Не буде перебільшенням, якщо скажу, що професор Сидельников Віктор Михайлович насамперед був ПЕДІАТРОМ, а потім деканом, професором, секретарем парткому, головним педіатром МОЗ України. Зустрічі з Віктором Михайловичем, вільне обговорення різноманітних питань викликали піднесення, бажання особистого вдосконалення, бажання зустрічі в майбутньому. Спілкування з Віктором Михайловичем, практична однонаправленість поглядів на різноманітні аспекти медицини і життя, доброзичливі дискусії були одним із ензимів моєї професійної діяльності.

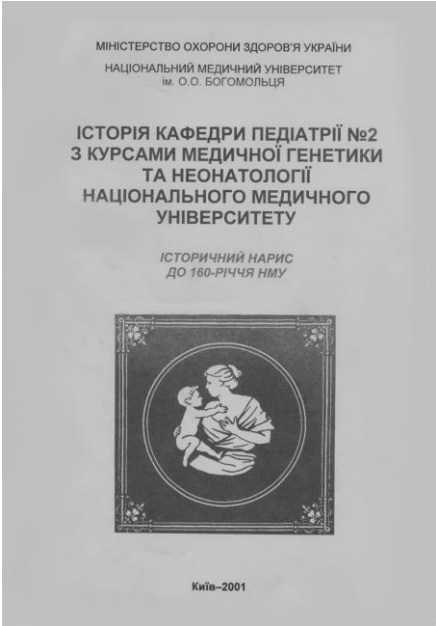
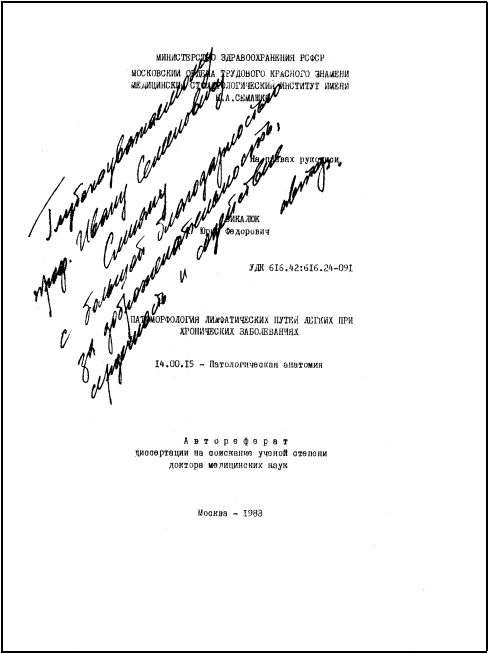
Історію педіатрії України 70–90 років ХХ століття неможливо уявити без Віктора Михайловича. Професора Сидельникова по праву можна поставити на верхній щабель списку педіатрів Києва цього періоду, в рейтингу видатних фахівців. До речі, одним із керівників кандидатської дисертації мого сина був і Віктор Михайлович Сидельников (разом з ним керівником дисертації була й відомий дитячий ендокринолог професор Бенікова).

Останні п'ять років колектив кафедри педіатрії №2 Київського медичного університету, очолюваного професором О. Л. Волосовцем, проводить щорічні науково-практичні конференції, присвячені пам'яті В. М. Сидельникова. Вони ж були ініціаторами і втілювачами в життя відкриття меморіальної дошки в дитячій клінічній лікарні № 2 м. Києва, присвяченої пам'яті В. М. Сидельникова. Хвала і слава колективу кафедри і, насамперед, його чільнику професору О. П. Волосовцю. Крім того, В. М. Сидельников помер 31 травня 1997 року (до цього він понад 2 роки був прикутий до ліжка важкою хворобою), а Олександр Петрович захистив докторську

дисертацію 29 жовтня 1998 року. Незважаючи на ці обставини, науковим консультантом О. П. Волосовець залишив професора Сидельникова. Так зробили й інші його учні — С. П. Кривопустов (захист докторської в 1998 році), О. М. Руднев (захист докторської в 2000 році). Наведені вчинки є окресленим виразом людської пам'яті, пам'яті, яка робить життя мальовничим і привабливим. А тому: «Музыка жизни опошлится бы, если бы порвались струны п а м я т и. Хорошо было бы вырвать с корнем только сорные травы и оставить цветы» (Дж. К. Джером).

І все ж таки бур'ян завжди був, є і буде. Не було б бур'яну, ми не знали б ціни квітам. І що парадоксально — квіти і бур'ян є в кожного з нас. Інша справа, що переважає. Ось чому може виникнути запитання: чому вищеназвані вчені мужі вирішили залишити науковим консультантом Віктора Михайловича, який на виконання їхніх дисертацій практично не впливав? Відповідь на це запитання і проста, і водночас складна. Слово за вами, читачу! У цій книзі, присвяченій професору В. М. Сидельникову, я звернув увагу на те, що першим докторантом В. М. був М. О. Макаренко (з ним я не знайомий), а в розділі «Наукова школа члена кореспондента НАН, АМН України, РАМН, професора В. М. Сидельникова» це прізвище відсутнє. Чому? Зі слів самого М. О. Макаренка в цій книзі стало відомо таке: «...У меня с Виктором Михайловичем складывались сложные взаимоотношения в связи с защитой докторской диссертации. Тема диссертации мне была предложена профессором Е. Н. Хохол, и при ее жизни сделана основная часть работы. К тому времени, когда Виктор Михайлович стал заведовать кафедрой, работа была завершена. По требованиям ВАК, диссертация должна была иметь консультанта. В. Д. Чеботарева, будучи деканом педиатрического факультета и председателем апробационного совета, категорически возражала против того, чтобы Виктор Михайлович, стал консультантом выполненной работы...». І після цього скажіть мені, що «коментарій Хансена відносно людини» немає сенсу: «Человек время от времени спотыкается о правду, но чаще всего он вскакивает и бодро продолжает идти».

Або. Нижче я наводжу автореферат О. П. Волосовця з його підписом: «Вельмишановному Івану Семеновичу з найкращими побажаннями» та «Історію кафедри педіатрії №2...» з дуже шанобливим його підписом: «Шановному і любимому усіма педіатрами України Івану Семеновичу з повагою і пошаною».

*Мандишук і медичну
у діла медичну
у діла медичну
з медичну і медичну
з медичну і медичну
з медичну і медичну
з медичну і медичну*

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС
ДО 160-РІЧЧЯ НМУ

Київ-2001

Ні в мене, ні в читача не виникає жодного сумніву щодо щирості цих простих слів. І це вірно. Як і те, що за інших обставин О. П. дозволив собі «споткнутися о правду». За два дні до Великодня 2005 року мені зробили святковий сюрприз — принесли для ознайомлення наказ ректора про ліквідацію через два місяці посади, яку я займаю. Я зателефонував Олександрові Петровичу Волосовцю, який займав посаду начальника управління освіти і науки МОЗ України, поінформував про зміст наказу, незважаючи на те, що такі накази узгоджують із міністерством, і сказав: «Якщо ви наведете мені приклад, що хоча б одну людину, яка обіймала в минулому посаду ректора близько 17 років в одному з 200 вищих навчальних закладів України, звільнили з роботи, я вже не кажу без пояснень, у мене більше запитань не буде». В слухавці — тривале мовчання, мовчання до сьогоднішнього дня. І я подумав «Про свідомість і буття» Петра Тимочко:

Хай у житті немало звідав ти,
сягнув глибин у вченні чудодійнім,
збагнув, як саяні зоряні світи
кружляють в русі вічним, гармонійнім;
нехай тобі вдалося досягти
висот захмарних на шляху омрійнім,
дійти до заповітної мети,
плодів діждати по труді настійнім, —
ти лиш тоді зведешся на вершину,
коли тебе в безпросвітну годину
ніяке зло не зломить, не зігне,
бо ти злетиш до висоти такої,
коли уже свідомості людської
буття не визначатиме земне.

І це — динаміка життя. І це ті хвилі й поштовхи, які роблять життєвий шлях кожної людини різнокольоровим, різнобарвним. «Кожному из нас при рождении дают глыбу мрамора и инструменты, чтобы превратить ее в статую... Мы можем таскать эту глыбу за собой, так ни разу ее и не коснувшись, мы можем раздробить ее в мелкую крошку, мы можем создать из нее великий шедевр... Нам оставлены примеры, созданные всеми другими прожитыми жизнями: завершенные и не завершенные, ведущие нас и предупреждающие об опасностях... В конце, когда наша скульптура уже почти завершена, мы можем навести последний глянец, отполировав то, что начали многие годы назад. Именно тогда у нас появляется возможность шагнуть далеко вперед, но для этого необходимо видеть сквозь внешние ограничения возраста... Мы сами создаем окружающий нас мир. Как же

мы можем обижаться на жизнь, которую создали для себя сами? Кого винить, кого благодарить, кроме самих себя! Кто, кроме нас, может изменить ее, как только пожелает? Даже самая прекрасная и мощная идея совершенно бесполезна до тех пор, пока мы не решим ею воспользоваться...» (Ричард Бах. Из книги «Единственная»).

Так що частіше необхідно розмовляти «самим з собою». І то остання справа — засуджувати когось і постійно виправдовувати себе. Всяка радість, всяка журба є надзвичайним енергетичним рушієм людського організму до життя, до його динаміки, до збурення органів чуття... Не може людина статично залишатися щасливою чи нещасливою, такою як вчора, позавчора..., увечері, ранком, чи в обід... Тим більше, що: «Ученые установили, что, кроме нас, разумных существ в Солнечной системе нет. Значит, нам надо как-то держаться» (М. Жванецкий). І тримаємось. Та ще й як!

Ну хіба великий прихильник «оранжевої революції», в минулому позаштатний радник Президента, Славко Вакарчук, зміг би різко активізуватись, якби не виникло контрастних чи парадоксальних подій у нашому політичному бомонді? Звідки б тоді в нього з'явилася чудова пісня «Веселі, брате, часи настали»?

Веселі, брате, часи настали,
Нове майбутнє дарує день!
Чому ж на небі так мало сонця стало?
Чому я далі пишу сумних пісень?

Веселі, брате, часи настали,
Ми наближаємось до мети!
Чому ж тоді я шукаю іншу стежку,
Чому я далі з ними не хочу йти?

Веселі, брате, часи настали,
На грудях світить нам слави знак!
Нам очі ніжно закрили,
Губи замастили,
Душу кинули просто так...

Душа прокинулась, та й питає
Сама у себе — чому одна?
Немає в кого спитати —
Золото замість тата,
Замість мами — глуха стіна.
І тихо, тихо навколо стало...
Кудись поділися голоси...
Часи веселі настали,

Нас лишилося так мало,
Ну їх, брате, такі часи!
Та нам з тобою своє робити,
Відкрити очі і далі йти!
І, зуби сильно стиснувши,
Маму ніжно любити.
Хто ж тоді, як не ми, брати?!

Отже, що б не відбувалось у нас самих та в навколишньому світі — всі ці «рухи» позначаються на нашій поведінці, породжують нові «рухи». Чим виразніша парадоксальність тих чи інших подій, тим яскравіша реакція на них. І не тільки: «Тут можливі два варіанта. Ты называешь дерьмом, не взирая на должности и звания, и народ кричит тебе ура. Или ты кричишь ура, и народ тебя называет дерьмом, невзирая на должности и звания» (М. Жванецкий).

Ось якими діями заряджає своїх міліціонерів «хлопець, хоч куди», міністр Юрій Луценко, до якого прем'єр В. Ф. Янукович тепер не має претензій (газета «У кожний дім», 21.10.06): «Загалом, Тернопільське управління МВС — професійний підрозділ, який має свої напрацювання та недоліки. Тут все зводиться до однієї фрази: «Я повністю довіряю начальнику Тернопільської міліції та його підрозділу»... Одночасно в цьому ж інтерв'ю: «Під час зустрічі з особовим складом управління Тернополя Юрій Луценко оголосив догану начальнику міського відділу міліції та керівнику УБОЗ, який, за словами міністра, мав би з'ясувати, чому на тернопільському ринку продають горілку нібито з донецькими етикетками по п'ять гривень. Начальник підрозділу боротьби з торгівлею людьми отримав неповну службу відповідність...». Це також «батіг та пряник», якими користуються сотні років керівники різних рівнів, не охочі до винаходу нових, витонченіших методів «муштру» своїх підлеглих. «Батіг і пряник» були, є і будуть важливим проявом «демократії» суспільства. «Самый популярный человек в демократии — не самый демократический, а самый деспотический человек» (Генри Луис Менкен). І «батіг», і «пряник» не дозволяють «дріматися». Це один із примітивних збудників, який також по-своєму підтримує життєвий тонус людини. І на нього не варто скаржитись. Якщо він діє, якщо він має попит, якщо тривалість його життя не має меж — він виконує свою функцію — підтримку та збагачення життєвих процесів.

Розум людський не спроможний відтворити можливі численні ситуації, які побудовані на парадоксальних діях і які є активаторами незліченного різноманіття проявів кожного з нас у сім'ї, колективі, суспільстві.

Єдине, що від нас залежить, — відреагувати на всі ці життєві «вибрики» світлом своєї душі. Тому що «Світла не сховаєш. 33. Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. 34. Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око не здатне було, то й усе тіло твоє буде темне. 35. Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! 36. Бо коли твоє тіло все світле і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе» (Євангеліє від св. Луки 11).

А помріяти завжди можна:

Желанье есть мне облако потрогать,
Поговорить о многом, важном с ним,
Как надоели нам земные пыль и копоть,
В которых чахнем, медленно горим.
Мне так хотелось в облаке укрыться,
Изведать в небе мягкую постель
И в плаванье далекое пуститься
Подальше от больных родных земель.
Через час, другой беззвучно растворится,
Исчезнет в легкой дымке белизна,
А мне с мечтой придется опуститься,
Чтоб оказаться в путах бытия.
Природа — как забота, как тревога,
Как боль одним, укор и суд другим,
Богатств просторы, силы для народа,
Не исчезай — как в небе белый дым!

Анатолій Антонов

Далі. «Глубочайшим стремлением человеческой натуры является «желание быть значительным» (Джон Дьон). І таким чином відокремитись від ближнього своєю значущістю. І це незважаючи на те, що інтелект однієї людини мало відрізняється від інтелекту іншої, не тільки в площині сьогодення, а й на протязі багатьох століть і тисячоріч. Тому людина, залежно від ступеня її амбітності, виробляє різні «кренделі». Один з них наводить французька письменниця Одетта Кюн у своїх дорожніх нарисах «Я відкриваю англійців»:

«Однажды в Лондоне я натолкнулась на два небольших строения, каждое из которых имело по две двери. На одном строении было написано: «Джентльмены — один пенс; мужчины — бесплатно. На другом: «Леди — один пенс; женщины — бесплатно». Я рассматривала эти надписи так долго, что полицейский подошел ко мне и вполголоса осведомился, не

забыла ли я дома кошелек и не дать ли взаймы пенс? Но я уже не могла вынести столько потрясений подряд и заплакала — то ли из благодарности к полицейскому, который с первого взгляда признал во мне леди; то ли от умиления перед сдержанностью и терпеливостью лондонской толпы, которая до сих пор не сожгла дотла эти строения с их оскорбительными надписями; то ли оттого, что Англия настолько демократична, что не побоялась публично объявить разницу между джентльменом и мужчиной, между леди и женщиной, оценив ее всего-навсего в один пенс».

Я ж наведу приклад зі значною різницею в оцінці л ю д и н и: «Видавки Верховної Ради у 2007 році становитимуть 801 млн 757 тис. 900 грн. Якщо ж цю суму розділити на 450 депутатів, на 12 місяців і кількість днів у році, то в день на кожного депутата припадатиме 4986,16 грн. на добу. Водночас згідно з визначеним «слугами народу» прожитковим мінімумом середньостатистичний українець заробляє 16 грн. на добу» (26. 10. Об. Газета «У кожен дім»).

Яке неприборкане диявольство володіє нами, коли бажаємо розділити людяність на дуже великих, великих і маленьких українців. Це вам різниця не в один пенс, яка так образила французьку письменницю. У нас різниця в оцінці однієї людини від іншої виражається в сотні разів. На те ми й зevamoся Україною, щоб «переплюнути» усякі закордони. І що найдивніше — ніхто не то що збирається, а навіть не думає палити Верховну Раду, яка приймає образливі рішення для кожного українця, для України. Якщо ми так відверто не поважаємо один одного у своїй державі, то хто ж зі сторонніх буде ставитися до нас із повагою? Можливо, в якійсь мірі, нам допоможе «Коментар до дій св. Апостолів» Оксани Забужко:

Що ж ти, Петре, стоїш? Вже ті стражники щезли за рогом —
Тільки натовпу гук од намісницьких лине палат.
І яка там різниця — чи Богом він був, чи не Богом,
Справа, зрештою, в іншій, а в чім — то не знає й Пілат.
А от люд прибува — з хрипом, вереском, сопухом пивним
На Голгофу стікається, з темних сповзаючись нір!
Провінційний актор, тричі поспіль освистаний півнем,
Ти стоїш, затулившись плащем на простацький поганський манір.
Пальці грубі й шорсткі, шкіра, дублена ядухом рибним...
Чи ж рибалці Симону апостольське впору ім'я?..
Ти, звичайно, не той, хто готовий за тридесять срібних, —
Але вже і не той, хто розпнеться за люди своя.
...А за кого ж мені розпинатись, о Боже великий?!
У подертому неводі мому — саме жабуриння й намул...
Ох, лишіть мене всі. Я не знаю цього чоловіка.

Я нікому не винен. І вже поготів — не йому.
Так, я був з ним. Крізь сльози, без продику стиснутий черню,
Молитовно дивився, і слухав, і плакав осанну, дурний...
А спитати б — Учителю, що їм за діло до твого учення?
Ти натли їх п'ятьма буханцями та воду в вино оберни!
Та ще коби штук!.. Тут ми — враз: хоч підводити мертвих,
Хоч ковтати вогонь, хоч ступати по жалю ножа...
Тільки як мені зараз піти по воді, мов по тверді,
Коли віру мою стільки років точила іржа...
...Ах, цей лемент повсюдний, і ах, ці вологі безечно
Магдалинині чорні маслини з-під вигнутих вій...
Тут і смерть — лицедійство: герой, зрозуміло ж, воскресне
І вклониться публіці вийде во славі своїй.
Тут продумано все — до дрібниць, за Сценарієм певним:
Як розмінні монети, згрібати у копи серця...
Виганяли торгуючих з храму — посіли вакантні місця.
Я твій учень, Ісусе. Я, може, останній із ревних.
Я страніш од Голгофи боявся такого кінця.
...І крізь зміну учень і пророків (як тягнеться вік цей!),
Крізь примари каплиць і катівень, крізь місиво темних століть
Тут реальний один — той, хто вдосвіта тричі відкріся,
А уже на полудне завершило, а він все стоїть і стоїть...
Що ж ти, Петре, стоїш, заступаючи півнебокраю?
Чи тебе не сягають земні велелюдні плачі?
...За плечима у нього — зачинена брама до раю,
І грубезний п'ястук затискає іржаві ключі.

Навіть наведене явище («великий депутат, міністр...» — «маленький пенсіонер, лікар, вчитель...») — є постачальником енергетичного впливу на життєві процеси кожного із нас. Впливу різного, але впливу. Один думає, як скочити на віз «великих», інший — як підлаштуватись «під великого», третій — як пройти краплиною поміж «великих», четвертий — як би не лишитись звання «великого» і не звалитись в багнюку, п'ятий...

Тот вверх взлетел — хвала ему!
А тот — с верхов сошел во тьму!
Над похвалой поднялся третий.
Четвертый — выше всех на свете!

Фрідріх Ніцше

Немає меж варіантам життєвих проявів кожної людини. Я хотів написати — як на шахівниці. Варіанти гри незчисленні. Але — ні. Їх ще більше в житті. Вони мають не тільки різнобарвні кольори, а й грані, кути, кола...

Так що життя наше, кожної людини настільки неосяжне, настільки багате, що немає аналогів для порівняння. Це як Всесвіт. Промені від тебе і до тебе (мене) постійно рухаються, постійно та непомітно змінюють твою (мою) сутність, поведінку, враження... Чим більша парадоксальність дій, вчинків..., тим виразніша реакція на них.

«Ничего-ничего, так и научимся. Распарывая, пойдем как сшитое. Взрывая, разберемся как строили. Обвиняя и видя на лице ужас, представим это лицо счастливым — это же одно и то же лицо». (Михайло Жванецький)

І так постійно, і так усюди. Ми навіть спостерігаємо на цю тему «Літературні читання у парламенті... Почалися вони ще 17 жовтня, коли голова Верховної Ради Олександр Мороз заримував посвяту Юлії Тимошенко у два рядки: «Шлях святий проліг увесь — від ЄЕСУ аж до ЄС. Через кілька годин прес-служба БЮТу розповсюдила вірш-відповідь: «Шлях і інший знають люди: від Соцінтерну — до Іуди». Полеміка між соціалістами і бютівцями у парламенті продовжилася в останній день минулого місяця, коли экс-міністр Олександр Баранівський звинуватив Юлію Володимирівну у популізмі словами Ігоря Губермана:

Душа у женщины легка,
Но вечно склонна к укоризне.
То нету в жизни мужика,
То есть мужик, но нету жизни.

Однак таким ударом нижче пояса можна нокаутувати «мужика», але аж ніяк не лідерку БЮТу. Тому й відповідь на неї народний депутат отримав не менш влучну:

А у Соцпартії чини,
бува такого наскладають,
що стане ясно: барани
козлами рідко, та бувають.
Овеча логіка — броня,
скажу я вам і навіть більше —
коли баран цитує вірші,
то не баран вже, а — свиня...

Поетична полеміка між парламентаріями — явище у Верховній Раді неординарне, а тому залишається тільки шкодувати, що у сесійній залі немає зараз Леоніда Кучми... З гітарою.» (газета «Свобода», 4. 11. 06).

Це також енергетичний заряд один одного, навіть не один одного, а групи людей. Ми є щоденними свідками таких «зарядів» парламентаріями.

Виразниками не народу, а політики. Явища найбільш каламутного середовища.

Більше як 60 років тому Андрей Шептицький писав: «На жаль, навіть з поверхневої обсервації нашого національного життя конечно доходить до висновків, що є в душі Українця глибока і сильна воля мати свою державу, так попри ту волю знайдеться, може, рівносильна і глибока воля, щоб та держава була конечно такою, якою хоче її мати чи партія, чи кліка, чи група, чи навіть одиниця. Бо як же пояснити те фатальне ділення поміж собою, ті спори, роздори, сварні, ту партійність, яка нищить кожную національну справу?! Як пояснити психіку таких численних гарячих патріотів, яких праця має визначний руйнний характер?! Чи перевагу візьмуть елементи позитивні, чи негативні?»

Я б сказав так: тільки в останні часи я побачив геніальність Андрея Шептицького. Дійсно це людина від Бога. Я сьогодні не можу назвати більш авторитетну для свого народу особу, аніж Андрей Шептицький. Хоча я такого не читав, але в мене склалося враження, що кожна Людина Західної України другим після Бога вважали (і вважає) Митрополита Андрея. А на Землі — першим. Він постійно спілкувався з людьми, давав розумні настанови, до нього завжди могли звернутися за порадою та допомогою, знайти від нього співчуття. Чи є сьогодні в Україні людина, яка б відповідала хоча б приблизним його параметрам? На жаль, я такої не бачу і не чую. Сьогодні «глас вопиющего — это глас в пустыне».

ЗМІ «переконують» всіх, хто їх слухає, читає в тому, що наявність в уряді більшості (коаліційної більшості) є шлях до благополуччя України. Почитайте Андрея Шептицького і ви переконаєтесь, що все навпаки: «...Тому при несправедливій владі, без чесноти, чим більше є в ній єдності, тим більше народові шкодить. Тиранія більш небезпечна, ніж зіпсута аристократія, або олігархія, а ця знову гірша і небезпечніша від демократії. З усіх лихих організацій влади зла демократія, яку називають загальною демагогією, ще найменш шкідлива, а зіпсута монархія, що її називають тиранією, найбільш шкідлива. Причина цього ясна, бо в демагогії, коли множество убогих переслідує багатіших і гнеє їх силою числа, метою такого поступування є бодай добро більшого числа. А коли олігархія робить те саме, робить його для меншого числа, а тиранія робить те саме для добра тільки одного. Це є тільки поясненням християнського принципу, що власть обов'язує до служби. Хто має власть, мусить дбати про добро тих, кому служити: дбати про своє добро перед добром загалу, це надужиття кожної влади».

В книзі «100 знаменитих людей України» Т. Н. Харченка, О. Ю. Очкурова, І. А. Рудичева, виданій у Харкові російською мовою, автори

наводять таке: «Обращался Шептицкий и непосредственно к Гитлеру. Так, например, он отправил ему поздравительное письмо по случаю взятия Киева: «Как глава Украинской греко-католической церкви я передаю Вашей Экселенции мои сердечные поздравления по поводу овладения столицей Украины, златоглавым городом на Днестре — Киевом!.. Видим в Вас непобедимого полководца несравненной и славной немецкой армии. Дело уничтожения и искоренения большевизма, которое Вы, фюрер великого немецкого Рейха, поставили себе целью в этом походе, обеспечивает Вашей Экселенции благодарность всего Христианского мира. Украинская греко-католическая церковь знает об истинном значении могучего движения немецкого народа под Вашим руководством... Я буду молить Бога о благословении победы, которая станет гарантией длительного мира для Вашей Экселенции, немецкой Армии и немецкого Народа».

Для характеристики духовно-нравственного облика митрополита Андрея также весьма показательно и его письмо, направленное 10 октября 1944 г. в Москву: «Правителю СССР, главнокомандующему и великому маршалу непобедимой Красной Армии Иосифу Виссарионовичу Сталину привет и поклон. После победоносного похода от Волги до Сана и дальше, Вы снова присоединили западные украинские земли к Великой Украине. За осуществление заветных желаний и стремлений украинцев, которые веками считали себя одним народом и хотели быть соединенными в одно государство, приносит Вам украинский народ искреннюю благодарность...». Авторы не пошкодували свого часу, щоб перекласти листи Андрея Шептицького з української мови на російську. Як багато в нашому житті не має логічного пояснення!

Я б ці два листи не протиставляв один одному, як це роблять Т. Н. Харченко, О. Ю. Очуров, І. А. Рудичев. Навпаки, вони є свідчення убоління митрополитом Андреем Шептицьким за Україну, за її народ. Він, як тільки міг, зменшував удар тиранів на свій народ. А його великий авторитет серед українців примушували рахуватися з ним, навіть тиранів, навіть після його смерті. Ось один із наглядних прикладів: «Советские власти разрешили пышные похороны митрополита, которые были организованы верующими. В траурной церемонии принял личное участие первый секретарь ЦК КПУ Н. С. Хрущев, доставивший венок от самого Сталина» (з вищенаведеної книги — І. С.).

Андрей Шептицький завжди використовував всі свої можливості і авторитет з метою покращення долі свого народу. Про це говорить і його лист: «1942 р., серпня 29-31, Львів. — Лист митр. Андрея Шептицького до Папи Пія XII про ситуацію в Архієпархії під час німецької окупації.

Львів, 29–30 серпня 1942 р.

Святий Отче,

Я не писав до Вашої Святості відколи ми знаходимося під німецьким режимом, бо ніколи не мав достатньої певності, що мій лист не попаде в руки тих, які не повинні його читати. Все-таки в надії, що в близькому майбутньому буду мати добру нагоду, пишу цих декілька пробних слів та надіюсь, що вони надійдуть до Вашої Святості.

Визволені німецькою армією з більшовицького ярма, ми відчули певну полегшу, яка все-таки не тривала довше, як місяць-два. Потрохи уряд встановив режим терору і корупції, насправді неймовірний, та який з дня на день стає щораз важчим та нестерпнішим. Сьогодні вся країна погоджується, що німецький режим є можливо до більшої міри, ніж більшовицький режим, злим, майже диявольським. Вже не менше як рік не має дня, в якому не були б сповнені страшні злочини, вбивства, крадіжки, грабунки, конфіскації, хабарництво. Жиди є першими жертвами того. Число жидів, замордованих у нашому малому краю, напевно перевищує двісті тисяч. Чим далі військо авансувало на Схід, число жертв зростало. У Києві через кілька днів було вбито до ста тридцять тисяч мужчин, жінок і дітей. Кожне мале місце України було свідком подібних масакрів і це триває вже рік. На початку власті встидалися таких вчинків негуманної несправедливості і намагалися забезпечити себе документами, які могли б довести, що авторами цих вбивств були жителі краю або міліціонери. Але згодом вони почали вбивати жидів на вулицях, на очах всього населення і без будь-якого встиду. Звичайно, що маси християн, та серед них не лишень охрещені жиди, але й так звані «арійці», також стали жертвами несправедливих вбивств. Сотки тисяч арештів в більшості несправедливі, маси молодих людей, розстріляних без будь-якої правдоподібної причини, режим кріпацтва, застосований до сільського населення, а також ув'язнення майже всієї молоді і вивезення її на працю до Німеччини по заводах і в сільському господарстві; від селян забирається майже все, що вони продукують, починаючи з тим, що вимагається від них подвійно. Виноситься вирок смерті для будь-кого, хто би продавав або купував безпосередньо у виробника. При декількох нагодах проголошувалося повернення приватних дібр, але ці обіцянки залишалися несповненими. Навпаки, власті необмежено користуються всіма добрими, сконфіскованими більшовиками, та декларують, що вся земля є державною власністю. Часто повторюються — не наголос, що приватні добра є воєнними трофеями. Вони продовжують, побільшують і поглиблюють большевицьку систему. Серед керівників напевно знаходяться чесні люди. Інколи зустрічаються навіть добрі католики, але переважна більшість усіх тих чиновників, яких нам присилають — це люди

без віри і без закону, які собі дозволяють на зовсім неймовірні надужиття. Селян трактують як негрів на колоніях. Їх шмагається, паличкується без жодної причини, від них конфіскується вся їда, яку вони буває несуть їхнім дітям у містах, і все це робиться з таким малим людським почуттям, що не хочеться вірити, що такі типи, які зустрічаються, можуть взагалі існувати. Проте, вони насправді існують. З достовірного свідчення я знаю, що шеф одного округу залюбки особисто конфіскує все, що знаходить у кошику селян, які ідуть до міста і тоді все викидає в ріку. Він робить це в часи правдивого голоду, який лютував перед жнивами у багатьох селах. Та ніхто не сміє скаржитися, бо він би помстився смертю, йому нічого не можна зробити, бо говориться, що він має високо поставлену охорону.

Достовірний очевидець розповів мені, що особисто бачив, як молодий офіцер СС підбіг здалека, щоби не втратити нагоди вдарити помираючого, йрму невідомого і вбитого поліцією за те, що хотів зробити щось, що не сподобалося їй.

Я не можу вичислити всіх подібних випадків, вони численні.

Це просто немов банда розлючених або скажених вовків накинулися на цей бідний народ. І це не лишень селяни і простий народ, які є так відкриті до ударів і образ. Службовця, якщо він німець, трактується два або три рази краще, ніж найвищого чиновника не-німецького. Такий службовець дозволить собі вдарити прокурора.

Поліція б'є гумовою палицею людей на вокзалах та навіть на вулицях. Буває, що випускається поліцейських псів на людей. Інколи такі пси мають намордники, але є випадки, де і не мають.

Незважаючи на наші повторні прохання, щоби був наведений порядок на малих фермах сільських парохій, які під большевиками були де факто skonфісковані, а не «націоналізовані», як говорилося, бо ми нічого не отримали і дотація священиків обмежена майже до того, що бідні можуть дати. Я повинен згадати з великою вдячністю ті допомоги, які нам дають німецькі католики за посередництвом однієї асоціації, що займається допомогою для німців поза кордонами Райху...

...Але все це далеко ще не є достатньою противагою тій деморалізації без ім'я, які прості люди та німці переживають. Вони фактично вчаться красти та вбивати; вони втрачають почуття справедливості та людяності. У пастирських листах я протестував проти вбивства. Звичайно, ці ці послання були конфісковані, але вони були прочитані перед зібраним духовенством (та Синоді) чотири або п'ять разів. Я проголосив чоловіків вбивство злочином, який підлягає екскомуніці, задержаний Ординарієві. Крім цього я протестував окремим листом до Гімлера і старався запобігти вписуванню молодих до поліцейських служб, де вони можуть бути згрішені.

Але все це є абсолютно нічим в порівнянні зі зростаючими хвилями морального бруду, який затоплює цілу країну.

Ми всі передчуємо, що режим терору збільшуватиметься та що звенітиме з ще більшою наполегливістю проти українських і польських християн. Кати, призвичаєні масакрувати жидів та тисячі невинних людей, звикли бачити кровопролиття і жадають крові.

З огляду на те, зараз усе дозволено для німців, правдоподібно, що їхня скаженість не зможе стриматися і що не буде жодної сили, яка змогла б їх заставити до найменшої дисципліни. Отож передбачаємо, що ціла країна буде наново залита хвилями невинної крові, хіба що якась надзвичайна подія зупинила б ці процеси...

...Звичайно не дозволяється обслуговувати лікарні для воєннополонених, ані концтабори, де що дня вмирали сотні, що через кілька місяців становило переважну більшість усіх полонених. Є у мене статистичні дані і списки знеохочуючі і страшні. Не дозволяється нашим священикам служити вірним, яких багато у Східній Україні. Є страх перед справою з'єднання Церков. Є побоювання про будь-яку угоду, бо якщо є режим, який повністю і навіть здібно користується висловом «Divide...» (Лат.: Divide et imperas — діли і володарюй), це саме той режим, якого ми є жертвами. Я не додаю критики системи, яку Ваша Святість краще знає від усіх нас. Ця система брехні, обману, несправедливості, грабунків, карикатури всіх ідей цивілізації і порядку. Ця система надмірного егоїзму до абсурдного рівня, зовсім божевільного національного шовінізму, ненависті всього, що є чесним і гарним, ця система становить щось настільки феноменальне, що остовпіння можливо є найпершим почуттям у того, який побачив цього монстра...» (Церков і суспільне питання. За редакцією Андрія Кравчука. Львів. 1999, т. II, кн. 2).

Цей лист є свідченням надзвичайної об'єктивної інформації світової спільноти про «похід Німеччини», про неабияку сміливість і самопожертву митрополита, про біль душевну за свій народ. Коли знайомишся з діяльністю Андрея Шептицького, то віриш, що він був представником Самого Бога на землі, на її шматочку, який зветься Україною.

Я не політик, я не історик, я не громадський діяч, я не... Але в мене виникає переконання, що Андрей Шептицький є духовним Батьком і Пророком українського Народу. Він український Мойсей. Я жалкую, що тільки тепер познайомився з його діяльністю, з його неабиякою творчою працею. Вивчення його спадщини з малих літ слугувало б духовному збагаченню кожного з нас і розквіту України. І не тільки.

Знайомлячись з непростим життям Андрея Шептицького, переконуєшся, що його надзвичайно активна діяльність була спрямована на віддане

служіння своєму народу, що він постійно думав не про себе, а про інших людей — пригноблених, ображених, безправних, бідних... У жодному документі з його спадщини мені не вдалося знайти жодного слова прояву людської гордині, тому що

Не терпит Бог людской гордыни

Не терпит Бог людской гордыни,
Не с теми Он, кто говорит:
Мы соль земли, мы столп святыни,
Мы Божий меч, мы Божий щит!
Не с теми Он, кто звуки слова
Лепечет рабским языком,
И, мертвенный сосуд живого,
Душою мертв, и спит умом.
Но с теми Бог, в ком
Божья сила,
Животворящая струя,
Живую душу пробудила
Во всех изгибах бытия.
Он с тем, кто гордости
лукавой
В слова смиренья не рядил,
Людскою не хвалился славой,
Себя кумиром не творил.
Он с тем, кто духа и свободы
Ему возносит фимиам,
Он с тем, кто все зовет народы
В духовный мир, — в Господен храм!

А. Хомяков

Біль за долі людські Андрея Шептицького, сила його енергетичного поля, постійного піклування полегшували життя спільноти, яка зветься Україною. Ця людина все своє життя випромінювала позитивну енергію для тих, з ким вона спілкувалася. Ця енергія віддзеркалювалася в життєвих проявах тих, хто його чув. І таким чином робила світ привабливішим.

Сьогодні в політичному бомонді не вщухають різноманітні заяви, меморандуми, звернення... Й усі промовці стверджують своє бажання покращити долю своїх підлеглих, людей ошуканих і бідних... Навіть використовують такі слова, що всі їх промови виглядають щирими, від серця й душі. Але, при великому своєму бажанні, я не можу виділити жодного діяча сучасності, жодної партії з багатьох десятків, які були б віддані справі, яку декларують. Усі вони різні за кольорами та близькі за суттю.

Стонет, братья, Киев безутешный,
И Чернигов плачет сам не свой,
И тоска рекой течет безбрежной
Над великой Русскою землей.
Нет конца поганных произволу:
Дань берут по белке со двора,
А князья куют себе крамолу,
И не видно от князей добра.

*Н. А. Заболоцкий.
Слово о полку Игореве. Раздел 17.
Первый вариант перевода*

І все це варіанти різноманіття життя, і все це подразники, які викликають видимі й невидимі реакції-відповіді кожного з нас. Останні залежать від індивідуальних особливостей, вони різні кількісно та якісно, вони є проявом різноманітних життєвих стосунків. Неможливо собі уявити триваллий стан моря без хвиль, без жодного руху, без... Так і наше життя — відсутність динаміки в емоціях, сприйнятті оточуючого, в нашому організмі, у нашій сім'ї, суспільстві... — то вже не життя. Новонароджений не може все життя бути новонародженим. Цар, імператор, тиран, раб, начальник... ніколи не бувають вічними. Мені було 24 роки, коли помер Йосип Віссаріонович. Я був свідком того, як тисячі й тисячі людей ридали по ньому. Більшість була впевнена, що з його смертю зупиниться життя не лише в Радянському Союзі, а й на всій планеті. Нічого подібного не трапилося. Більш того, життя набуло інших, привабливіших кольорів. Це стосується не тільки тих «100 знаменитих тиранов», про яких пишуть І. Я. Вагман, Н. В. Вукина, В. В. Мирошникова, а й багатьох інших «тиранчиків» (Так і хотілось написати — тараканчиків. Може, така асоціація пов'язана з вусиками Адольфа?).

Отже, все, що трапляється у світі людства, тварин..., усієї природи, — все це стимул до життя, стимул до урізноманітнення його.

Білі і чорні смуги — реальність життя,
В них горе і радість, народження і небуття.
Білі і чорні смуги — життя ріки,
То реальність і мрії, не на миттєвість — навіки.

Ось таким чином уявляє життя Любов Василівна Шендеровська, заступник директора школи № 3 м. Тернопіль. Скільки людей, стільки й уявлень про сутність життя. І в цьому його краса.

Якщо ж узяти творчість талановитих, геніальних поетів, письменників, то кожний написаний ними рядок засвідчує різноманіття проявів життя, яке не має обмежень.

Клен ты мой опавший, клен заледенелый,
Что стоишь нагнувшись под метелью белой?

Или что увидел? Или что услышал?
Словно за деревню погулять ты вышел.

И как пьяный сторож, выйдя на дорогу,
Утонул в сугробе, приморозил ногу.

Ах, и сам я нынче что-то стал не стойкий,
Не дойду до дома с дружеской попойки.

Там вон встретил вербу, там сосну приметил,
Распевал им песни под метель о лете.

Сам себе казался я таким же кленом,
Только не опавшим, а всюю зеленым.

И, утратив скромность, одуревши в доску,
Как жену чужую, обнимал березку.

Сергій Єсенін

Ось чому «чтиво» талановитих людей збагачує наше життя, робить нас більш цікавими, ми по-іншому оцінюємо себе і вчинки тих, хто нас оточує. Природу та її прояви ми сприймаємо з більшою приємністю, нас оточує земна краса. Хіба можуть ЗМІ передати ті почуття, які отримує людина при самостійному читанні творів Тараса Шевченка, Сергія Єсеніна, Івана Франка, Олександра Пушкіна...?. Це неможливо. Ось чому науково-технічний прогрес, як це не парадоксально, збіднює людину духовно, обмежує різноманітність сприйняття всього того, що її оточує, робить спілкування людей обмеженим і менш цікавим. Інтернет, ЗМІ перетворюють реальне життя на віртуальне, роблять його прагматичним, а не романтичним.

Правда й те, що сприйняття навколишнього та самого себе в різному віці різне. А тому є вірогідність, що мої роздуми притаманні або моєму вікові (так не хочеться писати — старечому), або моєму особистому сприйняттю, або і тому, й іншому.

Я б так сказав: чим більш мужніють мої внуки, тим більша різниця в баченні гам кольору тих чи інших предметів, тих чи інших подій. І якщо виходить з того, що у наших внуків ще немає склерозу судин, ще не гинуть клітини головного мозку, а у нас є і склероз різного ступеня, і значно зменшилась кількість клітин головного мозку, то стає зрозумілою наша нетерпимість та стриманість і поблажливість наших внуків. Наші внуки (діти) не бажають в усьому бути такими, як ми. І нам це не завжди подобається (якщо взагалі подобається). Якщо врахувати вікові анатомо-фізіологічні

особливості, то стає зрозумілим, що частіше неправі «батьки», а не «діти». Виходить, що частіше є не проблема «батьки — діти», а проблема наявності склерозу і його відсутності. А в батьків він завжди є.

На цю проблему кожен дивиться зі своєї «гори». Олег Герман, член Національної спілки письменників України, проректор Тернопільського державного технічного університету, з моєї точки зору, є одним із кращих проректорів з виховної роботи не тільки в Тернополі, а й в усіх вузах України, пише (окремі уривки з газети «Свобода» від 14.10.06):

«Вікова зміна цінностей полягає в зміні темпоритму життя, стану здоров'я людини і її фізичних сил, у здатності швидко обробляти інформацію, у запам'ятовуванні. Виникає ситуація, при якій молодим важко збагнути, чому батьки стали такими повільними, неповороткими, такими важкодумами і забудьками? Їм складно збагнути, що через кілька десятиліть усе повториться. Лише на місці батьків стануть вони. Одна й та ж музика для молодих надто тиха, а для старших — надто гучна. «Ні, — заявляє син чи дочка, — я ніколи не буду таким, як мої батьки!» І не лише проголошує, а й діє наперекір. Хоч насправді молодь повинна ставитися до старших так, як би хотіла, аби ставилися до неї згодом».

У нас з Олегом Германом міркування щодо молоді близькі, але відрізняються: мої мають медичну, грубо прагматичну направленість, а у Олега Г., як поета і письменника, зі значним розвитком абстрактного мислення, — філософську.

На одній із нарад, де було коло «обмежених» людей, Олег Герман ex tempore написав кожному з присутніх, у тому числі й мені, кілька рядків, які я навожу нижче.

Говорять здавна на Поділлі:
Здоровий дух в здоровій тілі!
Смється на Іван Сиван:
«Наш буз — здоров'я океан!!!»

Олександр

Що ж стосується моїх дітей, то їх ставлення до батьків таке, «як би хотіли, аби ставилися до них згодом». Із численних прикладів наведу тільки вірш сина та декілька — доньки.

Був тихий день, сніжок іскрився,
Над Білкою — чудовий краєвид,
І раптом вогник запалився,
Славетний зліт нових ідей.
Почав той вогник розгоратись,
Почав рости народу син,
Тоді ніхто не міг сказати,
Що далі буде з хлопцем тим.
А далі, як завжди, — до школи,
А після — Харків, інститут,
А з нього — прямо в санаторій,
Зі своєю дружиною і зовсім не на досуг.
Але посада головного
Спокій душі не принесла,
Почав писати він роботу
Одну, а потім другу захистив.
Не винесла душа поета
І ось на світ з'явився син.
Але ще годі зупинятись,
Мандрують в Железноводськ,

Щоб трохи там попрацювати,
І доньку народити знов.
А потім файна Україна,
Тернопіль — цей чудовий край,
Для вірних справ даний від Бога,
Цей славний і могутній край.
Іван Семенович професор,
І доктор він вже меднаук,
А книжок власних має стільки,
Що вдома місця вже нема.
Служить науці — його меса,
Іскра Божа — його труд.
От виріс син — і теж професор,
І медичних доктор він наук.
Чудова донька, теж не промах,
Закінчила медінститут,
І теж професор з головою,
Гордиться є ким, справжній люд.
І діти будуть пам'ятати,
І славити його ім'я,
Нехай сьогодні горда слава
Вшанує мудре це ім'я.
Нехай в майбутнім віра, правда
І впевненість його пала,
Нехай енергія і сила
Залишиться на всі літа.

Донька в мене — поет. До кожного дня мого народження, до Нового року вона пише мені вірші.

Не буває безмежного щастя,
Не буває весь час все гаразд,
Не буває щодня і ненастя,
А буває все так, як Бог дасть.
Я бажаю, щоб Бог Тобі дав
Здоров'я, терпіння і справ.
А якщо щось недобре, то тільки маленьке,
Неглибоке, ріденьке, сіреньке.
Щоб не спортило щастя смак,
А було і пішло просто так.

Я бажаю, щоб Бог Тобі дав
І водночас ніщо не забрав.

10 січня 1995 р.

Крізь хвили нашого життя
Ти нас ведеш.
Бажаєш, щоб усе буття
Була робота нам без меж.
Тобі чинили опір ми,
Але до світлої мети
За вуха іноді тягнув і все казав:
«Вперед, брати!»
Дві революції в сім'ї зробили,
Але без втрат.
Твоя животворяща і рушійна сила
Привела до науки врат.
В нас було все — хороше і погане,
Завжди був рядом Ти.
Жадане радувало нас, неждане
Було осяйнуте світінням світлої мети.
І Бог нехай Тебе оберігає вічно,
А разом ми,
Схопившись за руки, як звично,
Йдемо до світлої мети!

10. 01. 98 р.

Світлана (донька) встигала на багатьох напрямках життя. Але найбільше їй поталанило в науці: до сорокарічного віку вона стала доктором наук, професором, заслуженим діячем науки і техніки, підготувала десять кандидатів та три доктора наук... Як з її точки зору, так і з моєї, все ж таки головним її досягненням було народження сина, а через 16 років — доньки! Доньки Вікторії! Це переможна хода на її життєвому шляху. Я не можу утриматися від спокуси навести фотографії хрещення своєї внучки — Віточки.

Світлана з донькою і священик під час хвилюючого дійства

*Хрещений Тато (мій син Саша) і Хрещена Мати
(Валя Кородюк, багаторічна вірна подруга Світлани) та священик*

Радісна Мама з сином і донькою

Моєму рідному татусеві

Бувають прямі дороги,
Бувають звивисті шляхи.
Їх обирають зовсім не ноги,
А усвідомлення — куди іти.
Чи опускатись і зупинятись десь там,
Сховатись нишком у нору.
Чи прямувати по незвіданим тропам —
Весь час у гору.
Здавалося б покорені вершини,
В житті все збулося. Ой ні!
Нові шляхи відкрилися. І нині
Прямуєш ти по них, став ще раз прикладом мені.
На новій ниві, де рядки
Лягають на папір, спрямовані тобою,

Відкрив себе для нас Ти як Творець
Таких чудових книг, написаних рукою.
Нехай тобі не зрадить оптимізм,
Нехай здоров'я подарує силу,
Пиши для нас: онуків і дітей,
Використовуй без кінця письменну жилу.
Передавай нам досвід спілкування,
Життєві насаги, спрямування,
Які нам розтлумачать на всі боки,
Все те, до чого Ти прийшов крізь роки!
Лише недавно заключив наш тато,
Побачивши в житті усякого багато —
І ми разом із ним повірили, що в Лорда
Найкраща в світі і привітна морда.
Добра Тобі, здоров'я і удачі,
Нехай вирішуються усі задачі,
Які лягають на Твою дорогу.
А я за Тебе помолюся Богу.

10. 01. 2004 р. (моє 75-річчя — І. С.)

Слова Олега Германа — це й мої слова: «Кожен з нас різний і це потрібно сприймати свідомо. При цьому не слід перекроювати когось під себе (дітей, дружину, друзів). Головне — зберегти власну самобутність, виконати місію на землі, яку визначив для кожного Господь (для атеїстів — доля — І. С.). Отже, навчімося чути одне одного, поважати іншу думку, використовувати попередній досвід... Людина — частка природи, але вона й дитя Боже! Це ніколи й нікому не слід забувати...». Але це тільки з побажань. А в житті:

Для Чао
Мир был нехорош,
И Сюю
Мир казался вздорным.
А вот купец
Всего за грош
Любому
Перережет горло.

Цао Чжи (перевод Л. Е. Черкаского)

В одному з телефільмів я з вуст однієї із дієвих осіб почув, на перший погляд, дуже дивну думку про те, що світ не проіснував би і декількох

хвилин, якби в суспільстві зник криміналітет. Виходить, для життя необхідне постійне парадоксальне явище, яке є каталізатором дій — моїх, твоїх, усіх нас. В цьому ж фільмі «злочин у законі» говорив про мерів і губернаторів як про нерозбірливих крадіїв та хабарників. І знову на пам'ять приходять слова мого знайомого лікаря з Кисловодська, який на моє запитання щодо зміни надзвичайного порядку в цьому місті на безлад, зауважив: «Влада не може підтримувати належний порядок в місті після того, як заарештувала кисловодського «злочинця в законі». Вона зробила велику дурість». Минуло багато років після цієї розмови, а її зміст ніяк не виходить з моєї голови. І запитання після цього зовсім риторичне: хто головний у нашій державі (та не тільки в нашій) — міністр внутрішніх справ (умовно) чи найголовніший «злочинця в законі»? І що з цих двох зол краще? Як це не дивно, але однозначної відповіді на це немає. Цьому не допоможе й опитування населення соціологічними центрами, адже останні є чиймись слугами. Якби вони не були «слугами», то померли б з голоду. А якийсь сенс робити це добровільно?

Щось я дуже «глибоко» занурився. Так і до нестями можна себе довести. Тоді як більшу втіху і розуміння надає:

Люби!..

Люби, когда тебя все любят,
Люби, когда тебя клянут!
Пусть за любовь тебя погубят
И осмеянью предадут!..
Всех, всех люби! — врагам, как братьям,
Благословенья посылай;
Как солнце тьме — будь чужд проклятьям:
Любя живи и умирай!
Люби пусть будет сердцу свято:
Оно завещано Христом,
С ним вместе на кресте распято
И с Ним воскресло с торжеством!

Кормчий. 1900 г. № 24

Ось чому добро, любов, тепло до ближнього приносять найбільшу насолоду кожному з нас. Ось чому постійно є надія, що «Солнце да не зайдет во гневашем (Еф. 4, 26). Св. отцы, наши наставники в добром житті, осуществляя в жизни своей христианское правило миролюбия, старались в самом начале подавлять в душе своей самый помысл, враждебный ближнему. Так, пр. Макарий говорил о себе: «я никогда не ложился спать, имея что либо против другого, и сколько мог не допускал так же, чтобы кто-

либо отходил ко сну, имея что-нибудь против меня». (Достоп. Сказаніє стр. 28, & 4). Преп. Исаак говорил: «никогда не вносил я в келлію мою помысла против брата, который оскорбил меня, так же старался не оставлять брата в келье его с помыслом против меня». (там же & 9). Главным побужденієм к изысканію с нашей стороны всевозможных средств к примиренію с враждующими должно служить то соображеніе, что, доколь мы не примиримся с другими, дотоль сами будем под гневом и осужденієм Божиим и не можем ожидать от Бога милости и прощенья себе. І. Христос предложил притчу о должнике немилосердом, в которой содержится именно та истина, что Бог нам не простит, аще не отпустит кійждо из нас брату своему от сердец наших прегрешенія их. (Мф. 18, 35). (Сост. по Воскр. чт.).

Дуже не хочеться визнавати, але куди подітись: життя — це сукупність, клубок суперечностей, позитивного і негативного, добра і зла, прогресу і регресу... Життя — це рух, дія... Чим більше виражена неврівноваженість зовнішніх проявів і внутрішнього характеру, тим більше людина вихлюпує назовні свої енергетичні накопичення у вигляді емоційних образ, принижень...; емоційних похвал, схвалень...; емоційних закликів, гасел...; сходжень і падінь... І приклади цього ми спостерігаємо завжди, щодня, щороку...

На моєму 75-річчі Леонід Якимович Ковальчук виступив з щемлячою, незвично для мене теплою, сентиментальною промовою. Я навіть змушений був йому сказати, що це його найкраща промова за часів ректорства. А тому я навіть не полінувався і записав її з відеофільму та навожу нижче:

«Я хотів би подякувати всім, хто сьогодні приїхав в наш конгрес-центр. Конференція приурочена до ювілею шановного Івана Семеновича. І я переконаний, що сьогодні обмін тими науковими ідеями буде плідним, будуть звучати різні роботи, різні напрямки, але, я думаю, що сьогодні буде звучати в багатьох виступах і той напрямок, що розвинув наш шановний ювіляр — Іван Семенович. Іван Семенович — це ціла епоха в нашій академії, ну, напевно, треба сказати в нашому вищому навчальному закладі тому, що академія зараз, а починалось із інституту, і близько 17 років ректором цього інституту, а потім академії був Іван Семенович. Саме з цим періодом пов'язаний розвиток і авторитет нашого вищого навчального закладу, саме з цим періодом пов'язане те, що наш заклад зайняв 1 місце в Україні за кількістю докторів і кандидатів наук в розрахунку на тисячу студентів. Дійсно, проводилася величезна робота: створювалася наукова школа, створювалися нові наукові напрямки, вдосконалювався навчальний процес, зміцнювалася матеріальна база нашого вищого навчального закладу. Іван Семенович віддав багато зусиль, багато сил саме на становлення колективу, на те щоб саме та атмосфера, яка традиційно панує в

нашому вузі, атмосфера доброзичливості, атмосфера сприяння всім, хто бажає займатися наукою, бажає вдосконалюватися фахово, саме ці засади заклав і підтримав шановний Іван Семенович. Сьогодні, шановний Іване Семеновичу, в день вашого ювілею, я хотів би сказати дуже багато добрих слів вам.

Іван Семенович продовжує активно працювати, готує докторів, кандидатів наук, сьогодні його основна посада, штатна посада — радник ректора. Іван Семенович продовжує активно впливати на ситуацію в нашій академії.

Я міг би сказати і хотів би сказати багато гарних слів, але, шановний Іване Семеновичу, все найкраще, що ми змогли, і я думаю, що ми повинні були і більше, але так, як ми змогли, ми все це постаралися викласти в цій вітальній адресі. Вітаючи Вас з ювілеєм, я хочу вручити вам цю вітальну адресу, побажати всього самого-самого доброго, подальшої плідної праці на благо нашої академії і в цілому. Дозвольте побажати Вам всяких гарантій, сімейного благополуччя і хай все в житті буде так, як Ви хочете!

Прийміть від нас ці квіти, прийміть від нас подарунок! В подарунок — телевізор!»

Леонід Якимович розказує, який я білий та пухнастий, а потім вручає квіти та подарунок (телевізор)

А який чудовий адрес із моєю фотографією він вручив мені:
Вельмишановний Іване Семеновичу!

Ректорат та весь колектив Тернопільської державної медичної академії ім. І. Я. Горбачевського відзначає Ваш ювілей, Ваше 75-річчя! Новаторським підходом до пошуку шляхів розвитку української медицини, цілеспрямованістю і наполегливістю в роботі, талантом керівника, скромністю й щирістю Ви здобули великий авторитет в Україні та далеко за її межами. Ви твердою рукою блискучого майстра виховали не одне покоління лікарів-педіатрів і велику частину свого таланту віддали учням. Ви по праву займаєте ведуче місце серед еліти вітчизняних і світових вчених-медиків і є символом невгамовної жаги до знань, до вдосконалення, до неперевершеності. Ваш стиль роботи, як лікаря, науковця, організатора охорони здоров'я принесли Вам заслужену людську вдячність, повагу, визнання. Хай ніколи не згасає Ваша творча енергія. Хай багато років колючиться життєва нива новими ідеями і відкриттями. Зичимо Вам, шановний Іване Семеновичу, міцного здоров'я, благополуччя, творчої наснаги у Вашій праці для добра і здоров'я українського народу.

З щирою повагою ректор
Тернопільської державної
медичної академії ім. І. Я. Горбачевського

*На банкеті. Справа наліво: Леонід Якимович, я,
Віталій Григорович Майданник*

На цій «нараді» Л. Я. також був в «ударі» щодо моєї особи: «Шановний Іван Семенович, шановні колеги! Я хочу повторитись, повторитись і задати те запитання, яке я задавав 5 років назад, на 70-річчі, і я не проти повторити його ще й через 5 років. Запитання було просте. Власне кажучи, було 2 запитання. Як Іван Семенович зумів перебувати на такій важкій посаді 18 років? І як він зумів очолювати кафедру із суто жіночим колективом? Потім я зрозумів, що ці два питання пов'язані між собою і одне без одного просто неможливі. Шановний Іване Семеновичу! У день вашого ювілею я щиро вітаю вас і переконаний, що ще багато почуємо ваших ідей, що ми ще багато прочитаємо ваших книг. Наскільки я знаю, 7 книг заплановано (Л. Я. мав на увазі книги спогадів і роздумів — І. С.), але ви на тому не зупинитесь. Я радий, що сьогодні в нашій академії свято, і ваш ювілей — це дійсно свято. Бо Іван Семенович — це ціла епоха, це надзвичайно великий відрізок часу, в який ставала наша академія, ставала як вуз і формувала той образ вузу, який сьогодні є.

Я переконаний, що саме Іван Семенович закладав доброзичливість, закладав ті засади, які сьогодні у вузі домінують. Тобто кожен має можливість себе реалізувати. Я думаю, що це найголовніше, найголовніше для

кожного. Шановний Іване Семеновичу, я вітаю вас з вашим ювілеєм. Я не отримав відповіді на свої 2 запитання і 5 років назад, і сьогодні, але майте на увазі, я вам їх задам через 5 років».

А за декілька днів до цього Леонід Якимович надіслав мені листа, який мені сподобався, і який я не передрукую, а навожу нижче у вигляді фотокопії.

ПРОФЕСОР КОВАЛЬЧУК ЛЕОНІД ЯКИМОВИЧ

46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 22-44-92, 22-50-10, факс 22-41-83
e-mail: academy@tdma.edu.te.ua; www.tdma.edu.te.ua

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ІВАН СЕМЕНОВИЧ !

Дозвольте засвідчити Вам свою глибоку повагу та щиро подякувати за підтримку при виборах мене в члени-кореспонденти Академії медичних наук України.

Бажаю Вам подальших творчих і життєвих успіхів на благо нашої Вітчизни та медичної науки.

З глибокою повагою

Щиро Ваш –

Л.Я. КОВАЛЬЧУК

Ну як після таких слів не цвісти і не «пахнуть»! Якщо я б сказав, що все наведене вище мені не подобалося, то думаю, що не знайшлося б такої людини, яка повірила. Єдине, що правда, то багаторічний досвід: після ясного сонячного дня, чекай похмурого. І він не забарився. Адже це рушій життя.

Напередодні Великодня 2006 року мені піднесли сюрприз, який на-
вою нижче в усій його красі.

Отже, людину розумом не зрозуміти. Її «рухи» передбачити немож-
ливо. І в цьому відзнака людини від людини, людини від іншого живого
створіння. Якраз такі особливості людські є активаторами дій, і чим вони
більш виражені, тим помітніша реакція на них. І не тільки осіб безпосере-
дньо задіяних в даному процесі, а й оточуючих.

«...Импульсивность в людях превалирует над разумением и это есть
краеугольный, нам всем свойственный, факт. Мы вовсе не спешим, Мы
убегаем. И поспешность этого убегания от принятия решения, от необхо-
димости ломать голову над тем, что делать и как быть, выбросное нежела-
ние угнетаться неизвестностью побуждает нас делать быстрые заявления.
А их обратность происходит от тех же причин, что, к примеру, и разруши-
тельность воздуха, который, пока тих и не скор, — лишь легкое дуновение,
а когда мчится через пространство, то уже вихрь, смерч, ураган. Зло, ра-
зрушение. Беда, одним словом. В первые мгновения происходящих и про-
исшедших событий люди более беззащитны, чем позднее. Точность и вер-
ность понимания или проявления явлений ослаблены; не только из-за не-
знания подоплек и причин всего случившегося с ними, но и из-за того, что
отражение внешнего мира в эти начальные миги почти что зеркально (т. е.
навязано и безумно), а в зеркале, как известно, все наоборот...» (П. С. Та-
ранов).

Моя крутость

Иду по тысяче ступенек,
Кричит вослед мне современник:
«Ты крут, тебе сам черт не брат!»
Иду по тысяче ступенек,
Ступенькой быть — никто не рад.

Фридрих Ницше

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

НАКАЗ № 156

28 04 2005р

**Про скорочення
штату працівників**

На виконання п.5.12 наказу МОЗ України від 31.08.2004р. за № 439 „Про заходи МОЗ України на виконання Постанови Верховної Ради України „Про Рекомендації парламентських слухань „Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні””

НАКАЗУЮ :

Попередити під розписку про скорочення з 1 липня 2005 року наступних посад осіб, які їх займають :

- радник ректора – проф.Сміяна І.С.
 - проректор по міжнародних зв'язках – проф.Климиук С.І.
 - помічник проректора з АГР по експлуатації – Слосаревського І.Ф.
 - помічник проректора з АГР по охороні – Щирбу Ю.П.
 - помічник проректора з АГР по КСХ – Дуба Я.І.
2. Вказаним працівникам запропонувати вакантні посади згідно штатного розпису.
 3. Відділ кадрів повідомити Тернопільський міський центр зайнятості про майбутнє скорочення посад.
 4. Заступнику ректора з економічних питань Піжицькій В.М. внести відповідні зміни в штатний розпис.
 5. Контроль за виконанням даного наказу покласти на проректора з навчальної роботи Мисуду І.Р.

Ректор,
Чл.-кор. АМНУ

проф.Ковальчук Л.Я.

Погоджено :

Юрисконсульт

Мартинюк І.М.

Вик. Унольт С.Б.

Бачите, й компанію знайшли мені. Вакантних посад для мене не знайшлося, а тому нічого й не було запропоновано (див. пункт 2 наказу).

Хоч вірте, хоч не вірте, як кажуть у казці, я своє «скорочення» сприйняв спокійно. Точніше, майже спокійно. Хтось скаже, що це мало ймовірно, але я не перебільшу, коли скажу, що після ознайомлення зі змістом наказу мене навіть охопила ейфорія. По всьому тілу пройшла хвиля піднесеного задоволення, на обличчі з'явилась усмішка задоволення. Незрозуміла, на перший погляд, парадоксальна реакція. Така ж реакція була, коли мені було запропоновано залишити посаду завідувача кафедри і ректора. Я це пояснюю такими обставинами: 1. Тривалий час ще до цих подій я готувався до них, переконував себе, що затримуюсь на тій чи іншій посаді; 2. Багатий життєвий досвід мене переконує, що є Вища Сила, Сила Духа Господнього, яка впливає на кожного з нас! По-іншому пояснити свою радість (зі сторони — радіє «здуру») з приводу цих подій пояснити не можу. Такі ж відчуття мене полонили, коли мені пропонували зайняти посаду головного лікаря в Трускавці, директора НДІ охорони материнства і дитинства в Мукачеві, завідувача кафедри педіатрії, а пізніше директора НДІ у Львові, замісника директора з наукової частини і директора НДІ курортології та фізіотерапії в П'ятигорську, завідувача кафедри педіатрії в Сімферополі, завідувача кафедри педіатрії, проректора і ректора в Тернополі, ректора інституту вдосконалення лікарів у Москві в 1988 році (це була остання пропозиція «вгору»).

Я чужд бесплодного сомненья,
Я верю истине святой,
Святым глаголам откровенья
О нашей жизни неземной;
И сладко мне в часы страданья
Припомянуть, порой, в тиши,
Загробное существованье
Неумирающей души.

И. Никитин

Жодній людині я не сказав, що він (ректор) сякий-такий, не запросив мене, що не пояснив причини народження такого наказу, не... А вдома своїм близьким, повідомивши про наказ, ствердно заявив: «Що не дає в нашій долі Господь, то на краще». І в цьому я переконаний. Те, що, на перший погляд, робиться на погане, в подальшому стає на добре. Л. Я. неодноразово казав мені: «Як я заздрю вам, що ви вже на пенсії і можете вести ні від кого не залежне життя». З добрих чи недобрих намірів Л. Я. перетворив свою заздрість щодо мене на мою реальність. Трохи більше року

пройшло, як я «вільний», але за цей час вийшли з друку чотири моїх книжки, захистились і затверджені ВАКом кандидатські дисертації трьох моїх учениць, готується до захисту докторська... Я вже не кажу про те, в скільки разів більше я отримав свіжого повітря, про насолоду від спілкування з природою, про... Про «Чари ночі» Олександра Олеся:

Сміються, плачуть солов'ї

І б'ють піснями в груди:

«Цілуй, цілуй, цілуй її, —

Знов молодість не буде!

Ти не дивись, що буде там,

Чи забуття, чи зрада:

Весна іде назустріч вам,

Весна в сей час вам рада.

На мент єдиний залиши

Свій сум, думки і горе —

І струмись власної душі

Улий в шумляче море.

Лови летючу мить життя!

Чаруйсь, хмілій, впивайся

І серед мрій і забуття

В розкошах закохайся.

Поглянь, уся земля тремтить

В палких обіймах ночі,

Лист квітці рвійно шелестить,

Траві струмок воркоче.

Відбилися зорі у воді,

Летять до хмар тумани...

Тут ллються пахощі густі,

Там гнуться верби п'яні.

Як іскра ще в тобі горить

І згаснути не встигла, —

Гори! Життя — єдина мить,

Для смерті ж — вічність ціла.

Чому ж стоїш без руху ти,

Коли весь світ співає?

Налагодь струни золоті:

Бенкет весна справляє.

І сміло йди під дзвін чарок

З вогнем з піснями в гості

На свято радісне квіток,
Кохання, снів і млості.
Загине все без вороття:
Що візьме час, що люде,
Погасне в серці багаття,
І захолонуть груди.
І схочеш ти вернути собі,
Як Фауст, дні минулі...
Ти знай: над нас — Боги скупі,
Над нас — глухі й нечулі...»

.....

Сміються, плачуть солов'ї
І б'ють піснями в груди:
«Цілуй, цілуй, цілуй її:
Знов молодість не буде».

Численності варіантів проявів людського життя немає меж. Якщо ми говоримо про численність ходів у шахах, то в житті такі «ходи» урізноманітнюються кожної доби, години, хвилини, секунди... Вони різні: добрі та злі, приємні й ні, світлі і темні, теплі і холодні, вранці й увечері, в сім'ї і в колективі... Ми, на жаль, а може, й на щастя, не помічаємо нескінченності змін не лише в собі, а й у навколишньому світі. Більш того, іноді «кричимо» — яке одноманітне життя! А це зовсім не так. А тому дивися, дивися; слухай, слухай; нюхай, нюхай; відчувай всіма фібрами душі; змушуй мозок не лінуватися, не «жиріти»... І життя буде чудовим. Воно справді чудове.

Тож дай мені — дійти і не зомліти,
Дійти — і не зомліти — дай мені!
Дозволь мені, мій вечоровий світе,
Упасти зерном в рідній борозні.

Василь Стус

Я вже зачепив дійство свого 75-річчя, то й продовжу. Іван Іванович Курницький, губернатор нашого краю також тепло вітав мене з ювілеєм і казав теплі слова: «Шановний наш ювіляре! Я дійсно приїхав за покликанням душі сам, із поваги до Вас, до самої талановитої людини, авторитетної людини в нашій області. Хочу привітати всіх з Новим Роком та Різдвом Христовим. Але ми зібралися на конференцію, яка розпочалася мажорно, надто красиво, з пісень і колядок в адресу нашого ювіляра. Шановний Іване Семеновичу! Тут уже говорили наскільки багато ви вклали душі і серця у

соціальний розвиток, інтелектуальне зростання нашої області. Адже майже 17 років були ректором академії, медичної академії, яка сьогодні прославляє ті традиції, котрі були Вами започатковані. Мені надзвичайно, надзвичайно приємно сьогодні бути разом з Вами, мені приємно бути на Ваших урочинах, мені приємно бути і святкувати разом з Вами. Я від душі, щиро і сердечно вітаю, Іване Семеновичу, Вас з ювілеєм, бажаю здоров'я та довгих років життя, як співав хор, «многих і довгих літ» Вам на довгі-довгі роки. Ну і на честь Вашого ювілею дозвольте вручити грамоту від Тернопільської державної обласної адміністрації за Вашу сумлінну, за Вашу безкорисливу працю в ім'я розквіту нашої держави. Побажати щастя, добра, здоров'я і всіх гараздів. Прийміть також квіти, які будуть нагадувати Вам про юність, молодість, які ви провели за 17 років керівництва академією».

Я не чекав такої уваги, а тому щиро подякував йому і сказав, що за останні п'ять років це в мене перша нагорода. Потім сказав, що одночасно дякую і Леоніду Якимовичу, який зміг переконати Івана Івановича приймати на ці урочистості. Останній з ноткою образи відповів мені, що його ніхто не переконував, ніхто не привозив, що все він зробив за власним натхненням. Я вибачився за свої здогадки і підкреслив, що в такому разі моєї вдячності немає меж.

ГРАМОТА

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

НАГОРОДЖУЄ

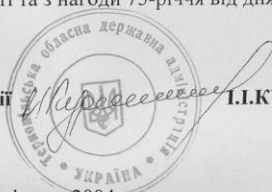
цією грамотою

СМІЯНА ІВАНА СЕМЕНОВИЧА -

*доктора медичних наук, професора Тернопільської
медичної академії ім. І.Я.Горбачевського*

за багаторічну сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток
охорони здоров'я області та з нагоди 75-річчя від дня народження

Голова обласної
державної адміністрації

І.І.КУРНИЦЬКИЙ

січень 2004 року
м.Тернопіль

Губернатор Іван Іванович Курницький вітає мене з ювілеєм та вручає квіти й грамоту. Я не просто дякую, а ще й бажаю вимовитися

Життя йде все без коректур.
І час летить, не стишує галопу.
Давно нема маркізи Помпадур,
і ми живем уже після потопу.

Не знаю я, що буде після нас,
в які природа убереться шати.
Єдиний, хто не втомлюється, — час.
А ми живі, нам треба поспішати.

Зробити щось, — лишити по собі,
а ми, нічого, — пройдемо, як тіні,
щоб тільки неба очі голубі
цю землю завжди бачили в цвітінні.

Щоб ці ліси не вимерли, як тур,
щоб ці слова не вичахли, як руди.
Життя йде і все без коректур,
І як напишеш, так уже і буде.

Але не бійся прикрого рядка.
Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.
Не бійся правди, хоч яка гірка,
Не бійся смутків, хоч вони як ріки.

Людині бійся душу ошукать,
Бо в цьому схибиш — то уже навіки.

Ліна Костенко

Коли І. І. Курницький став губернатором, мені не доводилося з ним спілкуватися. Але зі ЗМІ, розмов я знав, що це м'яка, толерантна, обізнана людина, яка викликала не роздратування у людей Тернопілля, а навпаки, частіше схвалення його діяльності. Але, згідно з думкою панівної верхівки про необхідність частої (дуже частої) зміни керівників, І. І. десь через декілька місяців замінили перед виборами президента на міліціанта, який пробув на цій посаді ще менше, я його й прізвища не запам'ятав, не те що діяльність його помітив. Постійно міняють «шило на мило». Постійно стверджують, що були не професіонали, а призначають професіоналів. От тут я поставив би два «ф». І всі постійно стверджують, що в подальшому заживемо «весело». Якось мені не пристало «професійних» політиків повчати, але якось свербить. Не зміна і збільшення кількості чиновників приведе до духовного і матеріального покращення життя людей, а значне скорочення чиновників буде слугувати комфортному життю. Я стверджую, що скорочення в два рази (мінімум) адміністративних працівників у всіх ланках (від адміністрації президента до найменш чисельної державної

структури) поліпшить життя людини в Україні у два рази. Але скорочувати можна і більш інтенсивно. Це найкоротший шлях до добробуту нашої країни (ой, який я оракул!). Але сьогоднішній стан речей мало змінився порівняно з минулими століттями:

Земных богатств нестяжание

Не давай нищим гору крутую,
Не давай нищим гору золотую;
Не уметь им горою владети,
Не уметь им золотыя поверстати,
Промежду собою разделяти.
Зазнают гору князи и бояре,
Зазнают гору пастыри и власти,
Отоймут у них гору крутую,
Отоймут у них гору золотую,
По себе они гору разделят,
По князьям золотую разверстают,
Да нищую братью не допустят.
Много у них будет убийства,
Много у них будет кровопролитства.

Из духовных стихов

Ще за радянських часів на Всесоюзній нараді ректорів у Москві я виступив з такою пропозицією: залишіть мені ті ж бюджетні кошти, наділіть наш вуз абсолютною автономією, і після цього я обіцяю, що зарплата професорсько-викладацького складу і стипендія студентів збільшиться в 1,5–2 рази, термін навчання скоротиться на один рік, якість підготовки лікаря збільшиться. Через 1–2 місяця з Москви приїхала комісія з метою закрити наш вуз. Комісія була об'єктивною (сьогодні, думаю, такого не буває) й визнала наш вуз одним з кращих у Союзі, і ми перші в Україні були акредитовані (в роки «самостійності» цю акредитацію не визнали, оскільки вона йшла від «москалів»).

Ось чому, чим довше тримається біля державного «корита» людина, тим більше вона не бажає змін, тим більше вона деградує. На підтвердження цієї думки наведу цікаву статтю Данки Лихоманки (мабуть, це дуже вдалий псевдонім) «Про ліву цицю і руку в трусах» (Post Поступ, листопад, 2006): «Як ти ставишся до того, що письменник у певний період може стати членом уряду? Чи не стане це на заваді його літературної діяльності?» — запитали в аргентинського письменника Мануеля Пуїга. Письменник відповів: «Економічно це добре, а для творчості шкідливо. Візьми Пабло Неруду. Коли політика захопила його цілковито, поетичний дар помітно ослаб. Усе прекрасне в'яне від одного дотику політики.

Вважаю, що письменник має бути вільним, незалежним і не служити жодному господареві» (Иностранная литература, 2003, № 10)

Роман Іванчук у «Не щоденному щоденнику» занотував: «Вже немає нині Івана Драча — оригінального поета, Володимира Яворівського — цікавого прозаїка, Павла Мовчана — витворного модерніста; перемінилися вони в політиків і вже не в силі стати літераторами, мов ті приручені в лісництві рогачі, котрі ніколи не повернуться в лісові нетрі».

За старого режиму в ланах всенародних обранців конче мали бути знані доярки і свинарки, які, щоправда, голосували так само, як і вся комунацька еліта, разом з тим буцімто демонструючи волевиявлення народу. Тепер роль знаних доярок і свинарок виконують знані письменники, історики, співаки, актори, спортсмени і космонавти. Що ті всі гарні люди тямлять у політиці чи економіці — важко сказати, але кожен з них вважає, що без нього парламент просто таки пропаде. Неможливо уявити їхній внесок у розвиток української економіки. Нардеп Оксана Білозір, стрибаючи по сцені з піснею «Кажуть хлопці, я сама, як та квіточка, що слова мої пливають, як та річечка», насправді видавала бажане за дійсне. Слова в неї пилили зовсім не річечкою. Віщого слова довелося чекати довго. За весь час депутатства вона виступила два чи три рази і сумлінно прочитала написані її помічниками тексти».

Я на мить зроблю перерву в цій цитаті. Це пов'язано з тим, що в останні роки радянської влади я мав нагоду в неофіційних умовах спілкуватися з Оксаною та Ігорем Білозірами. В той час вони були також гостями моєї сім'ї. Крім пісень «на живо», вони подарували свою касету та ось ці дві пам'ятки про себе.

Оксана Білозір

Оксана та Ігор Білозіри

Вони сказали: це для вас і ваших близьких перепустка на всі наші концерти. Що міг я їм подарувати? Декілька своїх книг сестрі Ігоря Білозіра, яка була за фахом педіатром. У мене на все життя залишилися найкращі враження про них, як про співаків, так і людей. Такі особистості здатні лише на добрі вчинки. Я дуже боляче сприйняв відхід від нас Ігоря. Я дуже не хотів би, щоб Оксана від'їжджала зі Львова, а разом з тим не втрачала свою самотність. Але сталося так, як сталося. Мене, безумовно, більше тішать пісні Оксани, ніж її виступи в політиці.

Продовжую думку Данки Лихоманки. «Та чому, зрештою, дивуватися? Ніде у світі письменники, актори та іже з ними по парламентах не засідають. Там сидять інші люди.

«Моє робоче місце за письменницьким столом, там я компетентний, — пояснив свій відхід від політики Роман Іванчук. — Нині ж у парламенті повинні працювати досконалі спеціалісти». Іван Драч висловився ще відвертіше: «Я п'ять років займаюся політикою і став дурнішим у п'ять разів».

Є бажання вставити й свої «п'ять копійок». Коли Іван Драч так жорстко оцінив себе, Віктор Ющенко надав йому Героя України. Одночасно він нагородив орденами мільярдера Ахметова, бізнесмена-«футболіста» Суркіса... Якщо серйозно сприймати заяву Івана Драча, то за що ж нагороджують людей? І в скільки разів подурнішали ті кого нагороджують орденами, а не присвоюють Героя? Чи може навпаки? Іноді нагородженому важко усвідомити, чому ця подія сталася.

Вчора (29.11.06) відбулася тривала телепередача, яка присвячена урочистому відкриттю українського Дому футболу. Чому він український? Адже серед основних гравців українців «кіт наплакав». Хіба тому, що він побудований в Україні, та ще й у столиці. Але як не крути, не верти, але це єдина найбільш цікава споруда за всі роки Незалежності в Києві, якщо не рахувати житлові будинки для депутатів. «Дім футболу», а не дім «Дитини», «Родини», «Просвіти», «Культури», «Мистецтва», «Музики», «Української книги»... Виходить, що основним рушієм нашої країни є ноги. А тому їх необхідно писати з великої літери. Голова — придатак до ніг. Ось чому не слід дивуватися тому, що ми от уже більше 16 років топчемося на одному місці, або тупцюємо назад, або... Свого часу я заснував Музей української медичної книги в нашому вузі. Першою справою мого наступника було його ліквідація. Так що ми вірні собі. Самознищення — це процес, який викликає супротивну дію і підтримує активність життя. Усьому є пояснення.

На урочистому відкритті «Дому футболу» були й «весільні генерали» — два Леоніда, экс-президенти Кравчук та Кучма. Сиділи дуже

смирно, як подобається таким персонажам. Всі виступаючі (свої та зарубіжні) співали оди похвали пану Суркісу. Мене не цікавить (а якби й цікавило, то щось змінити я не в змозі), звідки останній узяв так багато грошей на побудову цього чудового палацу — споруда залишиться надбанням України.

Продовжимо статтю Данки Лихоманки. «Справді, протирання штанів у парламенті жодному письменнику на користь не пішло, бо ніхто з них за півтора десятка років так нічого путнього й не опублікував. Як депутати вони ніяких надій не виправдали, більшість із них перетворилася на угодовців. Усе, на що здатні писючі депутати, — це шкрябати пародії на своїх колег. За дивовижною закономірністю в депутати подалися саме ті письменники, які за комуністичного режиму зробили успішну кар'єру придворного писак. Усі ці кар'єристи чудово влаштували своє життя і діставали від комуністів повний спектр привілеїв, включно з шикарними квартирами, а що вони по кілька разів одружувалися, то й квартир тих назбиралося чимало.

Олександр Мороз, розродившись графоманськими опусами, скромно заявив: «Я ніяким чином не претендую на звання літератора». А шкода. Ось Ленін, наприклад, частенько підписувався у різноманітних анкетах «літератор», хоч і не залишив нам жодної поетичної збірки.

Кількасот письменників забули, коли востаннє бачили нову свою книгу. Але це не стосується письменників-депутатів. Вони видають свої книги регулярно. Остання книга Володимира Яворівського називається «День переможених». Тут усі твори політично заангажовані, насичені злободенністю, людськими болями і насущними проблемами. Про що ця книга? Про тяжке народне життя. Яворівський вирішив конче вичавити нехитру сльозу з очей читача і ще раз заволати: «Та що ж ми за народ такий?»

Герої, мов накручені, говорять тільки про долю України, про історичну перспективу і несправедливе минуле. І то за будь-яких обставин — чи на риболовлі, чи за пляшкою, чи навіть у ліжку. Говорять, між іншим, казенною мовою газетного репортажу так, як у житті насправді ніхто не говорить. Автор навіть не намагається бодай трішки індивідуалізувати мову персонажів, усі вони на один копил, речення усі будують такі складнопідрядні, мов телерепортери, що читають з монітора. Та, зрештою, і оформлено книгу з публіцистичним ухилом. На обкладинці — автор у товаристві Юлії Тимошенко на фоні грізної міліції в чорних касках зі щитами. Дуже емоційний колаж, який, вочевидь, має свідчити про те, що пан Яворівський завжди на передовій: якщо не на бензовозі, то на мітингу, а якщо не на мітингу, то з народом у натовпі протистоїть міліції. Шкода тільки, що обкладинка не має ані найменшого стосунку до того, про що йдеться в книзі.

Але ми були б дуже несправедливі, як би не сказали, що навіть свою публіцистику автор намагається прикрасити лірикою. То тут, то там поміж понурими безрадісними картинами виринає оживляж, писаний просто і дохідливо, без зайвих викрутасів чи постмодерних штучок. І що цікаво, усі ті псевдосексуальні описи до болю нагадують відповідний стиль 1970–1980-років. А найголовнішим предметом, який фігурує у кожній такій сцені, виявилися... труси. Там, у трусах, і відбувається усе найцікавіше, що є у цій книзі. Труси заволоділи уявою письменника і приковують його увагу безліч разів. «Його рука шастала під Ленчиними рейтузами. Руці було тепло і волого. Ленка поривчасто дихала йому в щок, тіло її напружувалося». «Халат на грудях був розстібнутим, ліва циця випорснула з-під нього і пружно похитувалась. Софія не ховала її». А от Василя звабливо поправляла «вигорілі на сонці, потерті й залатані на задничці труси, мабуть, такі мамині, Марусині, бо дуже великі, із зав'язаною на гудз гумкою, що звисала до колін. Таки Марусині, подумав Колько і згадав, як тече між пальцями просо, а Маруся спекотно шепоче йому: «Не треба, любенький... не треба. Треба... Дай я сама, бо порвеш труси...»

«Ларисчині мокрі губи вп'ялись в його вуста. Він усвідомив, що вона гола-голісінька, що вода зовсім не заважає йому відчувати напругу і похіть її жіночого єства. Казенні офіцерські труси до колін були такими зайвими і недоречними, що він виборсався з них і їх хвилею понесло до протилежного берега... — Ого! Твій пістолет і у воді стріляє! — відпльовуючи воду, прошепотіла Лариска і обвила Віктора ногами на поясниці (до речі, це русизм, — Д. Л.). Вона, не відволікаючись ні на що, все робила сама. Старанно і захоплено. Аж поки не обм'якла, як човен, з якого втекло трохи повітря і, рознявши обійми, поплила до берега. Капітан трішки охолов і... кинувся доганяти свої сині сатинові труси, які зачепилися за мертву рибину».

А ось як описано сексуальний контакт підлітків, які ЦЕ уперше: «Орися вже носила ліфчик і плавки. Вилізши з озера, я біг у кущі викрутити труси. Коли я повернувся — вона пала горілиць, закинувши руки за голову. З-під ліфчика по животі стікала цівочка води, збиралася у заглибинці пупу, а тоді текла під плавки, крізь які проштрикувалися чорні виткі волосинки, на які я не міг надивитися... Орисина рука пройшлася по моїх мокрих трусах, завмерла, наштотхнувшись на халабуду, підперту гарячою тичиною. Застогнала (цікаво, як саме застогнала рука. — Д. Л.). Шаснула під тугу гумку. І земля кілька разів перевернулася піді мною. Орися акуратно стягла з мене труси, із себе плавки. Лоскотала гарячим язиком мої груди, живіт, пахви... Я увійшов у її золоту і бажану браму. Вона тихенько зойкнула і судомно затряслася всім тілом, цупко обнявши мене за плечі.

Орися раптом злякано випорснула з-під мене, добула під ліфчиком пакетик презерватива, розкрила його зубами і одягнула: — Оतेпер роби, що хочеш...».

Ну, скажу вам, ця Орися діє, як заправська повія. І таких гарячих сцен маємо доволі.

Видав товсту книгу віршів і депутат Іван Драч. Якщо хтось думає, що це той самий Драч, який написав прекрасні збірки поезій «Соняшник» або «Поезії буднів», то глибоко помиляється. Тут уже сама риторика, політика, римовані памфлети і ані крапельки поезії. Ось вірш про Ющенка:

«Славні мої діти \ Ми гермафродити / А наш вождь бухгалтер / любить міфи-міфчики \ І міняє ліфчики \ Любить мані-маники \ І міняє станіки \ Дістає полочки \ Від Юлі-мужчини \ Часто й без причини \ А Юля штаниною \ За народ стіною \ А бля мільярдерша \ У народі перша \ Коли ж наш бухгалтер \ Скине свій бюстгалтер».

В іншому вірші натрапляємо на такі глибокодумні роздуми:

«Ти за кого? \ Я за Ю. \ Ти за Ю. \ І я за Ю! \ Але вже при владі Ю. \ Будем з ними \ Ми в раю?... \ В дупі будем — Не в раю...»

А як вам така поезія?

«Чи вас можна допитати \ До вас можна в депутати? \ А то морди лізуть в лорди \ Розставляючи бігборди \ А то писки лізуть в списки \ Без тавра і без прописки \ А то хери пруться в мери \ В пери й сери».

Національні проблеми Драч тепер теж зображає оригінально:

«В мирне плем'я чухи-вухи \ Прийшло плем'я вобло-йобло \ Наробило потерухи \ Агресивне одоробло \ Все що чухи крили татом \ Шобло люто матом крили \ Все своїм захтіли мати \ Агресивні ці горили».

Дісталоя й «Папараці»: «Рано вранці «Папараці» \ В бій виходять \ На розбій \ Долар в думці \ Перо в сраці \ Папараці \ Боже мій \ Вилижуть \ Усі аннали \ Безвідмовним язиком \... В них ще не вставала піська, \ Ера в нас була трипільська...»

Досить було Джорджу Грабовичу опублікувати маловідомий автопортрет Шевченка, на якому той зображений зовсім голим, як Іван Драч гнівно затаврував і його:

У гарвардському азарті
Він вийшов на полювання
Усі ми нічого не варті
А в нього це справа остання
Не в Самарканді чи Хінах
Під ЦРУшним затятим секретом
Він нишпорить в нас по архівах
За аркушем тим за раритетом

І якби воно там не звалось
 Це вам не ерос невинний
 Коли він вполює той фалос
 То зміниться доля України
 ГРУшна пагуба промосковська
 Лишила на фалосі садна
 Асистує йому Бердиховська
 Од невживання уся брунатна
 Асистує Рябчук Микола
 Рябенький од всякого вжитку
 Асистентів там тьма довкола
 Од поряд немає просвітку
 З Лесбоса всі лесбіянки
 А що нам дурним і зеленим
 Ми дбаєм про власну жиропу
 А Жорж тим Тарасовим членом
 Проб'є нам вікно у Європу

Але не оминув нашого поета і сексуальний порив:

«Густе розкішне різнотрав'я \ І твій одкинутий берет \ Коли тебе на
 сіні брав я \ Мов бранку любий скіф бере \ І та розмова про Бодлера \ Пропала
 у п'яній траві \ Коли ти звабна мов холера, \ Шукала сіно в голові».

Важко второпати, кого стосується наступна епіграма, але і вона не ві-
 льна від бруталності і відсутності справжньої поезії:

«Ця бабера Мегера Гера \ В одній сфері колись була мастаком. \ І чі-
 плялась по молодості за кожного хера, \ Ноги закліщуючи замком... \ Те-
 пер стала Святенницею... Неосвоєна сфера... \ Темперамент вогненний аж
 рве вудила! \ Тепер тяжко батожить кожного Люцифера \ Кому здуру по
 молодості сласно дала...»

Отак вона виглядає, наша депутатська література, писана хіба що для
 своїх власних потреб, бо читати це нормальній людині якось не випадає».

Це думка однієї людини, це думка людини, яка вболіває за свою кра-
 їну, за свій народ. Але тільки однієї людини, до якої можуть чи не можуть
 приєднатися інші.

Йдеться ж про «цвіт» нації, про її надію. Що ж тоді говорити про ін-
 ших «балакунів»? Майже повна безконтрольність, безтурботність, яка за-
 безпечена різноманітними пільгами; доступністю, безкарністю, безвідпо-
 відальністю, відсутністю гальм...

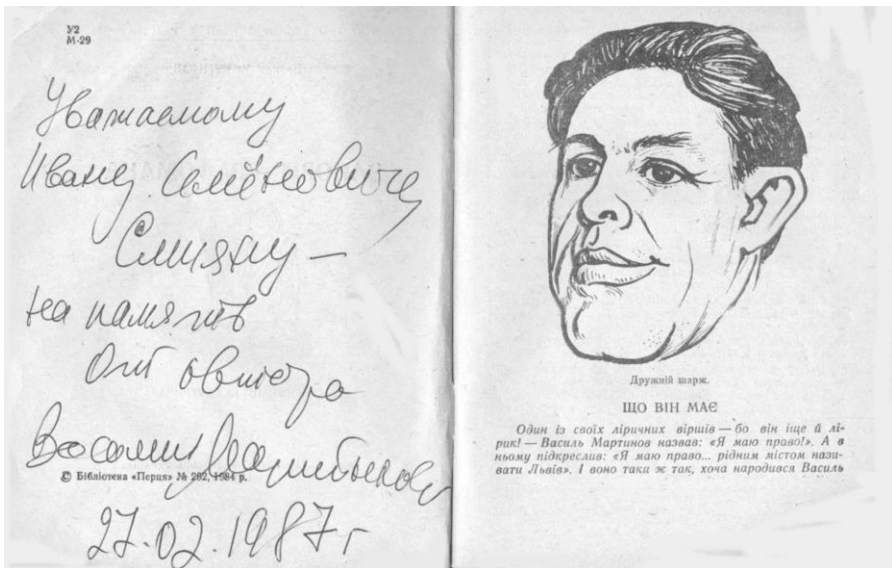
6*Сміян І. С. Що нам прийдешнесетугує...

В нього вдача така —
 Всім доводить щодня:

«Краще правда гірка,
 Ніж солодка брехня!
 Мовчки я у кутку,
 Наче пень, не сиджу —
 Людям правду гірку
 Просто в очі кажу...»
 Воно б — добре...
 Однак
 Із того «меню»
 У самого — лиш смак
 На солодку брехню.

Це вірш Василя Мартинова, який подарував мені цю збірку, де є й такі слова:

Є в мене друзі у Ташкенті, Мінську,
 Люблю я Київ і Москву-красу,
 І, наче рідну, мову українську
 У серці росіянина несу.

Я, особисто, не «доріс» до такого стану, щоб коментувати твори Володимира Яворівського та Івана Драча. Більш того, я б хотів, щоб вони прокоментували мої. Але й то правда, що останні їх здобутки не вразили мене. На відміну від думки Данки Лихоманки, зниження потенціалу творчих людей пояснюється, з моєї точки зору лікаря, не стільки депутатством,

скільки віковими змінами в організмі й, насамперед, у судинах головного мозку. Ви бачили цих поважних людей двадцять років тому, ви бачите їх сьогодні — яка помітна (не хочу казати — вражаюча) різниця! Те ж відбувається в усіх органах. Це стосується кожного з нас. І цього неможливо уникнути. Я тільки думаю, що якби я почав писати свої спогади й роздуми раніше, то вони виглядали б яскравішими. Така «селявуха».

Але пора вже рухатись уперед, оскільки за губернатором Тернопілля вітав мене «кормчий всія медицини краю» Михайло Миколайович Буртяк: «Від імені обласного управління охорони здоров'я хотів би привітати Вас з ювілейною датою, проведенням сьогоднішньої науково-практичної конференції в честь Вашої трудової діяльності. Я хочу побажати Вам здоров'я, довголіття, подальших творчих успіхів, як науковцю, педагогу, організатору, клініцисту. Іване Семеновичу, асоціація педіатрів, медична громад кість буде ще Вас вітати протягом дня, я в цьому переконаний, і в знак великої поваги до Вас дозвольте передати Вам вітальну адресу та квіти і запросити до подальшої співпраці. Вітаю Вас!». А це вже адрес:

Івану Семеновичу Сміяну, доктору медичних наук,
професору, члену-кореспонденту АМН України,
заслуженому працівнику вищої школи — 75 років
Шановний Іван Семенович!

Управління охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації вітає Вас, авторитетного вченого, талановитого педагога з нагоди 75-річчя від дня народження. За піввіку невтомної праці на ниві охорони здоров'я Ви, Іван Семенович, підготували плеяду медичних кадрів, науковців, Вами написано понад 400 (понад 600 — І. С.) наукових праць, біля 40 (понад 60 — І. С.) монографій, навчальних посібників, підручників для медичних спеціалістів. Ваше ім'я заслужено занесено до книги «2000 найвидатніших людей ХХ століття» (Інтернаціональний біографічний центр, Кембридж, Англія).

Від імені медичної громадськості області в день Вашого ювілею зичу міцного здоров'я, творчої наснаги та засвідчую свою особисту пошану, вдячність і любов. Нехай Ваша невтомна праця, Ваш розум, Ваші знання і натхнення служать великій і благородній справі — зміцненню здоров'я народу України.

З повагою, Начальник управління
охорони здоров'я Тернопільської
облдержадміністрації

підпис

М. М. Буртяк

*Помітно, що Михайло Миколайович щиро вітає мене.
Видно також, що Леонід Якимович трохи втомився*

Михайло Миколайович — достатньо толерантна людина, він увесь час намагався якось покращити стан здоров'я населення області. Іноді це йому вдавалося, іноді — ні. Цікава парадоксальність нерідко спостерігається в медицині. Так, новітнє медичне обладнання установи нашої області мають мінімальне, порівняно з іншими областями України, а показники здоров'я людей нашого краю значно вищі, ніж у багатьох інших регіонах. Таку невідповідність я пояснюю вищою культурою населення області та уважнішим ставленням медичних працівників до профілактики та раннього виявлення захворювання.

На жаль, «реформування» медицини в незалежній Україні привело до значних втрат в обслуговуванні, що виражається у відчутному погіршенню здоров'я та зниженню тривалості життя. Насамперед, в останні роки «совітів» активно впроваджувалася в практику диспансеризація всього населення. Що таке диспансеризація? Це активне спостереження за здоров'ям кожного громадянина за державний рахунок. Вона передбачає попередження виникнення захворювань та раннє їх виявлення і лікування. Сьогодні це вже тільки історія. І дійсно, хто не має минулого, той не може мати майбутнє. Сьогодні елементи профілактики є, але тільки елементи. Іноді — значно викривлені. Так, у ЗМІ були повідомлення про те, що наш дорогий Мінздрав у травні закупив на велику суму протигрипозної вакцини, термін використання якої закінчувався у вересні того ж року. По-перше, ефективність її дії доволі сумнівна взагалі, її застосування помітно не впливає на епідемічну ситуацію грипу, по-друге, це тільки кримінально-грошова операція. І не більше. Чогось подібного в минулому ми не спостерігали. І такі операції «БІ» в Україні є більше закономірністю, ніж винятком. Учора (27.11.06) я телефоную знайомому лікарю-вченому в Трускавець і запитую: «Що це за нісенітницю по телевізору плетуть професори (з одним «ф») з Львівського медичного університету (пробачте, національного): мінеральна вода «Нафтуся» вимиває з організму вітаміни та спричиняє дисбактеріоз кишечника. Тому поряд з питним вживанням «Нафтусі» необхідно призначати вітаміни (конкретно називають один препарат) та бактерійні препарати (називають конкретно один препарат)»? Він мені відповів лаконічно і дуже влучно: «За гроші можна робити все». «Але ви якось публічно опротестуйте такі заяви», — порадив я. «Про що ви говорите, — дорікнув він мені, — коли вже навіть Трускавець продали (всі профспілкові санаторії), то які розмови можливі взагалі?» Гроші, гроші, і ще раз гроші... Таке враження, що це про нас казав Оноре Мірабо: «Убейте вашу совість — это самый большой враг всякого, кто хочет быстро добиться успехов в жизни». А ще раніше Гіппократ дав ще точнішу характеристику людині: «Все существование человека проникнуто неистребимым

желанием иметь много денег. Если бы врачи всего мира могли встретиться и найти лекарство от этой болезни? Если бы удалось вырвать с корнями эту тягу к деньгам, в ту же минуту удалось бы оздоровить душу всего человечества».

В цій книзі я постійно підкреслюю, що «від смішного й до смішного» один крок. Цей крок називається життям. Не одноманітність, а різноманітність та протиріччя є родзинкою нашого емоційного поступу до...

Хіба факти, наведені в газеті «Тернопіль вечірній» за 15-21.01.2004 року Іваном Осовим, не є «від смішного до смішного»: «З 1 січня батьки будуть змушені доплачувати за кожну упаковку вкрай потрібних маленьким дітям паперових пелюшок — «памперсів» — приблизно від 5 до 20 гривень. Як відомо, раніше віце-прем'єр із гуманітарних питань Дмитро Табачник, коментуючи свого часу обкладання ПДВ медичних товарів, заявив, що оподатковуватимуть лише ті товари, які можна умовно назвати предметами медичної розкоші та яких не використовують у медичних установах», пише «Львівська газета». Попри те, що і Міністерство охорони здоров'я, і Кабінет Міністрів, і навіть президент Леонід Кучма не так давно запевняли, що визначені новим законом «Про державний бюджет на 2004 рік» механізми наповнення бюджету ніяк не позначаються на вартості лікарських засобів і товарів медичного призначення, ці предмети гігієни обкладають податком на додану вартість. Газета зазначає, що дитячі пелюшки та підгузники є переліку товарів медичного призначення, які уряд Віктора Януковича, погодившись із пропозиціями Міністерства охорони здоров'я, визнав найбільш «життєво важливими» та «соціально значущими», відтак вирішив не брати з них ПДВ. Однак у переліку, напроти підгузників і низки інших медичних товарів стоїть «зірочка», що означає, що пільги з ПДВ на ці товари поширюються, лише якщо їх купують за кошти державних чи місцевих бюджетів. «Але обкладати податком на додану вартість пелюшки та підгузники для немовлят принаймні нелогічно — особливо в країні, де влада рік у рік бідкається через різке скорочення народжуваності та від'ємний приріст населення, — зазначає газета. Середньостатистичне немовля «споживає» 120 підгузників за місяць, що принесе до держбюджету 40–60 грн. у вигляді ПДВ. Щомісячна допомога для догляду за дитиною становить саме 40 грн. Отже, що права рука дала, те ліва забрала. Газета також відзначає, що на презервативи, як і на інші «оболонкові» контрацептиви, пільга з ПДВ діє: «Імовірно, в умовах сучасної України держава вважає ці товари «соціально значущими» предметами першої необхідності», — зазначає газета».

Пам'ятаю, як у той час Янукович вітав Україну зі зниженням ціни на памперси, які перед цим його уряд підвищив. Сьогодні щось подібне

повторюється. Знову Янукович вітає Україну зі значними здобутками: збільшення ціни на газ всього в 1, 5 рази (з 95 до 130 грн. за куб). І тут спробуй розібратись людині: де логіка, де щирість, де політика (читай «брехня»)...

А в кінцевому результаті «юрба бурлить», життя набирає нових обертів, воно більш активне... Я завжди дивувався і не перестаю дивуватися «вмінню» політиків затягнути людину в трясовину своїх чвар, відволікаючи їх від справ насущних. Вдома, в громадському транспорті, на роботі, в ресторані... — скрізь обговорення політичних подій, скрізь обсмокування, ласування, обурення... А воно тобі ТРЕБА? Ні! Чому? Ніякого твого впливу на високосидячих, правда, окрім революційних сплесків. Тож, тож більш корисно було б корисно займатися поглиблено своєю справою, своєю сім'єю, своїми дітьми, розвитком свого кругозору... Але подібне можливе лише при ліквідації бюрократії (чиновництва) хоча би в 10 разів (свідомо повторююся). Ворог № 1 людства — чиновництво! Най-най і ще раз найпрестижніші, найбільші будови в області це: обладміністрація та обласна рада і обласна податкова служба. А в столиці? Виробництво згасає — управлінські структури квітнуть. Як повідомляє «Газета по-українськи» (6.12.06) «Луценко став п'ятнадцятим радником Ющенка... Семеро — колишні урядовці. Крім Луценка, це экс-міністри: охорони довкілля — Павло Ігнатенко, промполітики — Володимир Шандра, охорони здоров'я — Микола Поліщук, будівництва та архітектури — Павло Кочур, колишній міністр Кабінету Міністрів Богдан Буца та перший заступник міністра палива та енергетики Юрій Продан. Радять президентові й обидва колишні керівники його секретаріату — Олександр Зінченко й Олег Рибачук. Із виконуючого обов'язки секретаря РНБО став радником Володимир Горбулін. Микола Полудьоний і Анатолій Ткачук раніше очолювали юридичну та кадрову службу секретаріату. Тарас Стецьків — колишній нардеп... Кожний радник має у Секретаріаті президента кабінет і отримує зарплату...». Вишукуйся в чергу! «Куча» радників не тільки в прем'єра, міністрів, депутатів, мерів, губернаторів... Мабуть тільки в голови сільради їх немає. Виходить, що першою особою (і не тільки першою) на рівні держави може бути людина з любим інтелектуальним рівнем, в тому числі і на рівні незначної розумової відсталості. Читай, що тобі напишуть, говори, що тобі скажуть, відвідуй ті установи, які тобі покажуть... А вже за що вдягтися, написати..., то питань немає. Я такий би закон вивів: кількість радників і помічників у тої чи іншої особи зворотно пропорційна інтелекту останньої. Іншими словами: чим більше в тебе (в мене) радників і помічників, тим я (ти) дурніший. А що таке помічник, радник? Якщо це більше чим лакей, то поясни — чому? Якби вишикувати в шеренгу всіх чиновників, то був би не поганий тин протягом всього кордону незалежної України. Враховуючи,

що в нашій країні сотні тисяч високооплачуваних «дармоїдів», життєвий рівень українців я вважаю дуже високим. Ось чому розраховувати на помітне підвищення медичного обслуговування, освіти, культури... немає підстав. Шлях постійного примноження бюрократів — шлях в нікуди. Це шлях до самознищення. І його бачать всі, навіть ті, хто не бажає дивитися. Це мені так би хотілося. А чиновник?:

Не сознавая жизни быстротечность,
Он так живет — наперекор всему,
Как будто жить рассчитывает вечно
И этот мир принадлежит ему.

Самуил Маршак

Але шляхів до морального самовдосконалення в кожного з нас багато. І ось один із них: «Ходя в лесу, в саду, или по лугу и видя молодые побеги растений, плоды на деревьях и разнообразие полевых цветов, возьми для себя урок от всей этой Божией растительности именно такой урок: всякое деревцо в лето дает непременно значительный побег, непременно возрастает в объеме и в высоту, — высокое дерево с каждым годом как бы усиливается подвинуться вперед богодарованною ему силой; так скажи себе: и я должен непременно с каждым днем, с каждым годом становиться нравственно выше и выше, лучше и лучше, совершеннее и совершеннее, должен подвигаться вперед по пути к царству небесному, или Отцу небесному, силою Господа Иисуса Христа и Духа Его, во мне живущего и действующего. Как луг украшается множеством цветов, так и луг души моей должен благоукрашаться всеми цветами добродетелей; как деревья приносят цветы и потом плоды, так душа моя должна приносить плоды веры и добрых дел» (Из кн. «Моя жизнь во Христе» прот. кронштадского Иоанна Сергиева, т. 1. Изд. 1-е, 1891 г., стр. 161).

И цветы, и шмели, и трава, и колосья,
И лазурь, и полуденный зной...
Срок настанет — Господь сына блудного спросит:
«Был ли счастлив ты в жизни земной?»
И забуду я все — вспомню только вот эти
Полевые пути меж колосьев и трав —
И от сладостных слез не успею ответить,
К милосердным коленям припав.

Иван Бунин

Які б не чіплялись протягом життя на тебе (мене) реп'яхи, завжди (!) від людини залежить, чи залишатися з ними постійно і «мучитися», а чи миттєво змінювати їх на квіти, колосся, сонячні промені... А крім того:

Когда от скорби сердце ноет
И дух уныния томит,
Одна молитва успокоит,
Одна молитва укрепитъ.
Спокойствия найти не льстись
В утехах суетного света:
В нем нет тепла, в нем нет привета.
Одно... молись! молись! молись!

Бутовський.

Ректор, губернатор, начальник управління охорони здоров'я вітали мене перед початком науково-практичної конференції «Актуальні питання патології органів травлення у дітей», яку було присвячено моєму 75-річчю. Але найпершим був виступ чудового аматорського хору «Дзвони пам'яті» (він має звання народного), який своїм виконанням коляд вніс у серця присутніх спокій, рівновагу, комфортне сприймання навколишнього. Мені було приємно чути з уст одного з керівників цього чудового художнього колективу, Софії Володимирівни Крохмалюк, теплі слова на мою адресу. Виявилося, що вона та її сім'я тривалі роки були моїми сусідами за місцем проживання й вона працювала на кафедрі педіатрії післядипломної освіти. Її доньку, нині лікаря, я лікував у 7-місячному віці. А перебіг захворювання у неї я наводив багато років у своїх лекціях студентам, без посилення на прізвище.

В репертуарі цього хору, в народженні якого брало участь обласне відділення «Союзу українок», пісні «Єдинокровний» Д. Бортнянського, «Ой, сивая зозуленька» М. Леонтовича, «Чорний крук у полі кричє» — хор жінок з опери К. Данкевича «Богдан Хмельницький» та інші. Одну з пісень цього колективу я наведу:

По діброві вітер віє,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю
До самого долу.
Стан високий, лист широкий —
Нащо зеленіє?
Кругом поле, як те море
Широке синіє.
Чумак іде, подивиться
Та й голову схилить;
Чабан вранці з сопілкою
Сядє на могилі.

Подивиться — серце ние:
Кругом ні билини!
Одна, одна, як сирота
На чужині гине!

На жаль, сум і журба цієї пісні відгукується й сьогодні. Талановитість цієї пісні примушує мовчки задуматися кожного, хто її чує. У 2004 році випущено компакт-диск «Дзвони пам'яті», де Софія Крохмалюк є керівником проекту. Доброго шляху вам, «дівчатка»!

*Софія Володимирівна Крохмалюк говорить теплі слова
на мою адресу на фоні хору*

Не міг я втриматися, щоб не подякувати таким гарним «україночкам». Нехай завжди щастить Вам! Моя душа співає разом з Вами.

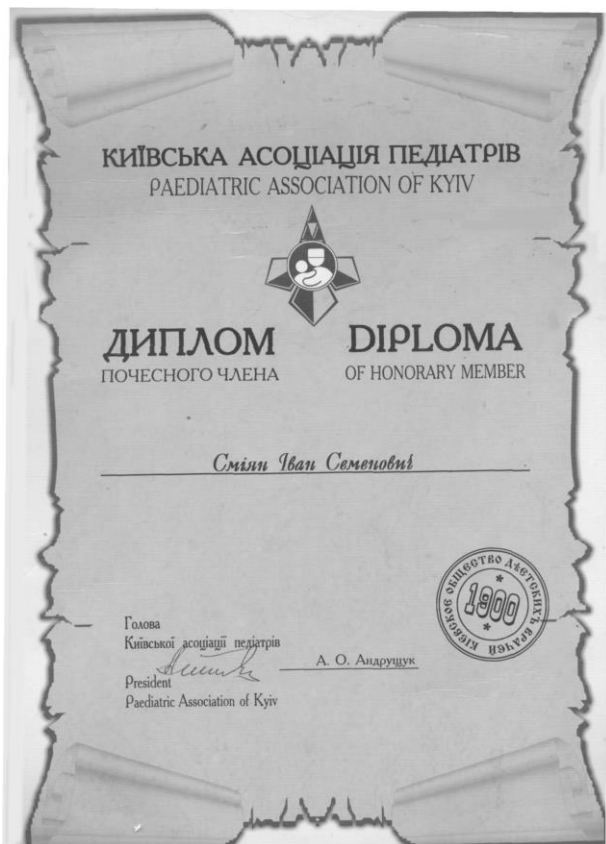
...Хай щастить вам, люди добрі,
Хай пісні летять за обрій,
Щира дружба стане на рушник.
Хай щастить вам, люди добрі,
Хай серця і ваші долі
Б'ють у струни сонячних музик...

Вадим Крищенко

Коли я висловлював подяку за чудово виконані музичні твори, то при цьому сказав, що їхній хор заслуговує на звання народного, і попросив

губернатора посприяти цьому. Але я сів у «калошу». Софія сказала, що вони вже «народні».

Конференція проходила доволі активно. Окремі доповідачі одночасно вітали й мене. Так, член-кореспондент АМН України, завідувач кафедри педіатрії Київського національного медичного університету, професор Віталій Григорович Майданник перед своєю чудовою і науково обґрунтованою доповіддю «Деякі клініко-ендоскопічні особливості перебігу захворювань верхнього відділу травного каналу у дітей» сказав мені багато теплих слів та вручив сувеніри. До речі, він заперечив мені в твердженні, що я не отримував в останні роки ніяких нагород, та сказав про нещодавнє присвоєння мені звання почесного члена Київської асоціації педіатрів.

Диплом почесного члена Київської асоціації педіатрів

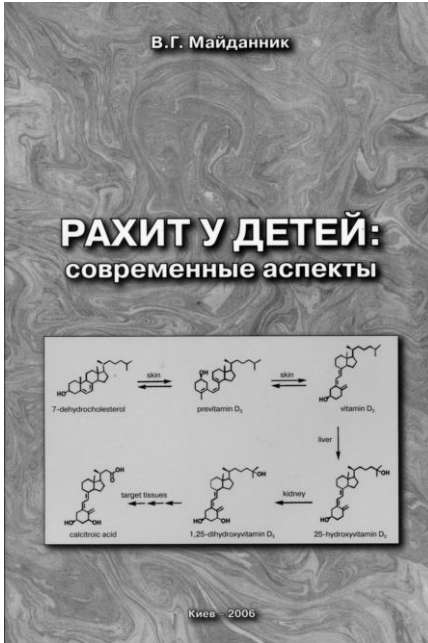

Професор В. Г. Майданник спілкується зі мною та робить доповідь.

Віталія Григоровича, скільки пам'ятаю, завжди супроводжує notebook. Він незалежний від технічного персоналу, який обслуговує лекції та доповіді. Тут він попереду всіх нас. В. Г. добрі та щирі слова сказав мені й на фуршеті. І зокрема: «На 80-річчя Черчилля один кореспондент запитав: «Чи зможу я сфотографувати вас в 100 років, на ваше сторіччя?» Він відповів: «Так, можете. Але вам доведеться 20 років берегти своє здоров'я». Я теж готовий берегти своє здоров'я, щоб через 5 років привітати Івана Семеновича з ювілеєм. І знову-таки певна аналогія. У нас, в Києві, є один відомий професор з архітектурного інституту, який має двох синів, талановитих архітекторів. Друг професора сказав, що, як відомо, природа відпочиває на дітях. Але професор не знітився і відповів: «Так то не про мене». Я теж хотів сказати, що Іван Семенович має двох дітей, але я хотів підкреслити, що це прекрасні люди, чудові професіонали, прекрасні професори. Я хотів би побажати, щоб ця династія продовжувалася, бо для цього є достатній потенціал. Я вже знаю про внуків Івана Семеновича. Якось при зустрічі він сказав мені таке: «Плох тот дед, который не доведет внуков до кандидатской диссертации». Я хотів би побажати саме цього. Всього вам найкращого.

Про його шанобливе ставлення до мене вже тривалий час свідчать і даровані мені книги з дарчим підписом, частину яких я навожу.

РАХИТ У ДЕТЕЙ:
Современные аспекты

Глибоко вдячний
Вас за подарунок
с дарчим підписом
за цю книгу.
27.08.06
Майданик

Нежин
"Видавництво "Аспект-Поліграф"
2006

В.Д. Чеботарьова, В.Г. Майданник

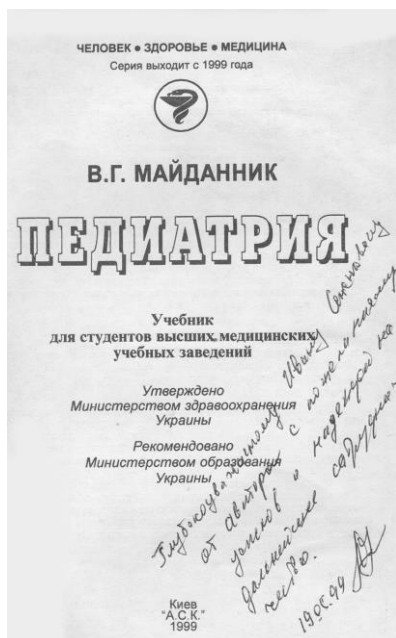
ПРОПЕДЕВТИЧНА ПЕДІАТРІЯ

В.Д. Чеботарьова, В.Г. Майданник

Пропедевтична педіатрія

Затверджено
Міністерством охорони здоров'я України
як підручник для студентів
вищих медичних закладів освіти
III-IV рівнів акредитації

Київ 1999

В. Г. Майданник

КЛИНИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ДИАГНОСТИКЕ И ЛЕЧЕНИЮ ОСТРОЙ ПНЕВМОНИИ У ДЕТЕЙ

КИЕВ
"ЗНАННЯ УКРАЇНИ"
2002

А.Ф. Возианов, В.Г. Майданник,
В.Г. Бидный, И.В. Багдасарова

ОСНОВЫ НЕФРОЛОГИИ ДЕТСКОГО ВОЗРАСТА

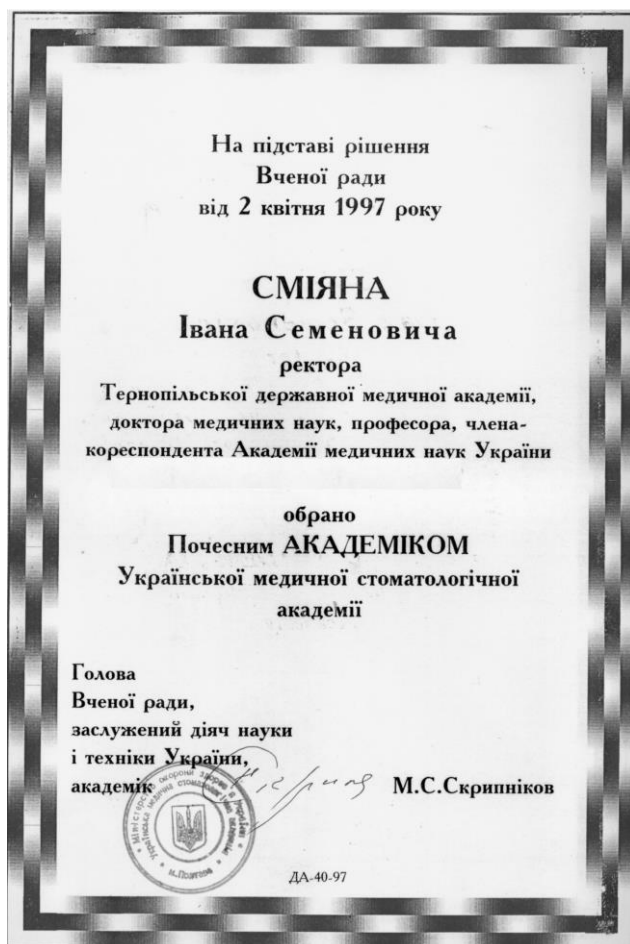
Киев, Книга плюс, 2002

*Глубоководному
Владимир Сергеевич
с благодарностью
и авторства
14.05.02*

«Три сім'ї»: я з сином та внуком, Віталій Григорович з дружиною Наталею та мої колеги (доценти Любов Августинівна, Софія Сергіївна, Галина Андріївна та майбутній доцент Ігор Ярославович)

В цей час мені прийшло на пам'ять, що значно раніше я також отримав диплом почесного академіка.

Диплом почесного академіка Української медичної стоматологічної академії

Алла Петрівна Юрцева, завідувачка кафедри педіатрії Івано-Франківського медичного університету перед доповіддю «Клініко-біохімічне обґрунтування застосування суміші «NAN — кисломолочний» у дітей з гастродуоденальною патологією» також переказала мені привітання від ректора цього вузу академіка АМН України Євгена Михайловича Нейка й від себе. До речі, вона сказала, що коли студент готується за книгами професора І. С. Сміяна, то завжди в неї отримує «п'ятірку» (на той час у вузах

була п'ятибальна система). А. П. вручила мені булаву та чудові шахи ручної прикарпатської роботи.

*Алла Петрівна Юрцева в доброму гуморі. Ми навіть поцілувалися.
При цьому ми заховались за трибуною.
Бачите, ще збереглася сором'язливість*

Зробив доповідь і я: «Хронічні хвороби травлення у дітей — проблема минулого, сьогодення і майбутнього».

*Під час виступу на конференції.
Поглиблене вивчення проблеми захворювань печінки
та шлунково-кишкового тракту я не залишив ніколи*

Крім того, я написав «Передмову» для збірника матеріалів конференції, який навожу.

Хвороби органів травлення в дитячому віці слід вважати найбільш поширеною патологією. Чим менший вік дитини, тим частіше вони трапляються, тим важчі її наслідки. Система травлення в людини (шлунково-кишковий тракт, печінка, жовчні шляхи, підшлункова залоза) найбільш незахищена від дії несприятливих чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Ось чому всякі соматичні і інфекційні захворювання у дітей негативно впливають на органи травлення та викликають функціональні і навіть органічні зміни. Таке сприйняття цих змін з боку органів травлення зумовлює необхідність уваги до можливих пошкоджень з боку гепатобіліарної системи (насамперед) та шлунково-кишкового тракту при гострій і хронічній патології інфекційного і не інфекційного походження. З метою виявлення ранніх патологічних проявів з боку органів травлення у дітей,

на порядок денний постає питання обов'язкового езофагогастродуоденоскопічного і УЗД в усіх дітей з гострою і хронічною патологією, дітей зі скаргами на болі в ділянці живота і при наявності диспепсичного синдрому.

Не викликає також сумніву, що з усіх напрямків лікування хронічних захворювань органів у дитячому віці найменше уваги приділяється найбільш ефективній терапії в умовах питних курортів. Про це свідчать і доповіді сьогоднішньої науково-практичної конференції.

Зрушення з майже статичного положення дитячої гастроентерології та гепатології як науки і практики можливо тільки за умови переконання організаторів охорони здоров'я в надзвичайній важливості обговорюваної сьогодні проблеми.

З моєї точки зору, організація науково-дослідного інституту дитячої гепатології та гастроентерології (за рахунок будь-якого «дорослого» інституту) принесла б значну користь в оздоровленні дитячого і дорослого населення України.

А у своїй доповіді, крім іншого, я виніс на обговорення декілька питань:

1. Чи може ізольовано протікати хронічне захворювання шлунку, кишечника, печінки, жовчних шляхів? На це запитання я відповідаю — ні! Підтверджую таке твердження своїми дослідженнями. Гепатобіліарна система має найтісніший зв'язок з шлунком, дванадцятипалою кишкою, кишечником та підшлунковою залозою, тому її фізіологію і патологію необхідно розглядати не ізольовано, а завжди у взаємозв'язку з цими органами і центральною нервовою системою. Під час обстеження 748 дітей із захворюванням печінки і жовчевивідних шляхів лише у 35,4% хворих нами виявлено нормальну секрецію і кислотність шлункового вмісту, у 41,1% вони були підвищеними, у 23,5% — зниженими. З цього випливає, що в більшості (64,4 %) дітей з хронічними захворюваннями гепатобіліарної системи мають функціональні зміни зі сторони гастродуоденальної зони. Також при цій патології порушена функція товстого і тонкого відділу кишечника. Визначення активності ферментів у дуоденальному вмісті виявило спотворення активності специфічних ферментів кишечника (ентерокінази) у 59,6% хворих, неспецифічних (лужна фосфатаза) — у 9,1%. У більшості дітей спостерігається порушення інактивації ферментів в товстому відділі кишечника — сахарази (специфічного для нього) в 26,9% випадків, лужної фосфатази в 51,1%, ентерокінази в 63,6% випадків. Прямим доказом вищенаведеного є наші дослідження, які свідчать про порушення процесів гідролізу і всмоктування у більшості дітей з хронічними захворюваннями печінки і жовчних шляхів. Це свідчить про те, що при цій

патології спостерігаються не тільки різноманітні функціональні розлади з боку пов'язаних з ними органів травлення, а й порушення самого травлення (порожнинного, пристінкового) та процесів всмоктування. Таким чином, можна говорити про синдромне (синдромакомплекс) ураження органів травлення і про доцільність дискусії про відносну перевагу ураження гепатобілірної системи чи, скажемо, гастродуоденальної зони. Коли ми розпочали широко впроваджувати в практику ендоскопічне дослідження, питома вага уражень шлунка і дванадцятипалої кишки зросла в 2-3 рази, а питома вага хронічних захворювань гепатобілірної системи різко знизилася. Тепер, коли широко проводиться ультразвукове дослідження гепатобілірної системи, знову зростає відносна кількість захворювань печінки і жовчних шляхів. Із наведеного можна зробити висновок, що про обов'язкове ендоскопічне і ультразвукове обстеження всіх, які мають скарги на болі в животі та диспепсичні розлади.

2. В педіатричній практиці часто використовується діагноз — дискінезія жовчних шляхів. Більш того, таку нозологічну форму наводять в деяких підручниках і посібниках. Я хотів би задати запитання: чи бувають хронічні запальні захворювання сечової і бронхолегеневої систем без функціональних розладів, без так званих дискінезій? Думаю, у всіх нас відповідь одна — не буває. Всяка дискінезія — це обов'язковий атрибут хронічного та гострого запалення (*functio laesa*) і, з нашої точки зору, виділяти одне з проявів захворювання в нозологічну одиницю не коректно. І не тільки не коректно. Ті, кому подобається такий діагноз, пишуть про збільшення розмірів печінки, порушення її функції, про наявність гастродуоденіту, про наявність інших уражень органів травлення при дискінезіях. Виходить, гепатит, холецистит, гепатохолецистит, гастродуоденіт — це прояви дискінезії жовчних шляхів. Саме цікаво, що науковці, лікарі з такими переконаннями, лікують, насамперед, гепатит, холецистит, гастродуоденіт, виразкову хворобу, а не дискінезії. Я не проти того, що «дискінезія» має право на існування, але я проти виділення її, як окремої нозологічної одиниці.
3. Чи може ізольовано протікати хронічний холецистит, холецистохолангіт, гепатит? Наші багаторічні спостереження переконують, що ні. Чи буває гострий вірусний гепатит без ураження жовчних шляхів? Практично — ні. Чи може хронічний запальний процес в жовчних шляхах без втягнення в патологічний процес печінки? Ні. І навпаки. Необхідно лише пам'ятати, що на одному етапі захворювання більш виражені зміни зі сторони жовчного міхура і жовчних шляхів, на другому — зі сторони печінки. На одному етапі — сторони жовчного міхура, на

другому — зі сторони жовчних шляхів. У одного і того ж хворого в різні періоди захворювання можуть превалювати зміни то з однієї, то іншої ділянки гепатобіліарної системи.

4. Найбільш чутливим індикатором протікання і важкості того чи іншого захворювання є печінка, зміна її фізичних параметрів, зміна функціонального стану, динаміка цих порушень.
5. Найбільш адекватними комплексними методами лікування хронічних захворювань органів травлення у дітей є бальнеотерапія, які не шкідливі для організму, володіють патогенетичною направленістю, місцевою і загальною дією. Не дивлячись на різні точки впливу бальнеотерапевтичних факторів, для них характерне покращення і нормалізація стабільно-динамічної системи організму (гомеостаз), і таким чином мобілізації можливостей різних систем для ліквідації патологічного процесу.

Як сьогодні й прийнято, вранці ми «засідали», а потім...

На цій фотографії ведучі конференції: професор Маргарита Федорівна Денисова, професор Віталій Григорович Майданник та я. Нам комфортно.

Ми у своїй «тарілі»

Першу доповідь на цьому зібранні на тему: «Актуальні питання спеціалізованої допомоги дітям з хворобами органів травлення», як і

належить, зробила головний дитячий гастроентеролог МОЗ України, професор Маргарита Федорівна Денисова.

Маргарита Федорівна успішно «завойовує» аудиторію

Ми з М. Ф. знайомі вже десятиріччя. Я відкрито їй симпатизував і симпатизую. Думаю, що це взаємно. Свого часу я був у неї офіційним опонентом докторської дисертації, ми постійно зустрічалися на різних зібраннях, а найчастіше — на засіданнях спеціалізованої вченої ради НДІ педіатрії, акушерства і гінекології. Був і такий випадок. Редактор «Енциклопедії здоров'я матері і дитини» професор Марк Тараховський, в процесі її підготовки до видання вів листування з її співавторами, в тому числі з М. Ф. і зі мною. І от одного разу я отримую листа з таким зверненням: «Шановна Маргарита Федорівна Сміян...». В цьому щось є. Якесь домінанта керувала і професором, коли він таке писав.

На фуршеті М. Ф. щиро та тепло вітала мене, згадувала «минулі дні»: «Иван Семенович, я имею поручение от директора нашего института поздравить Вас с днем рождения, пожелать всего самого наилучшего. Это адрес (показує), в котором написаны традиционные слова, но сердце просит сказать, что мы Вас просто обожаем. Поскольку Вы были моим оппонентом, я хочу, чтобы эта картина (дарує картину) была в Вашем кабинете и чтобы она иногда способствовала Вашему отдыху. И кроме того,

поскольку Вы настолько обаятельный человек, хочу Вам процитировать несколько поэтических строчек:

А я когда-то думал,
Что седые
Не любят,
Не тоскуют,
Не грустят.
Я думал, что седые,
Как святые,
На женщин
И на девушек глядят.
Что кровь седых,
Гудевшая разбойно,
Как речка,
Напоившая луга,
Уже течет
И плавно
И спокойно,
Не подмывая
В страсти берега.
Нет,
У седой реки
Все то же буйство,
Все та же быстрина
И глубина...
О, как меня подводит седина,
Не избавляя
От земного чувства!

В. Федоров

Я желаю, чтобы земное чувство с Вами было всегда!»

Після цього вона прочитала адрес:

Дорогий Іване Семеновичу!

Від імені Асоціації педіатрів України, Інституту педіатрії, акушерства і гінекології АМН України та від себе особисто сердечно поздоровляю Вас із днем народження і славним ювілеєм!

Відомий вчений і лікар, людина великого світлого розуму та невичерпної енергії, Ви внесли великий вклад у розвиток вітчизняної педіатрії. Ваші наукові праці присвячені важливим і складним питанням дитячої

патології і мають високу наукову цінність та важливе практичне значення для лікарів-педіатрів.

Талановитий педагог, Ви багато років очолювали кафедру педіатрії Тернопільської медичної академії і підготували велику зміну науковців та лікарів, які продовжують нести естафету досягнень свого вчителя.

Своїми високими професійними якостями, ерудицією і працьовитістю, своїм гуманізмом, життєрадісністю і доброзичливістю Ви здобули велику шану та повагу всіх Ваших колег.

Щиро бажаю Вам міцного здоров'я, благополуччя, багатьох років плідної праці та нових творчих успіхів!

Директор інституту ПАГ АМН України,
Президент Асоціації педіатрів України,
академік НАН, АМН України,
Російської АМН, Американської Академії
педіатрів, професор

підпис

О. М. Лук'янова

Олена Михайлівна — це легенда педіатрії України. Я більше б сказав — це легенда самої України. Я не знаю жодного педіатра в нашій країні, який користувався б такою повагою й авторитетом не лише серед своїх колег, а й серед найвищого чиновництва (не тільки медичного) України і колишнього Союзу. Її вплив на розвиток педіатрії України можна назвати вирішальним. Ми з Оленою Михайлівною спілкуємося десятиріччями. Я й більшість моїх дисертантів завдячуємо голові спеціалізованої вченої Ради Олені Михайлівні Лук'яновій за її прихильність при офіційному захисті. Вона не тільки підтримувала моїх дисертантів, а й завжди говорила про можливість їх зростання як науковців. Були й незначні хмарки. Але спілкування з нею завжди приносило мені насолоду, задоволення і натхнення. Великий організатор педіатричної служби, Вчений, Лікар, симпатична і красива жіночка, Олена Михайлівна завжди приваблювала свого співрозмовника. На моє переконання — вона перша в Україні заслуговує на звання Героя. Але зовсім не в цій справі.

Не треба думати мізерно,
Безсмертя є ще де-не-де.
Хтось перевіяний, як зерно,
у ґрунт поезії впаде.
Митцю не треба нагород,
його судьба нагородила.
Коли в людини є народ,
тоді вона уже людина.

Сутність не в «хрестах»: «... Йду, не щоб панувати над Вами, але щоб бути Вашим слугою (Мт. 20, 26), і то останнім Вашим рабом. Бо це Христовий закон: «Хто схоче бути більший, нехай буде Вам слугою; і хто схоче у вас бути першим, нехай буде рабом усіх» (Мк. 10, 43-44). Хочу ділити з Вами долю й недолю, зносити тягар і спеку дня, та обняти всіх Вас ширим серцем і стати найкращим другом і батьком, та дійти з Вами небесного двору. Словом — хочу бути добрим Вашим пастирем. Не мав я в дотеперішньому житті відпочинку і не шукаю на майбутнє вигод.

В часи недавніх похоронів помітив влучно один православний з Києва, побачивши мене в ризах, які передав мені наш покійний Митрополит: «Ах, скільки то хрестів накидали на того Архієрея, бідний, бідний владика». Справді, не мож краще схарактеризувати мою важку долю. Важкий це уряд в часи нинішньої воєнної хуртовини опікуватися і провадити греко-католиків в Союзі Рад(янських) Республік. Здається, що нема жодного між Вами, щоб заздирив мені оцих хрестів, тай не бажав би я нікому з Вас того горнила мук і душевних страждань, які я пережив, коли мимо перерваної внаслідок воєнних дій комунікації, прийшло остаточне рішення Ап\остольського\ Престола і, коли на Непорочне Зачаття 22 грудня 1939 р. покійний Митрополит клав свої руки на мою негідну голову. Але сталося. Видно, що так Бог хотів. Нехай буде воля Твоя. Я уповаю на Божу поміч, на благословення Ап. Престола, на Ваші молитви, на Вашу співпрацю, бо стільки між Вами є моїх добрих знайомих, які до тепер відносилися приязно до мене, помагали мені та сподіваюсь, що це буде мати місце і на майбутнє.

Коли покійний Митрополит перебував у суздальській тюрмі, тоді Він горячо молився та й просив Він для себе і для нас кращої долі, тоді теж зносив Він таке до Бога прохання:

«А коли замала моя жертва ціла,
То жадаю не в міру:
Позволь, Боже, в ці дні,
Тим, що йдуть по мені,
Доповнити Офіру».

А коли я є тим, що йду по Нім, готов я доповнити офіру Богові, щоб було Вам, мої дорогі, й добре, і краще. Нехай спічне на Вас любов Бога і Отця, а благодать Господа Нашого Ісуса Христа і Причастя Св. Духа буде з Вами на віки». Йосиф, Митрополит. 1944 р., листопад 12, Львів. (Фрагмент інтронізаційної промови митр. Йосифа Сліпого).

Так, ця промова більше діє на людину заспокійливо та урівноважує її. Жоден лікарський чинник не має такої сильної заспокійливої дії, як особисте звернення до Бога. На другому місті стоїть авто(само)психотерапія. І в першому, і в другому випадку твій (мій) вибір буде сприяти твоєму і оточуючих людей комфортному чи дискомфортному стану. Завжди зроби вибір. Він тільки твій (мій). І тоді менше буде втрат:

Вы, идущие мимо меня
К не моим и сомнительным чарам, —
Если б знали вы, сколько огня,
Сколько жизни, растраченной даром,
И какой героический пыл
На случайную тень и на шорох...
И как сердце мне испепелил
Этот даром истраченный порох.
О, летящие в ночь поезда,
Уносящие сон на вокзале...
Впрочем, знаю я, что и тогда
Не узнали бы вы — если б знали —
Почему мои речи резки
В вечном дыме моей папиросы, —
Сколько темной и грозной тоски
В голове моей светловолосой.

Марина Цветаева

*На фуршеті Маргарита Федорівна вручає мені адрес, квіти, картину...
А потім моя дружня та щира подяка...*

Багато в мене теплих спогадів про НДІ педіатрії, акушерства і гінекології АМН України, а ще більше про його згуртований колектив. Кожний приїзд у шанований мною інститут я відчував як зустріч зі своєю рідною сім'єю. Це не так часто буває. І до сьогодні всі члени цього колективу з великою пошаною ставляться до мене. І в цьому заслуга не тільки цих поважних людей, моя, а й, насамперед, Олени Михайлівни. Я й мої діти, які також знайомі з О. М., завжди пам'ятаємо про неї як про ЛЮДИНУ з великої букви. Велике щастя зустрічати на своєму шляху таких людей.

В цей день не забув про мене і В'ячеслав Григорович Передерій. Він надіслав мені привітання факсом:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від імені міністерства охорони здоров'я України вітаю Вас з Ювілеєм. Ви відзначаєте його у розквіті життєвих сил та таланту. Все своє багатогранне життя Ви віддасте служінню Батьківщини, охороні здоров'я українського народу та підготовці медичних кадрів. Для Вас ці роки минули водночас, проте скільки добрих справ вони принесли! Адже Вам було найдорожче — виховання студентства, майбутньої інтелектуальної еліти нашої держави, яка поведе її у наступне тисячоліття.

Ваш життєвий шлях Ученого, Лікаря є взірцем для багатьох поколінь науковців і лікарів нашої Батьківщини. Ваші наукові досягнення визнані далеко за межами України. Ви є членом-кореспондентом АМН України та закордонних наукових товариств. Не одна сотня Ваших наукових праць, десятки монографій, створена Вами наукова школа, ось краще свідoctво Вашого неоціненного вкладу до скарбниці української та світової медичної науки.

Вірю, що для Вас, шановний Іване Семеновичу, видатного представника української освітянської і наукової еліти ця дата — лише черговий щабель до нових звершень і досягнень.

Щиро зичу міцного здоров'я і щастя Вам і Вашій сім'ї, благополуччя і процвітання, заснованій Вами науковій школі. Натхнення Вам і творчих здобутків на довгі роки.

З великою повагою до Вас

заступник міністра

підпис, печатка

В. Г. Передерій

13 січня 2004 року

Я з великим задоволенням друкую цю вітання. Мені приємно було його отримати. Адже ми з В'ячеславом Григоровичем не зустрічалися і не розмовляли навіть по телефону більше десяти років. Коли він надіслав цей факс, це було його друге «восшествие» на «престол» замісника Міністра.

Як добре, що пам'ять в окремих людей зберігається тривалий час. І як тут не привести слова Олександра Олеся (19004 рік):

Ти знову у мене окрилюєш мрії,
Ти знову життя убираєш в квітки, —
І сльози у мене нависли на вії,
І з темних могил повставали думки.
І знову лечу я до світлого краю,
Борюся за волю, людину люблю,
В піснях своїх горе людське виливаю
Пісням своїм душу усю віддаю.
І знову я мрію, що зникнуть тумани,
Розступиться темная ніч на землі,
І сонце ласкаве на обрії встане
І усміхом сльози осушить її.

Сьогодні В'ячеслав Григорович уже депутат Верховної Ради. Що ж, нехай і Вам щастить у Вашому виборі, доволі нелегкому.

Одночасно з посланням В. Г. я отримав факс і від Олександра Петровича Волосовця:

Члену-кореспонденту АМН України, професору І. С. Сміяну

Дорогий Іване Семеновичу!

Як це гарно, якщо мудрість не під осінь, а коли ще буяє здорове літо...

Як це достойно, коли сила і воля постаті державного рівня опікуються його розумом і людяністю... Як це зворушливо, коли до людини тягнуться від серця, а не від обов'язку... Мудрість Софії Київської та велич Богдана Хмельницького — у розпалі новорічних і різдвяних свят — для Вас із найщирішими вітаннями у день Ювілею!

Від колективу рідного Вам Управління
освіти і науки МОЗ України

Олександр Волосовець

10 січня 2004 року

Як тут не заспіваєш: «Любо, братці, любо, любо, братці, жить...»? Я переконаний, що О. П. разом зі своїм колективом Управління зробив це чудове вітання для мене не тільки як чиновник, а й як педіатр. Може це для О. П. прикро, але як на мене, навпаки, його знають і цінують більше як педіатра, а не як чиновника МОЗ. Молодим О. П. став помітною фігурою в раті чиновництва МОЗ України. Дуже хотілося б, а це ой як важко, щоб останнє не запанувало над душею і тілом О. П. Безумовно, мені б хотілося бачити на конференції і професора О. П. Волосовця, але... Правда, я зовсім недавно бачився з ним, його дружиною та сином у нас в «Червоній калині»

на банкеті, присвяченому 60-річчю професора Володимира Васильовича Бігуняка, проректора з лікувально-профілактичної роботи нашого вузу, хірурга. Так що його відсутність гостро не відчувалася. Тим більше, що він надіслав ще й телеграму: «Сміяну Івану Семеновичу. Щиро вітаємо вас з ювілейним днем народження зичимо міцного здоров'я великого людського щастя і всіх земних благ з повагою професор О. П. Волосовець і колектив кафедри педіатрії 2 НМУ.

Мені приємно було отримати вітання від численного колективу обласної дитячої клінічної лікарні, яка більше трьох десятиліть була моєю другою домівкою. У мене таке переконання, що більше часу я проводив в цій поважній установі. Я там перебував зі своїми думками навіть в часи іншої праці, відпочинку. Подібний стан притаманний кожному «нормальному» лікареві. Мабуть, жодна людина іншої спеціальності не одержує такого задоволення від виконання своїх професійних обов'язків, як лікар. Я майже завжди після огляду хворих дітей відчував піднесення, оптимізм, енергетичне наповнення, бажання діяти. Оскільки я дивився тільки тяжко хворих та дітей з недостатньо з'ясованим діагнозом, а значить, і лікуванням, то успішність моєї роботи була пов'язана з поліпшенням здоров'я малюка, іноді — зі збереженням його життя. Ось чому, можливо, це єдине в моєму житті, що робилося з а в ж д и з бажанням, напруженням всіх своїх сил і, навіть із задоволенням. Були не одинокі випадки, коли я був не в змозі допомогти, так як «смерть без розбора расставляет сети». Але й у таких випадках печаль та пригнічення надихали мене на пошуки можливих шляхів виходу на краще. Надихали на творчий процес. Тому, навіть сьогодні, я вважаю пуповину, яка з'єднує мене з дитячою лікарнею, не перерізаною. Тому з великим задоволенням навожу це послання.

«Члену-кореспонденту АМН України, доктору медичних наук, професору Івану Семеновичу Сміяну! Вельмишановний Іване Семеновичу! Від імені колективу обласної комунальної дитячої клінічної лікарні прийміть найкращі вітання з нагоди Дня Вашого народження! Нехай доля дарує Вам здоров'я і насагу на здійснення найпрекрасніших мрій та сподівань, нових задумів та звершень. Добра Вам, щастя й радості в сім'ї, успіхів в житті і праці на благо України.

За дорученням колективу
головний лікар, к. м. н.,
депутат обласної ради
І, на продовження, там же:

Г. І. Корицький

Нехай рікою щастя ллється,
В родині гарно все ведеться,
І серце хай не знає болю

На довгий вік і світлу долю.
Хай гріють лагідні слова,
А серце від біди не плаче,
Хай шаленіє голова
Від щастя, радості, удачі.
І ще любові щиро зичим,
Здоров'я, квітів і краси,
І літ щасливих — до сторіччя!

*У Григорія Івановича посмішка радості і добрих сподівань.
У його начмеда, Алли Петрівни, не тільки в руках розкішний букет квітів для мене, а (що важливіше) й доброзичливість та щирість погляду*

Мене в повній мірі задовольняє та «Злагода» (слова Вадима Крищенка, музика І. С. Татарченка), яка встановилася між нами.

Щасливі ті батьки і діти,
Яких мине гірка пора.
Ой, треба вміти, треба вміти
Ростити паростки добра.
Добро не родиться від злості —
І в цьому істина проста.
Нехай частіш до нас у гості
Приходить злагода свята.

Приспів:
Несімо злагоду, як дитину, —
У кожна хату і родину.
Нам треба злагоди, а зла не треба —
Хай посміхнеться всім земля і небо.
Несімо злагоду, як Божу милість, —
І завжди будемо в добрі та силі.

Нам треба злагоди, а зла не треба,
Хай посміхнеться всім земля і небо.

Ми натерпілися багато
Від різних непорозумінь.
Нехай братерства світле свято
Не закриває чорна тінь.
Болюча темна ворожнечо,
У нашу душу не прихोдь.
«Кладімо злагоду на плечі», —
Заповідає нам Господь.

Приспів.

А це вже про сім'ю у сім'ї: про колектив кафедри педіатрії в колективі обласної клінічної лікарні, про моїх учнів. Цим «діткам» я присвятив свою сьому книгу. Але доводиться знову повертатися до них. З ними вже залишусь до кінця життя. Так от, колектив кафедри разом із фірмою «Ремеді» (доцент В. В. Стеценко, дружина керівника цієї фірми Юрія Ароновича Рудяка) подарували мені здоровенний, індивідуально, чудово виготовлений ювілейний календар з позначкою «75», «2004» на фоні Тернопільського озера та віршами до кожного місяця. Останні написані доцентом нашого університету Валерієм Дідухом (чоловік завідуючої відділення для недоношених дітей). А в календарі про кого? Про мене. Дружина каже мені, що в усіх своїх літературно-художніх книжках я пишу переважно про себе. І я змушений відповідати їй і читачам: а про кого ж я маю писати у своїх «мемуарах» (спогадах і роздумах)? На цю відповідь-запитання вона посміхнулася. Сподіваюся, що й читач так зробить. Це моя сповідь перед тим, як щось сказати про календар. В ньому — десятки фотографій співробітників кафедри, краєвиди та вірші. І все ж таки я наведу кілька віршів з нього, тим більше, що вони мені не присвячені.

Січень

Якщо нічого не зробив —
То день пройшов даремно,
Якщо нікого не любив —
Роки прожив даремно.
Як добрий слід не залишив —
Життя згубив даремно,
Якщо щодня кудись спішив —
Сам скажеш, що даремно.

.....

Березень	Лютий з березнем зустрівся І страшенно розлютився, Що сніги той розтопив, Та дорогу уступив. Не подав йому руки — Засміялися бруньки. Від їх сміху річки скресли Й не одного моста знесли.
Квітень	Плачуть на сонці бурульки І за морозом, і за снігами. Слізьми наповнені лунки, Глибокі сліди під ногами. Десь журавлі вже летять, Все в кольорах чорно-білих, Частіше вже з квітами будуть стрічать Знайомих, і рідних, й любимих.
Травень	Хтось мириться зі станом справ, А хтось бажає все змінити, Хтось вже останню роль зіграв, А дехто лише почав жити.
Червень	Реве по місту сирена «швидкої». Призупинився навколишній рух. Життя із смертю зіткнулися в двобої, В тілі людини ще теплиться дух. Креслять кола секунди й години. В благанні і надії завмерли серця. Горе зайшло до якоїсь родини, Надія — на лікарів і Творця.
Липень	Час породжує надії й дати, Відганяє й наближає дні. Хочу знов до батьківської хати Й сісти біля столу, при вікні, Й подивитись на старе подвір'я, Всі розмови з татом пригадати, Й уявить, як мама дерла пір'я, Щоб онукам м'яко було спати.
Серпень	Нестерпна спека зайшла у літо, Птахи шукають у небі хмар.

	Скосили вже пшеницю й жито, Повітря — мов із печі жар. Давно були і громи, й грози. Скрізь рівень падає води. Уже не миють коси лози, У зморшках по садах плоди. В журбі схилюлись трави й квіти, Минають край чомусь дощі, І не виходять з річки діти, Не лізуть вже кудись плющі. У серпні липень заховався, Позаду літа рубікон. Враз вітер, мов гінець, промчався І сповістив, що йде циклон.
Вересень	Всьому є час: плодам і цвіту, І зимі, й весні, і літу, Осені, дощам, снігам, Дням, і місяцям, й рокам. Відраховує час мить. Чи ним вмієм дорожить?
Жовтень	Хай жене назустріч час і дні, і ночі, Та печалі скинь з душі тягар. Хай іскряться щастям очі І не гасне в серці життя жар. Хай не мучать сумніви й тривоги. Ти живеш, а отже, вже радій. Якщо кличуть вдаль тебе дороги, Вибрати найкращу з них зумій.
Листопад	Не просто бути самим собою І те, що думаєш, казати, Не плентатися за юрбою, Рабом посад і знань не стати.
Грудень	Мороз під одежу забрався, Скрипів під ногами сніг, Місяць за хмару сховався, Виставив лише ріг. Кружляли у танці сніжинки, Вітер сліди замітав.

В колі сосни і ялинки
Новий рік грудень стрічав.

От вам фізики — лірики. Валерій Дідух надрукував кілька збірок своїх віршів. Живе в постійному натхненні. Я навіть не бажаю говорити, що всі свої думки, щоб їх побачив «світ», необхідно надрукувати. Надрукувати за свій кошт. Але людей, які живуть не одним виміром життя, така обставина не зупиняє. Накопичення думок, сам творчий процес приносить незрівнянну насолоду життям в порівнянні з нагромадженням папірців, які звуть грошиками. Недостатність грошей є одним із важливих стимулів до творчої праці. Як це не парадоксально, але відносно багатства: чим гірше, тим краще; чим краще, тим гірше, особливо для інтелекту людини. Ось цьому підтвердження:

«Почему не все равно богаты?»

Блаженный Феодорит, решая этот вопрос, приходит к следующим размышлениям: «при равном разделе золота, если бы все были одинаково богаты им, — как же бы люди доставали себе необходимые вещи? И кто согласился бы служить другому, имея одинаковый с ним достаток? Если бы не заставляла бедность, — кто захотел бы сидеть у печи и готовить снеди? — Кто стал бы изготовлять хлеб и на мельнице молоть пшеницу? Кто повел бы рабочих волов под ярмо и стал бы пахать землю? Кто занялся бы каменоделанием, чтобы приготовить камни на постройки и, искусно складывать их, строить дома, если бы не заставляла нужда и не побуждала к деятельности? Кто бы взялся за корабельное мастерство? Принял бы кто на себя должность кормчаго или труд корабельного работника? Кто бы стал работать в ткацкой и швейной? Захотел бы кто быть горшечником или медником? При равном у всех количестве денег один не стал бы служить другому, а было бы необходимо одно из двух: или каждый должен был бы тщательно изучать все нужные искусства, или все оставались бы при одинаковом недостатке необходимых вещей. Нет нужды доказывать, что одному человеку невозможно изучить все искусства... Остается, следовательно, то, что равное у всех обилие денег для всех было бы губительно, и стало бы с ними, что бывает с людьми, которые от пресыщения теряют удовольствия вкуса.

И здесь мы видим попечительность Божію, по которой так называемое неравенство есть причина житейских удобств и основание благоустроенного общежития». (Извлеч. с опущ. некот. мест из твор. Блаж. Феодорита. Из книги «Духовные посевы»).

Ось таке дуже просте пояснення, чому неможливо побудувати комунізм не тільки взагалі, а й в окремо взятій державі. Видно, що ні Карл

Маркс з Фрідріхом Енгельсом, ні Володимир Ілліч та Йосип Сталін не читали блаженного Феодорита. Та й ми не читали його. Інакше ми б не кричали на всіх перехрестях: давай нам усього порівну! Все складне і незрозуміле, виходить, завжди можна пояснити дуже дохідливо і просто. В усіх своїх книгах я всіляко переконую читача і себе в тому, що життя є виразом наших парадоксальних дій. Навожу різні життєві ситуації для підтвердження цієї тези. Але гарніше і простіше, ніж блаженний Феодорит, цього зробити мені не вдалося. І я сумую від того, що багато, дуже багато мудрих думок мені не вдалося прочитати за своє життя.

Але спустимося на грішну землю. Мої учні дружно мене вітали, що видно і з фотографій та їх вірша, які я навожу.

Особливо «файно» виглядає фотографія доцентів Галини Андріївни Павлишин та Віри Василівни Стеценко. Якраз вони в ці часи мого «безробіття» найбільше уваги приділяють своєму вчителю (я маю на увазі себе). І я їм безмежно вдячний.

Шановного Івана Семеновича щиро вітаємо із 75-річчям!

Іван Семенович Сміян,
Людина, академік, лікар,
Чи міг подумати колись,
Хлопчина скромний із Сумщини,
Що стане він, немов Титан,
Вогонь несучий медицини.
Ми низько кланяємось Вам,
Шановний наш любимий ВЧИТЕЛЬ!
Що Ви змогли нам передать
Свої натхнення і знання,
Та просто, фанатичну віру,
Що ні, дорожчого нема,
Аніж здоров'я та життя дитини.

Ви поруч з нами кожну мить,
І батьківським уважним оком
Спостерігаєте за тим,
Чи ми ідемо, тим вірним кроком.

Так, ми вже самі вчителі
(Професора, доценти, аси),
Лікуємо діточок, як Ви,
Заходимо у навчальні класи.

Та все ж, де ми би не були,
І що б ми не робили,
Завжди нам всім потрібні Ви,
Бо Ви вселяєте в нас сили.

Наш милий, мудрий ювіляр!
Ви, наче сонце, ми — планети.
Це Ви зібрали нас навкруг,
Це Вам присвячують сонети.

Так, Ви пройшли нелегкий шлях,
Досягли висот прекрасних.
Та саме основне для нас
Душа у Вас чесна і рясна.

Здоров'я, щастя, довгих літ!
Ми від душі всі Вам бажаємо.
А ми Вас любимо, знайте це,
Цілуємо, ніжно обнімаємо.

З любов'ю і шаную, Ваші учні

Нас (педіатрів) багато, нас не подолати...

Кожен на цій фотографії — це невелика історія педіатрії, це історія битви за життя дітей, це постійна праця, це...

А тому я:

Я ще прийду! Негадано, неждано,
як посланець не звіданих зірниць!
Звичайно ж — і з обличчям невіданим,
І з трохи іншим кольором зіниць.

В ранковий час, а чи в годину пізню,
коли вже й ніч у траурі стоїть...
Лише б тебе застати ще... І пісню,
якою душою можна затулити.

Валерій Герасимчук

Невже в когось з читачів може з'явитися думка, що на такі почуття (можливо, і перебільшені), які висловлені в цьому вірші, здатні чоловіки? Перекопаний, що ні. Ось чому: «вплив жінки не дозволив життю стати виключно практичним і егоїстичним, врятувало його від виродження в нудну й одноманітну рутину, вдихнувши в нього ідеалістичний та романтичний елемент» (Г. Бокль).

Все це дає мені підстави радити не тільки керівникам формувати собі колективи із жінок, а й сміливо сприяти висування на керівні посади й самих жінок.

А життя-то йде.

Життя іде, і короваї місяться,
І плач скрипок діймає за живе.
Життя іде. А з-під брови півмісяця
лукава зірка вже кудись зове.

Так мусить бути. Адже несем прокляття ми
за все те зло, що мала давнина!
Життя мина. Комусь гіркими ратями,
комусь ковтком приємного вина.

Життя. Воно, як небо, — зрідка райдужне.
Частіше — ні. Частіше — хмари й грім
над полем тим, де й досі правнук Байди жне
насущний хліб і мрію діда в нім.

І жаль такий, що з-під брови півмісяця
лукава зірка вже кудись зове,
а з того хліба коровай лиш місяться!
Життя іде. Й діймає за живе.

Валерій Герасимчук

У зв'язку з тим, що доцент Н. О. Ліщенко перебувала в цей час у США, вона надіслала мені персональні привітання, які я не можу не навести.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Сьогодні Ваш день! З Вами поруч найдорожча родина, щирі й доброзичливі друзі з усіх куточків України, а може світу, давні колеги, були та й є з Вами впродовж десятиліть.

Озирніться довкола, скільки добра, тепла, щирості, любові довкола Вас.

Це тому, що Ви завжди були і є джерелом самого світлого, доброго, корисного, доцільного і справедливого.

Ви вмієте працювати так, що часом здається людині це не під силу;

Ви вмієте вчити так, що й дотепер з'являєтесь у снах, де даєте критичну оцінку нашим вчинкам та рішенням;

Ви вмієте стимулювати у роботі та в житті так, що хочеться або жити, або вмерти, але виконати свою частку роботи;

Ви вмієте писати так, що після прочитаного дивишся на світ іншими очима;

Ви вмієте любити так, що хочеться любити;

Ви вмієте усміхатися так, що не одне жіноче серце мріяло б потонути у Ваших голубих очах;

Ви вмієте творити родину так, що затишна гавань з Лідією Василівною здається спроможне заспокоїти будь-які життєві шторми;

Ви вмієте бачити красу природи так, що квіти й рослинність на Вашій присадибній ділянці з вдячністю бувають та цвітуть.

Нехай же Ваша душа сьогодні переповнюється радістю, любов'ю та добром!

Творчих Вам успіхів, цілої низки нових книг, які сколихнуть душі тисячам людей, здібних учнів, які продовжували та примножували те, що Ви створювали та плекали,

Любові та поваги й шани у колективі, затишку у родині та втіхи від онуків.

Многая Вам літа, шановний Іване Семеновичу!!!

З щирістю та повагою, Наталка Ліщенко.

В надзвичайно теплих і привітливих словах Наталки Ліщенко відчутно звучать привітні слова не тільки до мене, а й до України, з якою доля розлучила її на деякий час. Це не просто слова — це сплав переконань, емоцій, бажань..., одним словом, її неспокійного життя. Туга, велика туга по родині, по Батьківщині звучить у всіх її листах до мене (думаю не тільки до мене) із США.

Після її листів мені також хочеться говорити віршами, віршами Олександра Олеся:

Коли б був я сокіл вільний,
Я б летів назустріч сонцю
І кричав би попід небом
Всім живим мерцям про нього.

Коли б був я дубом пишним,
Простягав би я галуззя
До проміння золотого
І тягнувся б вгору, вгору.

Коли б був я вітром буйним
Я б розгонив чорні хмари,
Щоб від хмар не слались тіні,
Щоб сміялось завжди сонце.

Коли б був я Богом дужим,
Я б приніс на землю сонце,
Щоб земля не розлучалась
І не плакала по йому.

Та, на жаль свій, я — людина
І повинен я мовчати,
Не нагадувать про сонце
І спинять свій льот до його.
Чом же я не сокіл вільний,
Чом же я не дуб зелений,
Чом же я не вітер буйний,
Чом же я не Бог великий?!

Наталя Ліщенко зі мною перед від'їздом до США.

На цій фотографії вона написала хвилюючі слова: «Учителю Мого життя! Світло, добро та щирість Ваших очей будуть завжди поряд зі мною! З повагою Н. Ліщенко (30. 07. 2003 р.). підпис». Хай буде так!

І сум, і журба, і туга, і надія, і радість — все це у нас, все це з нами, все це прояви життя, все це рушії останнього.

Я був приємно здивований, коли отримав грамоту, якою мене нагородили головний лікар і голова профкому Трускавецького дитячого санаторію «Джерело».

ГРАМОТА

Нагороджується

СМІЯН Іван Семенович

головний лікар Трускавецького дитячого
санаторію "Джерело" 1957-1962 років за багаторічну
сумлінну працю, вагомий внесок в розвиток медичної
науки, професійну майстерність, активну громадську
позицію та з нагоди 75-ти річчя.

Головний лікар

С.М.Саранча

Голова профкому

А.М.Манастирська

м.Трускавець
січень 2004 р.

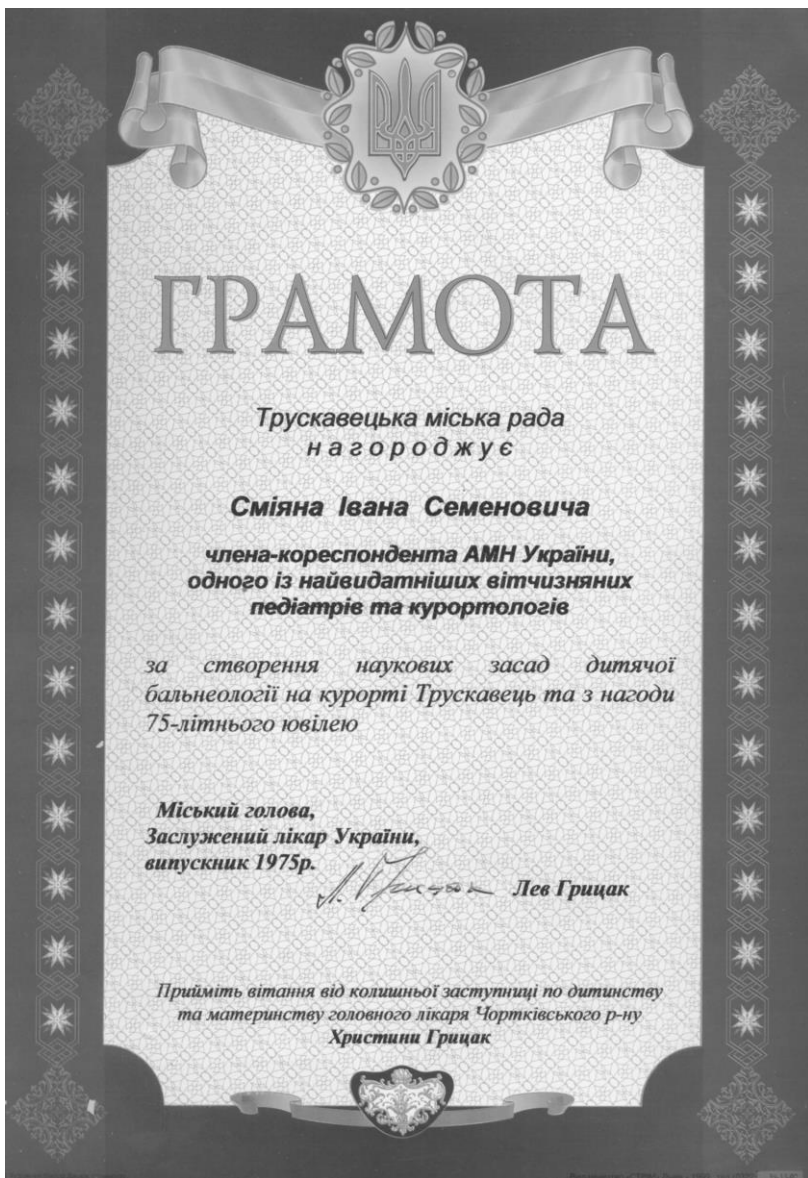
Вона (грамота) навіяла добрі спогади моїх перших післяінститутських років праці. У мене назавжди склалось враження, що найщасливіші дні мого життя були в перший місяць роботи в Трускавці. Перший рік подружнього життя і останній рік студентського буття ми мешкали в напівпідвальному приміщенні, в одній кімнаті з господинею. Спали на вузькому диванчику, до якого приставляли дві дошки. По неділях ми мали бути на подвір'ї цілий день (гуляли), оскільки господиня приймала гостей. Наше матеріальне забезпечення складалося з двох стипендій (одна підвищена) і ста карбованців, які щомісяця надсилав мені брат. І тут на тобі, «манна каша» з небес. Праця лише на 1 ставку (в подальшому — 1,5-2-2,25), чекання дитини, відмінні житлові умови, чудова погода, краса курорту, неймовірна чистота та охайність його, щоденні вечірні прогулянки з дружиною парками Трускавця, дешеві та пишні ягоди і фрукти... Перші враження від спілкування з хворими дітьми, чудовим жіночим колективом, неймовірної краси трускавецької природи, органолептичне випробування мінеральних вод... Нас усе приємно вражало, викликало позитивні емоції. Ми не бачили нічого чорного або сірого. Все було голубе або рожеве. Ми дякували Господу Богу за те, що він надав нам можливість жити в раю. Більшого в той час ми не бажали.

Ось чому і сьогодні ми з дружиною часто говоримо про ті дні, дні безтурботності, життєвого піднесення, завжди доброго настрою... Якось так склалося, що всі наші колеги були нам близькі за духом, по сприйняттям навколишнього... За всі трускавецькі роки нам не вдалося посваритися з жодним колегою, навпаки, ми відчували завжди їх підтримку, розуміння. У нас було дві сім'ї — одна в дитячому санаторії «Джерело», друга — за місцем прописки. А оскільки квартира була через дорогу до санаторію, то вони (місце проживання і санаторій) наче зливалися в одне ціле. Я з перших днів своєї праці в санаторії почав проводити наукові дослідження з підвищення ефективності лікування дітей. Дисертацію виконував я, брошуру і монографію писав я, але на мене працювали «всі» (лікарі, медичні сестри, вихователі, санітарки), всіляко допомагали, раділи успіхам разом зі мною. Ось чому до мого першого колективу, в якому працював лікарем, завідувачем відділення, головним лікарем, я не тільки з повагою, а й з любов'ю ставлюсь усе своє свідоме життя. Щасливий той, хто мав нагоду працювати в такому колективі. В колективі, з яким хотілося постійно спілкуватися, з колективом, в який ідеш, як на свято.

Тому грамота спонукала загострити відчуття від проживання в Трускавці, народження там сина, захисту кандидатської дисертації, виходу в світ моєї брошури про лікування дітей, монографії... Іноді сидимо біля

телевізора (обоє на «заслуженому») і говоримо: а може, не було потреби залишати Трускавець?

Одночасно я отримав грамоту і від мера Трускавця Лева Грицака.

Це ще один приємний «удар» на поновлення спогадів про всесвітньо відомий курорт Трускавець. Відомий, насамперед, «Нафтусею», а тепер ще й професором Козявкіним. Я доволі чутливо сприйняв слова в грамоті: «...за створення наукових засад дитячої бальнеології на курорті Трускавець...».

Свого часу я був помітним «діячем» міської ради цього чудового міста. Був депутатом, в. о. голови комісії з охорони здоров'я, часто спілкувався з головою міськради паном Смирновим з питань удосконалення курортного лікування.

В кінці грамоти Лев Грицак пише: «Прийміть вітання від колишньої заступниці по дитинству та материнству головного лікаря Чортківського р-ну Христини Грицак». Це його мати. Чудова мама, чудовий педіатр, красива і симпатична жіночка. Першу виїзну науково-практичну конференцію на Тернопіллі я провів у Чорткові разом із Христиною. Я вважав її кращим педіатром не тільки в Чорткові, а й у Тернопільській області. Сину дали «заслуженого лікаря України», а мамі — ні. Переконалий, що мама ще більше заслуговує на це почесне звання. Звання — добре, а пам'ять про чудову людину і фахівця — ще краще.

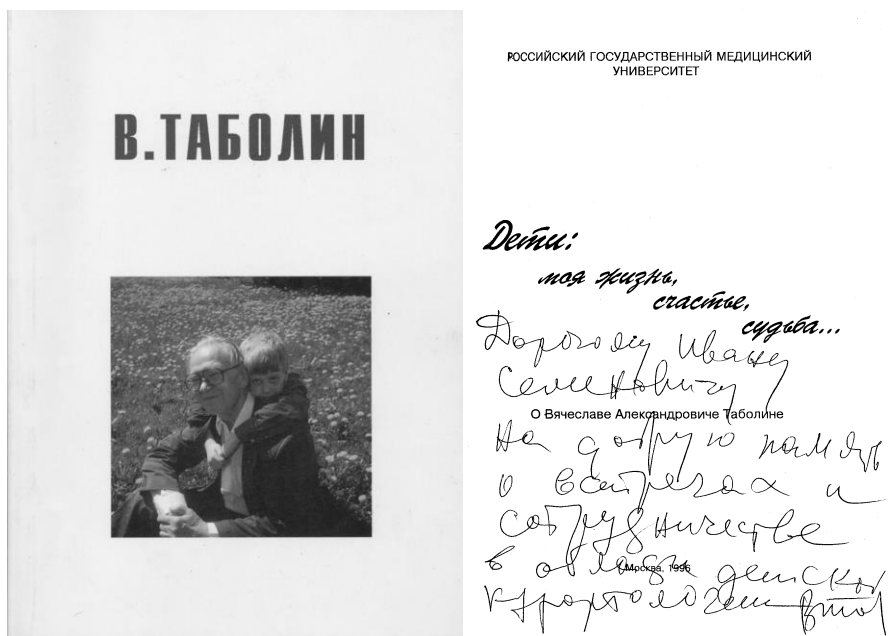
Розкажу тобі думку таємну,
дивний здогад мене обпик:
я залишуся в серці твоєму
на сьогодні, на завтра, навік.
І минатиме час, нанизавши
сотні вражень, імен і країн, —
на сьогодні, на завтра, назавжди! —
ти залишишся в серці моїм.
А чому? То чудна теорема,
На яку ти мене припик.
То все разом, а ти — окремо.
І сьогодні, і завтра, й навік.

Ліна Костенко

І знову про Трускавець. Лише за п'ять з половиною років постійного проживання в цьому чудовому місті мені, крім наведеного вище, вдалося виступити з доповідями на кількох науково-практичних конференціях, сесії інституту харчування АМН СРСР у Москві, надрукувати декілька статей, у тому числі в київському і московському журналах, написати і видати у Львові (1960 рік) науково-популярну брошуру про лікування дітей на курорті Трускавець, в Москві (1962 рік) — монографію для лікарів і вчених з приводу лікування в Трускавці дітей з хронічними захворювання печінки

та жовчних шляхів. І перша, і друга книга були видані багатотисячним тиражем. Я переконаний, що мої книги, статті були значним внеском у популяризацію цього курорту. До речі, в тодішньому центральному видавництві «Медицина» в Москві про лікування на Трускавецькому курорті видавали тільки мої книги (чотири). Так що слова мера Трускавця, які він наводить у грамоті, я сприймаю як належне, без перебільшення.

П'ять років тому академік СРСР і Росії В'ячеслав Олександрович Таболін подарував мені книгу, книгу педіатра «Дети: моя жизнь, счастье, судьба...», де написав: «Дорогому Ивану Семеновичу! На добрую память о встречах и сотрудничестве в области детской курортологии». Поза сумнівом, цей напис засвідчує визнання моїх розробок у галузі дитячої курортології й сьогодні за межами України.

Поза сумнівом, рубрика «Пам'ятні дати та ювілеї» журналу «Медична гідрологія та реабілітація» (№ 2, 2003), де надруковано «Академіку Івану Сміяну — 75 років», привернула особливу увагу. Ось що писала «Асоціація учених м. Трускавця»: «10 січня 2004 року минає 75 років від народження і 55 років медичної діяльності доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента АМН України, академіка Академії вищої школи України, академіка Міжнародної академії інтегративної антропології,

заслуженого працівника вищої школи України, завідувача клініки педіатрії лікувального факультету Тернопільської державної медичної академії ім. акад. І. Я. Горбачовського Івана Семеновича Сміяна. До перелічених звань і посад слід додати ще головування в обласній Асоціації педіатрів, членство в редакційних колегіях журналу «Педіатрія, акушерство і гінекологія»..., 17-річний термін (1981—1997) ректорства, котрому передувала посада проректора з навчальної роботи. За 1997 рік Інтернаціональний бібліографічний центр Кембріджського університету визнав І. С. Сміяна «людиною року», його біографія надрукована у книзі «2000 найвидатніших людей XX століття».

Бібліографічний покажчик друкованих праць Вченого займає півсотні сторінок і включає: 21 монографію і 21 розділ у монографіях, 10 підручників і навчальних посібників, 21 брошуру, 153 журнальних статті і 71 статтю у збірниках, 57 методичних вказівок, авторських свідoctв, рацпропозицій та інформаційних листів, біля 200 тез виступів на наукових зібраннях. Під керівництвом Вчителя впродовж 1971–2003 рр. захищено 3 докторських і 37 кандидатських дисертацій. Переважна більшість його учнів працюють на кафедрі або в межах академії, так що є всі підстави констатувати, що наявність наукової школи Івана Сміяна. Ця школа, образно кажучи, має два класи — бальнеологічний і педіатричний. Користуючись нагодою, з особливою приємністю знову наголосимо, що перший період науково-практичної діяльності ювіляра пройшов на курорті Трускавець, в дитячому санаторії «Джерело». Впродовж 1957–1962 років випускник Харківського медичного інституту обіймав посади завідувача відділом та, згодом, головного лікаря, перетворив свій санаторій у справжній науковий центр дитячої бальнеології. Саме там була виконана кандидатська дисертація «Санаторное лечение детей с хроническими гепатохолециститами на курорте Трускавец», захищена у Харкові в 1961 році. Матеріали дослідження відображені в брошурі «Лікування дітей на курорті Трускавець» (1960) та в монографії «Санаторно-курортное лечение детей с хроническими заболеваниями печени и желчных путей» (1962). Ці піонерські публікації отримали у свій час широке визнання на теренах СРСР. Усвідомлюючи, що переріс формат головного лікаря санаторію, амбіційний молодий вчений зайнявся пошуками наукового закладу для подальшої самореалізації. Найлогічнішим місцем продовження багатообіцяючої наукової кар'єри мав би стати Львівський медичний інститут. Проте, як це у нас водиться, пана Івана очікувало прикре розчарування — його небезпідставні сподівання отримати запрошення зайняти посаду принаймні асистента кафедри виявилися марними. Тому, пристрасно прагнучи по-справжньому займатись наукою, він змінив Трускавець на Мукачево, посівши за конкурсом

посаду завідувача відділу Закарпатського НДІ охорони материнства і дитинства. Однак його ждало перше розчарування: науковий рівень цього закладу ненабагато перевищував такий щойно залишеного з жалем трускавецького санаторію. Попрацювавши близько двох років, Іван Семенович прийняв доленосне рішення перебраться на Кавказькі Мінеральні Води, отримавши посаду старшого наукового співробітника П'ятигорського НДІ курортології. Підсумком цього періоду, найплототворнішого і найщасливішого, за власним зізнанням ювіляра, стали докторська дисертація «Хронические заболевания гепатобилиарной системы у детей и их санаторно-курортное лечение» (Харків, 1968) та монографії «Климато-бальнеологическое лечение хронических заболеваний почек и мочевыводящих путей у детей» (1967), «Лечение детей на Кавказских Минеральных Водах» (1972). Після переїзду в Тернопіль курортологічні аспекти педіатрії продовжували посідати значне місце в думках та діяннях професора. Свідченням цього є монографії «Комплексное лечение детей с хроническими заболеваниями печени и желчных путей в условиях курорта» (1973), «Курорты и дети» (1980), розділи «Заболевания органов пищеварения» і «Заболевания почек» в колективній монографії «Бальнеотерапия при заболеваниях детского возраста» (1980). Остання монографія, разом із монографією проф. Єсипенко Б. І. «Физиологическое действие минеральной воды «Нафтуся» (1981), стали наріжними каменями трускавецької наукової школи бальнеології, яка остаточно сформувалася у 1989 році. Неабияк пригодилася для становлення школи книга Сміяна І. С. та Карачевцевої Т. В. «Детская курортология» (1985). Так що, образно кажучи, ми вважаємо ювіляра прорабом будівництва своєї школи. Зі свого боку, академік люб'язно прийняв запрошення увійти до складу журналу «Медицина гідрологія та реабілітація». Від щирого серця бажаємо Івану Семеновичу міцного здоров'я і творчої насаги для завершення усіх його задумів».

Асоціація учених Трускавця, яку очолює надзвичайно «плодовитий» фахівець з вивчення лікувальних властивостей «Нафтусі» Ігор Львович Попович, випускник нашого вузу, зовсім розчулила мене цим ювілейним посланням. Мабуть, тільки старша людина може зрозуміти мої відчуття жалю і суму за найкращими роками моєї творчої роботи в Трускавці. Молодість, жага до життя, вдача в науковій творчості, яку професор В. О. Белоусов називав моєю «золотою жилою», сімейний затишок, сонце, сонце і ще раз сонце на моєму шляху... Ось чому:

Не співайте мені сеї пісні,
Не вражайте серденька мого!
Легким сном спить мій жаль у серденьку,
Нащо співом будити його?

Ви не знаєте, що я гадаю,
Як сиджу я мовчазна, бліда.
То ж тоді в мене в серці глибоко
Сяя пісня сумная рида!

Леся Українка

Рида! Сумна! Але з великим, не визначеним відчуттям радості і вдовolenня. Як би хотілося повторити цей чудовий, світлий шлях далекої молодості. Я це роблю у вигляді спогадів, спогадів сам на сам, спогадів з дружиною, спогадів-розповідей дітям та внукам... Як мені хотілось би, щоб такі емоційні враження залишилися й у моїх дітей, внуків, правнуків... про свої етапи життєвого шляху. Та не тільки у свої близьких, а й в кожній людині, яка прийшла в цей складний світ.

І знову грамота, яка підписана нашим випускником, доктором медичних наук Богданом Івановичем Аксентійчуком, генеральним директором ЗАТ «Трускавецькурорт». І знову «... за вагомих внесок в наукове обґрунтування санаторно-курортного лікування на бальнеологічному курорті Трускавець та з нагоди 75-річчя з Дня народження».

Ось ці три грамоти та слова вчених із Трускавця збурили мої спогади настільки, що «не винесла душа поета» і я взявся за перо (сів за комп'ютер). Перша і остання науково-популярна книга (моя) про лікування дітей на курорті Трускавець вийшла з друку в 1960 році і її 10-тисячний тираж розійшовся за 1–1,5 місяці. Раз узявся, то й написав та ще й видав книгу під назвою «Лікування дітей на питних курортах», правда, лише 700 екземплярів. У ній я обґрунтовував необхідність лікування дітей з хронічними захворюваннями печінки та жовчних шляхів, шлунку, дванадцятипалої кишки і кишечника, пієлонефриту та сечокам'яної хвороби на питних курортах.

ГРАМОТА

Закрите акціонерне товариство лікувально-
оздоровчих закладів "Трускавецькурорт"
нагороджує:

СМІЯНА ІВАНА СЕМЕНОВИЧА

Члена-кореспондента АМН України,
за вагомий внесок
в наукове обґрунтування санаторно-курортного
лікування на бальнеологічному курорті Трускавець
та з нагоди 75-річчя з Дня народження

Генеральний директор
ЗАТ "Трускавецькурорт"

Б.І.Аксентійчук

м.Трускавець

КНИГА П'ЯТДЕСЯТ ДЕВ'ЯТА

Іван Сміян

Лікування дітей на питних курортах

Більш того, я вважаю, що ефективність названих захворювань в умовах питних курортів є найбільш вираженою, порівняно з амбулаторним і стаціонарним лікуванням. Тому мій епіграф до книги: «Курорт — це не тільки великий стимулятор емоційного піднесення, а й стимулятор значного поліпшення фізичних параметрів, особливо дитячого» — є наслідком моїх наукових досліджень і практичної діяльності на курортах Трускавець, Желєзноводськ, Єсентуки, П'ятигорськ.

В передмові я переконав (так думаю) читача в значенні питного курорту в оздоровленні хронічно хворої дитини. Потім обґрунтував необхідність лікування в умовах питних курортів дітей із хронічними захворюваннями: гастритом, гастродуоденітом, виразковою хворобою шлунку і дванадцятипалої кишки, ентеритом, колітом, пієлонефритом, сечокам'яною хворобою. Ефективність такого лікування я підтверджував своїми власними спостереженням (виписками з історій хвороби). Опоненти можуть сказати, що мої спостереження занадто «старі». Але методики лікування, які я розробив ще в 60–70-ті роки, не змінилися, а виписки з історій хвороби демонстрували позитивну дію курортних факторів, які використовують протягом кількох століть. Це, може, трохи занадто, але:

Вот погодите!

Сверкать я молнией умею,
Так вы решили: я не гром.
Как вы ошиблись! Я владею
И громовержца языком.
И только нужный день настанет, —
Я должен вас предостеречь, —
Раскатом грома голос грянет,
Ударом грозным станет речь.
В часы великой непогоды
Дубы, как щепки, полетят
И рухнут башенные своды
Старинных храмов и палат.

Генрих Гейне

Зверніть увагу на мос «ноу-хау»: на обкладинці — мої онуки Ваня і Катя, які неодноразово були в Трускавці, Желєзноводську, Кисловодську. Вони — на фоні Кисловодської бальнеолікувальниці. Їх посмішки засвідчують емоційний вплив курорту, їх емоційне піднесення. А тому:

Ребенка милого рожденье
Приветствует мой запоздалый стих.
Да будет с ним благословенье
Всех ангелов небесных и земных!
Да будет он отца достоин,

Как мать его, прекрасен и любим;
Да будет дух его спокоен
И в правде тверд, как Божий херувим.
Пушай не знает он до срока
Ни мук любви, ни славы жадных дум;
Пушай глядит он без упрёка
На ложный блеск и ложный мира шум;
Пушай не ищет он причины
Чужим страстям и радостям своим,
И выйдет он из светской тины
Душою бел и сердцем невредим!

Михаил Лермонтов

Це лише мої спогади і роздуми, але й вони засвідчують різноманітність, різнобарвність, багатовекторність та різнонаправленість життєвих шляхів. У цьому критерій активності людських проявів, у цьому радість і смуток, журба і посмішка кожного з нас.

Приїхали на конференцію з приводу мого ювілею львів'яни «шумною толпою», найбільшою представницькою делегацією, як і годиться добрим сусідам. Тільки професорів було п'ять, із них — два директора НДІ. Найгучнішим був голос у професора Олега Зіновійовича Гнатейка. Ось його адрес:

Доктору медичних наук, професору,
члену-кореспонденту АМН України
Івану Семеновичу Сміяну
Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прожити життя з користю для інших — це покликання кожної людини, але не кожна людина знаходить у собі сили якнайповніше реалізувати його. Ви яскравий приклад того, як повинна діяти людина, що обрала важкий життєвий шлях Лікаря. Кожний період Вашої біографії — це зразок для сучасних і майбутніх поколінь медиків. Не всім доводилось працювати поряд з Вами і знати Вас особисто, але завдяки Вашим спогадам є можливість познайомитися і скористатися Вашим багатим життєвим досвідом.

Українська медична наука, освіта та практика по праву може пишатися Вами, адже кількість підготовлених Вами adeptів науки, монографій, наукових праць та винаходів говорить сама за себе. Їхня якість високо оцінена державними нагородами, званнями та преміями.

Хай Вам надалі посміхається доля, здоров'я слугує, а наукові задуми і плани втілюються в практику. Щастя Вам!

Многих та Благих літ бажає Вам від імені Інституту спадкової патології АМН України.

Директор
13 січня 2004 р.
м. Львів

печатка, підпис

О. З. Гнатейко

*Натхнені та доброзичливі вирази облич двох директорів НДІ
АМН України: спадкової патології Олега Гнатейка
та патології крові і трансфузійної медицини Василя Новака*

Я їх з повагою і неабияким задоволенням слухаю. Хоча:

Я прекрасен, безобразен,
Груб и нежен, чист и грязен,
Мудр и глуп, хитер и прост.
Я — в своем единстве — разен:
Крылья у меня — и хвост!

Фрідріх Ніцше

*Професор Юрій Коржинський, завідувач кафедри педіатрії
післядипломної освіти Львівського національного медичного
університету «серйозно» доповідає...*

*...і не дуже — під час фуршету
говорить мені теплі й приємні слова та дарує чудові квіти.*

Батько Юрія Степановича також завідував цією кафедрою і був надзвичайно популярним у Львові. Він особисто сам виконував різноманітні медичні маніпуляції при лікуванні дітей, що не є притаманним професорам (а даремно!).

Людина високої культури, скромний, працьовитий, Ю. С. «тихою сапою» продовжує справу свого батька.

*Завідувач кафедри госпітальної та факультетської педіатрії
Львівського національного медичного університету, професор
Сергій Леонідович Няньковський виступає на конференції
та фотографується разом із львів'янами та мною. Таким веселим,
як на цій фотографії, я не бачив його раніше. І це добре*

Як скоро плине час... Ніби вчора я виступав у ролі опонента на захисті С. Л докторської дисертації, а сьогодні він завідувач кафедри, професор, прагне навіть охопити неосяжне. Він не тільки у Львові розвиває жваву діяльність, а й у Тернополі раз у раз виступає по телебаченню на різноманітні медичні теми. Переважно інформативно-рекламного характеру. Навіть у відповідях на запитання телеглядачів говорить про механізм дії «Нафтусі».

Кожному своє, у кожного своя доля і свій шлях широкий... Але є щось і загальне, про це складають вірші лікарі:

Всі лікарі сивіють дуже рано.
Чужа біда ляга на скроні снігом.
І кожний ненароджений світанок
Карбується в серцях незримим слідом
Всі лікарі старіють дуже рано.
Не зморшки поорали їм чоло —
Безсонні ночі, хворих біль і рани,
Гіркі невдачі. Все в житті було.
Як смолоскипи їх серця палають.
Тепло і світло людям віддають.
Не вірте! Лікарі не помирають!
Вони в серцях врятованих живуть.

Любов Прокопович, м. Бердянськ

Багато разом ми попрацювали на посаді ректорів з академіком Михайлом Петровичем Павловським, територіальним сусідом (м. Львів). На відміну від мене, він ніколи не забуває про мій день народження і завжди телефонує та бажає всіляких гараздів. Це приємне відчуття ліктя близької людини я завжди відчуваю. Наші добрі стосунки обчислюються вже не роками, а десятиліттями. Думаю, що такі стосунки у старших людей є більше винятком, аніж правилом.

Можливо, правий Артур Шопенгауер: «Кожний вбачає в іншому лише те, що міститься в ньому самому, так як він може збагнути його і розуміти лише в міру свого власного інтелекту». А в нас багато спільного. Вихованці села у важкі роки голодомору і військового лихоліття, досягнення в житті зумовлені т і л ь к и працею й інтелектом (!), повага і довіра до ближнього, оптимістичне сприйняття навколишнього, відсутність «чорної» заздрості до ближнього.

З веселим гомоном, піснями, шумом «вривається» в банкетний зал різнокольорова юрба в українському вбранні, з різдвяними промовами та піснями, новорічними прикрасами. Це — чудовий, фаховий художній

колектив Чортківського медичного коледжу, який очолив його директор, депутат обласної ради чотирьох скликань (сьогодні уже вп'яте депутат) Любомир Білик. Вони своїми різдвяними піснями внесли неабияке пожвавлення і піднесення емоційного настрою присутніх. Незважаючи на пізній час, складалося враження, що вони тільки-но розпочали свій робочий час, що вони не перетинали відстань у 40 км, що вони всі молоді, що вони є професійними працівниками мистецтва. Їх енергія не мала обмежень і передавалась присутнім. Новий Рік, Різдвяні Свята, вдала науково-практична конференція, ювілей — усе це нагромаджувалося в кожній присутній людині, все це спричиняло емоційне позитивне збурення в кожній присутній людині.

Недаремно навіть після тривалого часу присутні говорили про прекрасні години, проведені на цьому офіційному й неофіційному зібранні.

В середині Любомир Білик своїм «басом» говорить теплі слова на мою адресу, а потім разом зі «своїми» співає «Многая літа»

А нижче я навожу поему медичного коледжу про моє життя-буття.
Вона підтверджує, що педагоги і студенти коледжу уважно читають мої спогади і роздуми.

Січень місяць... Різдво... Новий Рік...
Тоді народився нам цей чоловік...
На славній Сумщині він ріс-виростав...
В житті було важко: всього він зазнав...
Пережив голодомори, і війну перетерпів,
Згадує Більчанську школу, де ази науки вчив...
Батька, матір, брата Васю, згадує своїх сестер...
Міх емоцій позитивних зберігає дотепер.
Саме їм і Богу вдячний, вдячний долі він за все, —
В сімдесят і п'ять ще й досі він добро усім несе.
Серце сповнене любові до усіх, усіх дітей, —
Саме їм давав він поміч без спочинку в ніч і в день
Медучилище... Солому, що в колгоспі скиртував,
Робив іще сирець-цеглу — собі гроші заробляв.
Згадує базар у Сумах: «Кому часник?» — він кричав,
Згадує голод на книги — безкінечно їх читав.
Пригадується і друг Федір, він йому наче брат,
Разом вчилися, працювали, придивлялись до дівчат.
Разом їли хліб із медом, запивали молоком,
Придивлялись, чи не лізе той мед кожному пупком.
Пригадалися клуня, сіно, де ночами міцно спав,
Досі він слину ковтає, лиш би ряжанку згадав.
У Харкові в гуртожитку бараболлю чистив сам, —
Лиш раз не так купив м'яса, — Вітя більше не послав.
Найщасливіший у нього був п'ятдесят шостий рік:
У Харкові, ще студентом став жонатим чоловік!
Не розкався, а радий: рай сімейне є життя:
«Жить без жінки — неможливо, як без їжі та пиття».
Науковець ще із вузу, кандидат — із Трускавця,
Депутат Міської ради, головлікар «Джерельця».
Тут — Карпати, сині гори, а повітря..., трав розмай...
Серцю хочеться співати, щастя ллється через край.
Перші праці наукові, і вітання він приймав,
Все завдання нові й нові він перед собою клав.
Їх виконував постійно, адже він до праці звик,
Привітав його найкраще науковий керівник —

Володимир Белоусов, лист ще й досі береже...
В Трускавці їх стало троє, народився Саша вже.
В радості зростав синочок, маг іграшки, свій куток, —
Лиш би вдома залишитись, не їти у дитсадок...
Були в житті НДІ, П'ятигорськ, Железноводськ,
Ще одну родинну радість пережити довелося:
«Докторська» тут не в рахунок, — важливіша справа є:
«Народилася Світланка, доня — сонечко моє».
Радість через дев'ять років! Ні для кого не секрет,
Що у лісі, на природі, влаштував для всіх банкет...
Був Сашко чудовим братом, був сестрі опікуном,
Рискував її здоров'ям, як біг згори за візком...
Ані небо Запоріжжя, ні Вінниця не сподобались йому, —
До душі припав Тернопіль, докторові Сміану.
Був зав. кафедри, проректор. А відтак — похід в обком,
І, нарешті, майже двадцять літ трудився ректором.
Син і дочка пішли в батька, вони — доктори наук,
Жінка — ангел-хоронитель, мудра, добра, вірний друг.
Та найбільша радість — внуки: Катя, Віка та Іван
Відчува любові муки до шістьох наш ювілянт.

.....
Вам Чортків, медичний коледж, шле вітання в Ювілей!
Зичим щастя і здоров'я, живіть сто літ для людей.
Скільком дітям повернули Ви здоров'я і життя,
То нехай буде щасливим усе Ваше майбуття.
Оптиміст Ви по натурі, на всіх фото — весельчак.
В день народження від серця Вам ми кажемо ось так:
В ці дні Різдва Святого від Ісусика малого
Прийміть дар — Благословення для всього сімейства свого.
Живіть довго і щасливо у багатстві і любові,
Щоб довіку відчували все найкраще в кожному слові.
Щоб від бід Вас прикривали Діва-Матінка Свята.
За Вас келих піднімаєм, зичим mnogі літа!

З повагою
Директор Чортківського державного
медичного коледжу канд. мед. наук,
Заслужений лікар України

Любомир Білик

*А вони все співали й співали, жартували, жартували й жартували,
веселили, веселили й веселили...*

Господи, скільки тепла, чистосердечності, відкритості та поваги до мене в цих словах! Неможливо не тільки сказати, а й подумати, що їх писали для «годиться». Що можна щиріше та привітніше надати ювіляру, ніж ці слова «поеми»? Дякую Вам, добрі люди! Дякую Тобі, Любомире Степановичу!

І все це прояв:

Величіє Божіє

О ты, пространством безконечный,
Живый в движеніи вещества,
Теченьем времени превечный,
Без лиц, в трех лицах Божества!
Дух, всюду сущий и единый,
Кому нет места и причины,
Кого никто постичь не мог,
Кто все собою наполняет,
Объемлет, зиждет, сохраняет,
Кого мы называем — Бог!
Неизъяснимый, Непостижный!
Я знаю, что души моей
Воображения бессильны

И тени начертать Твоей!
Но если славословить должно,
То слабым смертным невозможно
Тебя ничем иным почитать,
Как им к Тебе лишь возвышаться,
В безмерной разности теряться,
И благодарны слезы лить.

Гавриил Державин

Понад дві години «чортківчани» звеселяли та тішили гостей різдвяними вітаннями, піснями, жартами... Вони невтомні, вони невичерпні у своїх веселоощах. І добре, що такі люди є! І добре, що такі люди сіють добро, оптимізм, вселяють у душі оточуючих надію, віру і любов. А завтра...

Хочу сказати, що не тільки чортківчани мене вітають з ювілеями. Був час, коли і я був у цьому гідному поваги медичному коледжі та виступав з лекціями перед студентами і викладачами.

Я почуваюся комфортно. Мені приємно спілкуватися з колегами. Із задоволенням намагаюся передати свій багаторічний досвід лікаря-педіатра

Професійно, виважено, з гумором та різноманітними веселоощами вели неофіційну частину святкування мого дня народження доцент Людмила Зоря та професор Сергій Климнюк. Переконали, що вони можуть

дати «фору» багатьом ведучим наших телепередач. Як добре бачити таких усебічно розвинутих людей.

Цей незначний штрих свідчить про різноманітні можливості людей. Людина здатна на більше, ніж вона сама думає про себе або про неї думають інші. Виходячи з таких переконань, думаю, що нехай людина краще переоцінить себе, ніж недооцінить і втратить реалізацію своїх необмежених можливостей. Правда, некритична переоцінка себе може заподіяти велику шкоду не стільки собі, скільки іншим. Особливо, якщо така особа перебуває біля якогось «руля» та постійно повторює «Я», «Мій», «Моя»...

Тому не випадково врівноважену, помірковану людину цінують значно більше, ніж невитриману, емоційно-негативну, яка не в змозі слухати не лише співрозмовника, а й взагалі... Не просто цінують, а й поважають, поважають тривалий час, роками, десятиріччями...

Теплі та привітні слова Людмили Валентинівни та Сергія Івановича зворушують мене. Крім того, мені вручають «Медаль» та «Диплом медаліста», в якому подані «смішні» поради. У моїх відносинах з ними є вияв дружби: «Довіра є першою умовою дружби; вона, можна сказати, передує храму, тоді як готовність іти на жертви є самим храмом» (Ж. Любрюєр)

А це вже фото на пам'ять та у «вихорі» танцю.

Дещо далі видно професорів Ігоря Дзюбановського та Наталю Банадигу.

Усім весело. Ну хіба, дивлячись на ці фотографії, може виникнути сумнів щодо щирості стосунків ведучих і ювіляра?! Як добре мені, як затишно мені!

Академія Медичних наук України також, правда телеграмою, привітала мене: «Шановний Іване Семеновичу академія медичних наук щиро поздоровляє вас 75-річчям від дня народження бажаємо щастя міцного здоров'я успіхів вашій плідній діяльності президія АМН». Добре, що в Академії відслідковуються дні народження своїх членів. Навіть така «мілкота» є свідченням плідної роботи цієї поважної установи. Правда, трохи раніше вони нагородили мене медаллю Академії медичних наук за визначні досягнення в галузі медицини в зв'язку з 10-річчям Академії медичних наук України. АМН України вдалося перетягнути у своє підпорядкування майже всі науково-дослідні інститути, а тому керівництву цього поважного закладу дуже нелегко. Одному НДІ дати раду нелегко, а десяткам? Директори НДІ вважають таке «перетягування» корисним для справи. Ну і Слава Богу. Тепер думають над тим, куди б «перетягнути» медичні вузи з міністерства охорони здоров'я, які залишилися. Ділити, тягнути, розтягувати, потрошити, об'єднувати, роз'єднувати, додавати, віднімати — це зветься реформою або це гасло моє й... Одним словом, усе робиться в межах

арифметики для учнів початкових класів. Головне в цьому — рух, є рух — є життя.

Значним досягненням НДІ АМН є те, що вони, практично всі, плідно співпрацюють з подібними установами в США, Європі, Японії... А тому наукові і практичні надбання наших вчених достатні вагомі. Нерідко вони випереджають здобутки у світі. Але ми, як звісно, свого і своїх не цінуємо, часто взагалі не помічаємо. Наприклад. НДІ нейрохірургії і сьогодні, і двадцять років тому славився своїми прогресивними розробками в царині новітнього обладнання, ефективних методів лікування... Стволові клітини та їх значення в медицині, про які сьогодні тільки лінивий не говорить, були ще багато років тому прерогативою вивчення професора Віталія Івановича Цимбалюка, члена-кореспондента АМН України, випускника нашого вузу. Але...

Сьогодні шум «на всю округу» відносно «героїчного» придбання Мі-нздравом гама-ножа для радіологічного видалення пухлин мозку. І де ж його вирішили встановлювати? Якщо ви не знаєте з преси, де це дійство відбудеться, то ніколи з трьох разів не вгадаєте. Ви «з ходу», особливо не розмірковуючи, скажете: «Де ж, крім центра нейрохірургії — інституту нейрохірургії?! Тим більше, що цей заклад очолює віце-президент АМН». Й одразу попадете в «калюжу». Ні. В Феофанії. В закритому для простих смертних лікувальному закладі, найдорожчого для платників податків, який «переплюнув» ідеали комунізму (все є для всіх), де лікується й іноді відпочиває найбільш забезпечена частка населення нашої держави: депутати, високопосадовці та інші «паразити» нашого суспільства. Для цієї лікарні раніше було придбано два надзвичайно дорогі магнітно-резонансні томографи. Для неї й одного забагато. Тобто, потенційні можливості цього апарату в повну міру не використовуються і він значний час «простоє». Тоді як потреба в дослідженнях на магнітно-резонансному томографі для «простих» людей задовольняється погано. Щоб показати ненаситність людини, хочу звернути увагу на рішення Верховної Ради: всім високопосадовцям обмежити пенсію до розміру близько 10 000 грн., а депутатам взагалі не обмежувати її розмірів. А якщо він буде безробітним, то виплатити йому 240 000 грн. Цей приклад характеризує не стільки депутатів, скільки психологію кожного з нас. Психологію «ненажерливості» людини. У чому ж істина, у чому ж уже й брехня? Сьогодні знайти межу неможливо.

Що правда? Що неправда? Ту брехню,
що справдиться, всі правдою зовуть.
Одного разу раб мені збрехав,
що мій фіал украдено, бо просто
не хотілося йому шукать фіала,

а поки лінувався раб, то й справді
фіал було украдено. Де правда
була тут, де брехня? Тоненька смужка
брехню від правди ділить у минулім,
але в прийдешньому нема вже й смужки.

Леся Українка словами Гелена

Але ми, живі, про живе й думаємо. Ми так мало замислюємося про завтрашній день, про майбутнє своє, своїх дітей, внуків... А воно ой яке не радісне. Сьогоднішня наша стурбованість — це ніщо порівняно з майбутніми негараздами, м'яко кажучи. Якщо ж відвертіше, то зі знищенням людиною існування людини на Землі. Самознищення. З цієї точки зору, всьому, що з нами трапляється, необхідно тільки радіти; що нас оточує, треба сприймати з великою долею оптимізму, навіть якщо... Ну як я маю поводитися, коли за останні вісім років бачив синичку на своєму подвір'ї тільки тричі, і завжди одну, а в дитинстві на подвір'ї — постійно десятками вони цвіркали, літали, чистили своє пір'ячко, ганялись одна за одною, гралися з собакою, півнем... Сьогодні навіть горобець не набридає, якщо ще вчора вони прилітали зграйками, то сьогодні одиницями. Тільки ворони... В Тростянці, на Сумщині, в липні місяці буває інколи таке, що на жодному дереві немає жодного листочка. Всі знають чому — в 50 км в м. Суми розташовано хімічний комбінат — це наслідки його роботи. І всі мовчать. Мовчать... Свідомо чи несвідомо ми знищуємо природу, а отже, й себе, оскільки є її маленькою часткою. Ось цими словами я можу сказати про свою малу батьківщину, землю мого дитинства:

Орали й жали тут колись,
Шуміли ріки повноводі,
І предковічний темний ліс
Був повен тих гучних мелодій;
Тут мчав потік, дзвенів струмок
І водограй в тіні не мовк.

В. К. Брайт

Ось почитайте статтю академіка Володимира Приснякова в «Дзеркалі тижня» від 14. 12.06. Маленький фрагмент з неї я наводжу:

«Частота природних стихій збільшилася з 1970-х років на порядок порівняно з передуючими п'ятьма десятиріччями. Середнє число жертв на землі від циклонів, тайфунів, землетрусів і наводнень обчислюється за останні 50 років 40 тис. чол. на рік. Матеріальний збиток, якого завдають кліматичні катастрофи, зріс у 9 разів і в 1995 р. перевищив 90 млрд дол. Це наближається до значення інвестиційних ресурсів Землі (200 млрд дол.),

тобто приходить час, коли всі інвестиції мають витратитися тільки на відновлення зруйнованого природними явищами. За оцінками, в 2010 р. внаслідок катастрофи біженцями стануть 50 млн чоловік.

В документі Всесвітньої конференції з довкілля й розвитку в Ріо-де-Жанейро в 1992 р. констатувалося: «Людство переживає вирішальний момент в історії. Суперечності між сформованим характером розвитку і природою досягли межі. Подальший рух по цьому шляху веде до глобальної катастрофи, коли природа відплатить людству за наругу над собою глобальними відповідними реакціями — зміною клімату, посухою, опустелюванням, посиленням проникнення через атмосферу жорсткого ультрафіолетового опромінення, непередбачуваними генетичними змінами, епідеміями, голодом і мором.

Знаменно, що майбутні катастрофи вже досліджують фінансисти і політики. Колишній голова Всесвітнього банку сер Ніколас Стерн у своїй 700-сторінковій праці, присвяченій глобальному потепленню Землі, визнає, що «перші ознаки зміни клімату вже очевидні». Картина можливого екологічного апокаліпсису, на думку британського вченого і дипломата, являє собою жахливий фантастичний фільм. Стихійні лиха: повені, урагани, торнадо, цунамі, пожежі — перетворюються на повсякденність. Більш того, вони досягнуть незламної сили. Льодовики розтануть, рівень Світового океану підніметься майже на метр із затопленням густонаселених районів річкових дельт у Західній Європі та Південно-Східній Азії, зсунуться кліматичні пояси, зміняться напрямки вітрів і океанських течій, збільшиться кількість опадів.

До цього можна додати парадоксальний факт: настане реальна загроза браку питної води. Вічна мерзлота на болотистих рівнинах Східного Сибіру розтане з викидом в атмосферу метану, океанська вода нагріватиметься, виділяючи вуглекислий газ і підвищуючи вологість на планеті. Парниковий ефект розвиватиметься прискореними темпами. Як наслідок, світова економіка впаде в колапс. Стихійне переселення народів призведе до геноциду, війни, деградації людини. Взагалі виправдається передбачення Ж. Б. Ламарка 1809 р.), що «призначення людини наче полягає в тім, щоби знищити свій рід, попередньо зробивши земний шар непридатним для проживання». Ця, за визначенням Моїсеєва, «планетарна криза» переросте в катастрофу всієї людської цивілізації, про яку видатні державні діячі та вчені твердять останні десятиріччя. Швидше за все, той шлях, на який стане розташована тепер у точці біфуркації світова цивілізація, приведе до двох можливих сценаріїв (які, можливо, в минулому вже реалізовувалися в Сонцевій Системі) в напрямку сучасного стану Венери (розпалення атмосфери) або Марсу та Місяця (втрата атмосфери). Образно кажучи, людство

тепер перебуває в стані, коли спусковий крючок натиснуто, але куля ще не вилетіла...».

Якщо дуже уважно вчитатися в ці рядки, то наші постійні чвари на всіх рівнях видадуться нісенітницею. Чому ж ми такі нездалі, чому ми не бажаємо творчо думати про найближче майбутнє людства? Якось навіть мурашки біжать по шкірі, коли думаєш, що ж буде з людською цивілізацією через 30-50-100 років. Та й чи буде вона взагалі?

На продовження цієї думки наведу коротку цитату з тієї ж статті: «Вихід із планетарної кризи Хокінг бачить у якнайскорішому освоєнні інших планет. На його думку, люди могли б мати постійну базу на Місяці через 20 років і колонію на Марсі в наступні чотири десятиліття. «Ми не знайдемо нічого настільки зручного, ніж Земля, якщо не вирушимо до іншої зіркової системи», — сказав учений, додавши, що навіть якщо люди не знищать себе в найближчі 100 років, вони мають отримати космічні колонії, які можуть існувати без підтримки з Землі. Ідея поселення в космосі взагалі відома ще з часів Ціолковського. Новою і несподіваною є близькість термінів, про яку говорить вчений».

Трохи туги і жалю. Без цього не буває радості й приємних хвилин сьогодення. Людина не може жити лише майбутнім. Їй властиво мислити про сьогоднішній і найближчий до неї день. Мабуть, у цьому правда, мабуть, у цьому сенс самого життя. Необхідно, щоб «думи» не пригнічували, а були основним і головним фактором аутопсихотерапії. А втім, без радості та смутку не буває життя.

Притча про радість і смуток

Два сусіди жили поруч собі рядом:
Сей весілля справляв, а другий похорон.
В одній хаті ридання і плач над мерцем,
В другій хаті музика і спів над вінцем.
Тут на мари мертвого кладуть і голосять,
Там до шлюбу рушають і дари виносять.
Одним шляхом везуть і труну, й молодят,
Один піп погребе й буде шлюб їм давать.
І веселі й сумні вернуть з церкви ураз,
І певнісько сі й ті спільно вп'ються за час.
Се не казка, брати, тільки образ, мабуть,
Як у парі в житті смутки й радощі йдуть,
І сі й ті до одного кінця нас ведуть.

Іван Франко

Від смутку до радості. І так щоразу.

Члену-кореспонденту Академії медичних наук України,
заслуженому працівнику вищої школи України, доктору
доктору медичних наук, професору
Сміяну Івану Семеновичу

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть наші щирі вітання з нагоди 75-річчя від дня народження! В цей день Вам наші найкращі побажання міцного здоров'я, особистого щастя, творчої наснаги і успіхів в усіх напрямках плідної і багатогранної діяльності.

День ювілею Ви зустрічаєте плідними результатами праці свого життя, повні сил і творчих задумів. Ви гармонійно поєднали талант вченого, засновника і керівника відомої педіатричної школи та наставника молоді, організатора науки, педагога, громадського діяча і, в першу чергу, лікаря.

Ваша життєва стежина вже впродовж майже півстоліття пролягає через незвідані області педіатрії й залишиться второваною для прийдешніх поколінь молодих лікарів-науковців. Все Ваше життя є прикладом невтомного служіння справі збереження здоров'я та життя дітей. Ви стояли біля колиски дитячої курортології. З Вашим ім'ям пов'язані здобутки в багатьох напрямках педіатрії та її майбутні плани. Під Вашим цілеспрямованим і мудрим керівництвом колектив Тернопільської медичної академії досяг значних успіхів. І тепер, весь свій талант, знання та вміння Ви щедро віддаєте важливій справі лікування дітей, навчання і виховання студентської молоді та науково-педагогічних кадрів. Створена Вами наукова школа широко відома не тільки в Україні, та за її межами, а ідеї і плідна діяльність задають тон в розвитку різних напрямків педіатричної науки в багатьох вузах України та зарубіжжя, в тому числі і в Ужгородському національному університеті.

Плодотворною титанічною працею, активною участю у суспільному житті, скромністю і простотою Ви здобули заслужений авторитет і повагу у колег, пацієнтів та студентів.

Нехай Ваш творчий запал, знання, досвід та енергія будуть невичерпними, і ще багато років служать величній меті — збереженню здоров'я та життя дітей.

Ректор Ужгородського національного
університету підпис д. ф.-м. н., професор Сливка В. Ю.
Декан медичного факультету
Ужгородського національного

університету підпис
Зав. каф. дитячих хвороб
Ужгородського національного
університету підпис

д. м. н., професор Русин В. І.

д. м. н., професор Горленко О. М.

Це приємне і глибоке за змістом послання привезла і зачитала мені доцент кафедри педіатрії Ужгородського національного університету, кандидат медичних наук, моя учениця Ольга Володимирівна Русанівська.

*Ольга Володимирівна із завзяттям виступає зі своєю доповіддю:
«Ефективність лікування дітей, хворих на хронічний гастродуоденіт
із застосуванням питного використання мінеральної води «Лужанська-7»*

На неофіційній частині вона сказала чимало приємних для мене слів, зачитала адрес від керівництва університету та вручила картину відомого Ужгородського художника Івана Ілька «Розпрягнений віз». Написав він цю картину рівно 20 років тому. Вона нагадала й нагадує постійно про моє селянське дитинство та про Закарпаття, де мені довелося працювати в 60-х роках. Закарпатські віз і хати відрізняються від сумських, але все одне асоціаю їх зі своїм селом, спокоєм та тугою «давно минулих днів». Крім усього цього, ми ще й танцюємо.

Разом з Ольгою Володимирівною та Уляною Михайлівною Цідилко. Є бажання охопити те, що неможливо охопити... І то добре, що ще є «задиришка» (бажання), хоча з «мочишкою» (можливістю) слабенько. І все-таки... Хоча «Притча про нерозум» Івана Франка доречно:

Стрілець сильце заставив,
Спіймалась пташка вмиль;
Він взяв її, щоб зараз
Головку їй скрутить.

Залебеділа пташка:
«Ой, стрільче, стій, пожди!
Я пташечка маленька,
Що з мене тут їди?

Пусти мене на волю,
Я дам тобі за те
Три добрії науки
На все твоє життя».

Стрілець мі здивувався.
«Чи бач, ся дробина
Мене навчати хоче!
Ну, що там зна вона?»

І мовить: «Добре, пташко!
Коли з твоїх наук
Я хоч що-то змудрію,
Тебе пушу я з рук».

І мовить птах: «Не жалуй
За тим, чи зле, чи гоже,
Що сталося раз і більше
Відстатися не може».

Стрілець подумав: «Правда!
За тим жаліть не гоже,
Що сталося раз і більше
Відстатися не може».

І мовить птах: «Не рвися,
Завдавши серцю скрути,
Що зробиш — розробити,
Минуле знов вернути».

Стрілець подумав: «Правда!
Шкода бажань і скрути:
Що зробиш — не розробиш,
Що сталося — не вернути».

І мовить птах: «Ніколи
Не вір ні в які дива:
Не вір ні в яку вістку,
Що просто неможлива!»

Стрілець подумав: «Правда!
Чимало плещуть дива,
А розміркуєш — скажеш:
Се спітка неможлива!»

«Гаразд, — сказав він, — пташко!
Не злі твої науки,

Лети ж собі й стрільцеві
Не попадайся в руки».

І пурхнула пташина,
На близькій гілці сіла
І, до стрільця звернувшись,
Таке йому повіла:

«Ей, та й дурний ти, стрільче,
Що дав мені здуриться!
А мною ти, небоже,
Міг добре поживиться!»

Бо знай, в моїй утробі —
Якби ти знав отсе! —
Є перла так велика,
Як струсове яйце!».

Стрілець аж зойкнув з жалю.
«А, що ж я наробив,
Що так без застанови
Великий скарб згубив!»

І він підбіг під гілку
І скочив, що є сил,
Щоби спіймати пташку, —
Та ба, немає крил!

А потім мовив: «Пташко,
Пташиночко моя!
Вернись до мене! Буду
Тобі за батька я.

У клітку золотую
Всажу тебе я сам
І все, чого захочеш,
Тобі я радо дам!»

Пташина відповіла:
«Дурний те є, як був!
Всі три мої науки
Відразу ти забув!

Зробив ти добре діло,
Мені летить велів, —
І зараз по хвилині
Сам того пожалів.

А потім забажав ти
Мене дістать ще раз
І просьбою вернути
Назад минулий час.
А чом? Бо несуразним
Повіри́в ти словам,
Що в мні є перла, більші
Удвоє, ніж я сам».

То правда, що спогади про працю в Закарпатті приносять мені приємні відчуття спілкування з чудовими людьми, колегами, квітучою природою, відчуття власної причетності до оздоровлення дітей. І мені приємно, що майже через 40 років (в 2003 році) Юрій Михайлович Кохан (головний лікар обласної дитячої клінічної лікарні) у своїй книзі «Ростить здоровими, діти» говорить на мою адресу теплі слова. Причому це він робить кілька разів.

Перша і, можливо, остання зустріч з Юрієм Михайловичем в Києві, на конгресі педіатрів. Разом із нами такі відомі педіатри (зліва направо), як член-кореспондент АМН України, професор В. Г. Майданник та академік АМН Росії В. О. Таболін

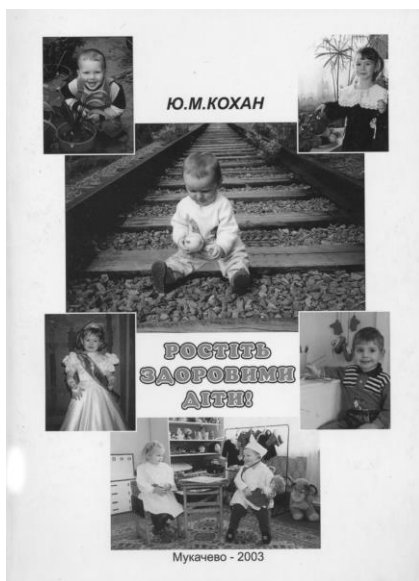
Мене ж цікавить, що діється в охороні здоров'я на Закарпатті та як почуваються колеги моїх минулих років.

Ось деякі з них:

«Виступаючи на конгресі педіатрів, який відбувся 22–23 жовтня 2001-го року в Києві колишній мукачівець, співробітник Закарпатського НДІ педіатрії, акушерства й гінекології, а сьогодні — професор, доктор медичних наук, ректор Тернопільської медичної академії (на той час я вже не був ректором, а завідував кафедрою педіатрії — І. С.) Іван Семенович Сміян, зокрема, наголосив, що, практично кожний громадянин нашої держави отримує інформацію в зовсім мізерних «порціях культурно-освітнього характеру про екологію і здоров'я людини взагалі і дитини, зокрема». Коли ж подивитися на інформаційний простір неупереджено, то ми мали б спочатку довідатися про окрему людину, сім'ю, а відтак дізнатися, як політика, економіка забезпечує благополуччя людини. «Здорова фізично і розумово дитина, здорова доросла людина, тривала розумова ф фізична працездатність. Екологічне благополуччя — комфортне життя, різке зниження вроджених і спадкових захворювань, різке зниження смертності, насамперед, дитячої; значне збільшення тривалості життя. Таким чином, з такого погляду політика і економіка мають слугувати, а не домінувати в житті особистості».

З притаманною йому іскрою гумору Іван Семенович запитав присутніх, чи всі керівники спрямовують свою діяльність так, щоб наслідки будь-якої праці позитивно впливали на здоров'я та освіту дитини. Більшість присутніх схвально закивала головами, почувися вигуки «Так!». На те І. С. Сміян заперечив: — Це більше ілюзії, аніж реальність. Чому ілюзії? Бо загальна смертність в Україні не знижується. Населення нашої держави катастрофічно знижується. Дитяча смертність збільшується. Народжуваність спадає. Дитяча смертність у 2–3 рази вища, ніж у цивілізованих країнах... І зробив висновок, що чисельні постанови, укази, програми по вдосконаленню особистості неефективні. Для того щоб розірвати те коло, маємо створити всі належні умови, щоб дані потрапили до інформаційного поля і щоб кожна людина мала доступ до них. Преса, радіо, телебачення — все це повинно подавати людині реальну картину. Тільки «інформаційна насиченість програм у цьому напрямку змінить цінності людини і буде сприяти основному завданню — фізичному і духовному оздоровленню людини» (стор 213-215).

Мені приємно, що мене не тільки слухають, а навіть цитують. Таке подобається кожному доповідачу.

Ю.М. КОХАН

РОСТІТЬ ЗДОРОВИМИ ДІТЬМИ!

*Мамочко, таточко,
Синочко, дочко,
Мирно, спокійно,
Здорово, щасливо,
З любов'ю та
побажаннями
вашої
мами, татка, бабусі,
дідуся,
всіх родичів!*

Мукачівсько - 2003

В іншому місці Юрій Михайлович пише: «Отже, в народженні, становленні і зміцненні педіатричної служби на Закарпатті активну участь брали два споріднених колективи — науково-дослідного інституту охорони материнства і дитинства та обласної дитячої клінічної лікарні. В усі роки тут працювали знаючі, вправні, милосердні, кмітливі, наполегливі, дбайливі хранителі прекрасних традицій вітчизняної педіатрії, невтомні шукачі нового, здатного принести швидке одужання маленьким пацієнтам. Згадаймо добрим словом прометеїв творення педіатрії в нашому краї: І. Л. Зайченка..., І. С. Сміяна...» (не перераховую наведені численні прізвища, стор. 378).

Пам'ять... Пам'ять людська надзвичайно міцна, особливо щодо добрих справ. Це також один із важливих потенціальних важелів нашого життя. В моїй пам'яті також зберігаються епізоди пройденого шляху з домінуючою константою позитивного, сприятливого, доброзичливого. Окремі негативні епізоди життя наче стираються з екрану минулого, набувають розмитих рельєфів, або, навпаки, набирають життєвих привабливих рис. Від наших переконань і прагнень часто залежить характер забарвлення того чи іншого епізоду життя. В юності, в канікулярний час, я важко фізично працюю, причому і вдень, і вночі. На перший погляд, у цьому немає нічого позитивного. Але й у ті часи, й сьогодні, для мене це часи, дні, тижні, місяці надзвичайної насолоди життям. Я постійно бажаю спати, я

постійно відчуваю неабияку втому, але моя «потрібність» викликає ще більшу жагу до життя, забарвлює останнє в гаму невідомих світлих кольорів, фізичне ототожнюється з духовним... Підсвідомо я уявляю свої вчинки подвигом...

Подвиг есть и в сражении...

Подвиг есть и в сражении,
Подвиг есть и в борьбе, —
Высший подвиг в терпении,
любви и мольбе.

Если сердце заныло
Перед злобой людской,
Иль насилье схватило
Тебя цепью стальной;
Если скорби земная
Жалом в душу впились, —
С верой доброй и смелой
Ты за подвиг берись:
Есть у подвига крылья,
И взлетишь ты на них,
Без труда, без усилия,
Выше мракот земных, —
Выше крыши темницы,
Выше злобы слепой,
Выше воплей и криков
Гордой черни людской.

А. Хомяков

Харків мене також не забув. Ректор медичного університету, мій старий друг Анатолій Якович, разом з дружиною, власноручно написав такі слова:

«Дорогий Іване Семеновичу! Щиро вітаю тебе з Новим 2004 Роком, він для тебе ювілейний, з чим ще раз вітаю! Поздоровляю з Різдвом Христовим, тебе, сім'ю, керований колектив! Бажаю подальших плідних успіхів! Хай щастить! З глибокою повагою.

Твої

два підписи

З Анатолієм ми навчалися в одному вузі, були комсомольськими вожаками, він — на найвищому щаблі (інститутський секретар), я — найнижчому (секретар комітету комсомолу курсу). Були одночасно проректорами з навчальної роботи, пізніше ректорами. Був період, коли з 18 ректорів медичних вузів України 6 — випускники Харківського інституту (Харків — медінститут, інститут удосконалення лікарів, Запоріжжя —

медінститут, інститут удосконалення лікарів, Чернівці — медінститут, Тернопіль — медінститут). Так що випускники Харківського медичного інституту — «ой ви хлопці молодці».

Отримав звістку і від сина мого Учителя:

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі поздоровлення та найкращі побажання з приводу Вашого 75-річчя. Своїм життям Ви доказали, яких висот може досягнути порядна та принципова людина. Радий, що Ви пройшли майже через все моє життя, що Ви шанували і шануєте мого батька — Володимира Олександровича Белоусова. Довгих Вам років, творчого натхнення, щастя та спокою від дітей та онуків.

Зав. кафедри дитячої гастроентерології ХМПО,
заслужений діяч науки і техніки України, професор Белоусов Ю. В.

З Юрієм Володимирович ми підтримуємо дружні стосунки довгі роки. Вони насичені позитивним впливом одного на другого та сприяють нашим творчим пошукам.

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
ХАРЬКОВСКАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ю. В. БЕЛОУСОВ

ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЯ ДЕТСКОГО ВОЗРАСТА

Учебник

Харьков
«КОНСУМ»
2000

*Володимир Іванович
Андрій Іванович
Юрій Іванович
Микола Іванович
до 18.01.2001*

ХРОНИЧЕСКИЕ НАРУШЕНИЯ СТУЛА У ДЕТЕЙ

Київ 2006

ХРОНИЧЕСКИЕ НАРУШЕНИЯ СТУЛА У ДЕТЕЙ

Шановний Іван Семенович!
Радісно для Вас і Вашої родини
врученням цієї книги. Дуже
щиро в дружні Белосови.
4 липня 2006, Київ

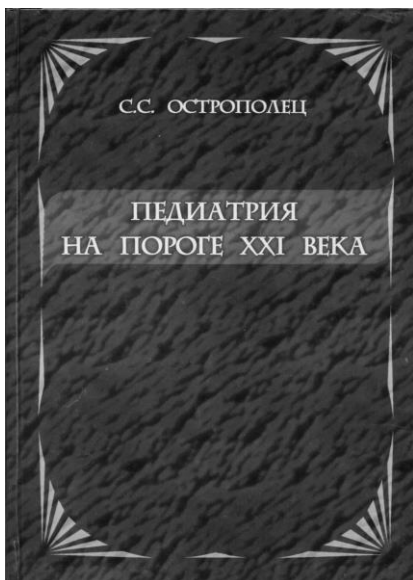
Київ 2006

З Харкова була ще така телеграма: «Дорогой Иван Семенович сердечно поздравляю вас с 75 летним юбилеем желаю вам крепкого здоровья счастья успехов в вашем благородном труде и пусть Господь хранит вас и вашу семью искренне ваш заведующий кафедрой педиатрии ХМАПО В М Савво». З Володимиром Михайловичем ми познайомились давно через професора Ю. В. Белоусова, коли він працював у нього на кафедрі. Дуже приємна та доброзичлива людина.

Професор Людмила Костянтинівна Пархоменко, завідувачка кафедри патології підліткового віку надіслала мені телеграму: «Дорогой Иван Семенович вас поздравляем с торжеством желаем радости и счастья пусть полно чашей будет дом погода в доме без ненастья и пусть минуют вас невзгоды и дни все будут хороши не на покой уведат годы а станут праздником души». З Людмилою Костянтинівною у нас давні дружні відносини. Вона була головою на державному іспиті у нашому вузі, ми разом були на конгресі в Барселоні, ми... Одним словом, мені було приємно отримати наведені теплі слова від неї, і таким чином вернутись своїми спогадами в недалеке надзвичайно насичене минуле.

Тут буде доречним навести і телеграму від випускника Харківського медінституту та мого давнього друга з Донецька професора Савелія

Савелійовича Острополя: «Профессору Смиану Ивану Семеновичу сердечно поздравляю с юбилеем желаю здоровья успехов во всех делах профессор Острополець». Наше спілкування вимірюється десятиріччями. Ми з одного «гнізда». І цим усе сказано.

С. С. ОСТРОПОЛЕЦ

ПЕДИАТРИЯ НА ПОРОГЕ ХХІ ВЕКА

Дорогому
Ивану Семеновичу
с юбилеем
здоровья
и добрых
успехов!
С. Острополець
20/2 2005г.

С.С. ОСТРОПОЛЕЦ

БРОНХИАЛЬНАЯ АСТМА У ДЕТЕЙ

Издательство А
НОРА-ПРЕСС
Донецк-2004

Дорогому
Ивану Семеновичу
с юбилеем
здоровья
автора, к сожа-
лению не под-
держит 5,6 и напе-
дующие меся-
цы не успеет
декадника П. Савен-
тка.
Проф. Острополець
3 января 2005г.

А тому:

Якби мої думи німії
та піснею стали без слова,
тоді б вони більше сказали,
ніж вся оця довга розмова.

Якби мої думи німії
на струни проречисті впали,
зайшлись би плачем мої струни
і сміхом дитячим заграли.

Мов хвиля морська в ясну бурю
і темна, й блискуча, й раптова,
і сонцеві рідна, й безодні
була б моя пісня без слова.

Важкі побережній скелі
зрива переможнеє море;
невже переможная пісня
важкого жалю не поборе?

Невже моя пісня не хвиля?
Ой леле! Даремні питання...
Німі мої думи, а руки
Дають лиш німії стскання...

Леся Українка

Можна трошки і відволіктися. Вчора (19.12.12) дивився пишне «шоу», присвячене Дню міліції, яке відбувалося в головному Палаці України. Міліцію вітають президент, прем'єр-міністр..., роздають нагороди, тішать працівників цієї важливої галузі держави тривалий концерт з участю не тільки українських, а й російських (Малінін, Ніколаєв, Корольова...) провідних естрадних артистів. Чудово. Свято вдалося.

А так як тепер у мене є час на роздуми, то подумав: а якби мільйони гривень затрачені на це «шоу» відали на безкоштовне харчування дітей до 1 року, чи було б їх достатньо для всіх малюків Тернопільської області протягом року? І відповів сам собі: з надлишком. А міліціонери отримали б більшу насолоду від свята в сімейному колі, чи з друзями на природі, в театрі, філармонії... (це лише моя думка). А якщо так би зробили працівники служби безпеки, податкова, прокуратура... (я називаю відомства, де грошей і нагород під час урочистостей не дуже шкодують; головний міліціонер нашої області сказав, що кожний другий міліціонер області отримав якесь заохочення!), то дітям «перепало» б з надлишком. А якщо це зробити ще й за рахунок обласних, районних витрат, то грошей би хватило на

сніданок кожному учню України у вигляді двох яблук (моя мрія педіатра). Мрії, мрії... А чому не помріяти? Я вас запитую.

Водночас спало на думку й інше порівняння. Міліціонери борються з хуліганами, крадіями, вбивцями... Важлива державна праця? Безумовно. Медики щодня, щогодини, щохвилини, щосекунди дають життя (рятуючи) сотням, тисячам людей різного віку, покращують якість життя тисячам і тисячам, попереджають виникнення захворювань у мільйонів... Більш того, лікарі чергують ночами безоплатно (за це їм «дозволяють» скорочувати» на відповідний час свій робочий день протягом тижня). Ну то й що? Вони це зобов'язані робити. Інша справа — міліціонери... їхня праця вважається за подвиг. То їм необхідно і позачергові звання давати, і нагороджувати, і матеріально заохочувати, і зарплату більшу давати, і про їхню роботу необхідно якомога ширше та більше говорити в ЗМІ, і... Якби в день медичного (пишу з маленької букви на відзнаку від...) працівника завітав до залу президент та ще й із прем'єр-міністром, то це було б розцінено Україною як незвичне чудо. А якби ще й...

Таке порівняння мимоволі направляє мою думку в не дуже доброму напрямку: влада, як і багато століть тому, тримається на «штиках» і їй необхідно при нагоді і без неї підмащувати. Тому, мабуть, і біжать навипередки перші особи держави до цих структур при нагоді та без неї. Прости мене, грішного, Господи, що так подумав. Я так сміливо пишу, тому що демократія... Правда, демократія передбачає й таке: думай, що хочеш, говори те, чого від тебе чекають (це моє розуміння). Є багато визначень демократії, в тому числі і подібне до сказаного: «Демократія: говориш, що бажаєш, робиш, що звелять» (Джон Беррі). Хоча не варто забувати думку Віктора Гюго, яка звучить у його вірші «Екстаз».

Раз ночью один я стоял на просторе:
Ни облачка в небе, ни паруса в море!
И взор мой тонул за пределом земным.
И горы и лес — вся природа, казалось,
За мною с вопросом одним обращалась
К сияющим звездам и волнам морским.
И звезд золотых легион бесконечный
То тихо, то громко, в гармонии вечной,
Твердил, свой блестящий склоняя венец,
И синие волны грядой набегая,
Твердили, свой пенистый гребень склоняя:
Все Он — всемогущий Творец!

Як ви там не кажіть, але те, що кореспондент газети «Ваше здоров'я» Василь Калита написав статтю «Зупинитися, оглянутися. Професорові Івану Сміяну — 75» для мене було приємною подією.

«У зрілому віці, у роки «круглих» дат, це вже природна потреба — супинитися, оглянутися підбити підсумок пройденого шляху. Згадати молоді роки, оцінити зроблене — а з висоти прожитих літ, що додали мудрості, цей шлях бачиться особливо рельєфно.

Івану Семеновичу Сміяну — доктору медичних наук, професору, члену-кореспонденту АМН України, котрий впродовж багатьох років обіймав поважну посаду ректора Тернопільського медичного інституту, нині академії, є що «написати на прапорі». І як лікареві, вченому, і як керівникові, педагогу. Лишивши у медицині, вищій медичній освіті помітний слід, він і сьогодні, як кажуть, у строю — працюючи у медичній академії, продовжує почате.

«Я СТАВ ПАНОМ...». Спогади переносять його у далекі 30-ті роки минулого століття. Село на Сумщині, звичайна селянська родина, в якій у великій пошані були працелюбність, чесність, порядність. Чотирирічним хлопчиком пережив голодомор 1933 року. А потім сільська школа: як і багато хто з однолітків, ходив до неї босоніж і в блаженській одежині аж до морозів. Але поряд з «мінусами» були й «плюси» — майбутній учень-медик у тих злигоднях життя здобув неабиякий фізичний, моральний гарт.

Не забарилися і перші здобутки. Молоденький фельдшер (після закінчення медучилища) з'явився у селі Вербівці на Тернопільщині — скромний, несміливий, і на кожному кроці з ним вітаються селяни: «Слава Ісусу Христу, пане докторе!» «Я вперше став паном, вперше став доктором — тільки зі священником та зі мною так віталися у селі», — згадує про ті далекі часи Іван Семенович.

Напружена праця вдень і вночі (адже вчорашній випускник медучилища був єдиним медиком у селі) приносила задоволення.

Та не все міг зробити для хворого фельдшер. Відчував слабкість багажу здобутих знань — саме життя вказувало шлях до медичного інституту. Здолав і цей рубіж, став дипломованим лікарем.

1957 рік. Ось він на фото серед випускників Харківського медичного інституту, уже одружений. Дружина, Лідія Василівна, — також педіатр. Подружжя чекало свого первістка. У Трускавці, де щойно відкрили дитячий санаторій, разом з дружиною й розпочав свою лікарську кар'єру. А потім Кавмінводи аж у Російській Федерації. Удосконалювався по тому ж, педіатричному профілю.

У 1961 році у рідному Харківському медінституті захистив кандидатську дисертацію. Почали виходити й наукові праці, зокрема «санаторно-

курортне лікування дітей з хронічними захворюваннями печінки і жовчних шляхів». Видруковано її було великим тиражем і розповсюджено по всьому колишньому Союзу.

РЕКТОР МЕДВУЗУ. Аж ось трапилася нагода повернутися в Україну — переїхав у конкурсі на заміщення вакантної посади завідувача кафедри педіатрії тодішнього Тернопільського медінституту.

Роботи стало більше. Лікувальна діяльність в обласній дитячій лікарні, яка була базою кафедри, наукова робота — одна за одною стали виходити його праці з педіатрії, належну увагу приділяв і навчальному процесу в медінституті. І у трудовому колективі вважали цілком закономірним його призначення проректором інституту з навчальної роботи. А в 1981 році призначають і ректором.

В його особі гармонійно поєдналися лікар, педагог, а ще й керувати багатотисячним трудовим колективом потрібно було вміти. Ректор завжди залишався самим собою, а не флюгером, дії якого визначалися напрямком вітру згори. Міг, на здивування оточення, і змінити усталені традиції, якщо вони виявлялися нічого невартими.

Всюдисущий бюрократизм поглинав багато часу, але вважалося, що так і має бути. Спробуй змінити усталений порядок речей — що скажуть нагорі? Новий ректор пішов на це: вчені ради, засідання стали проводити не щотижня, до чого звикли, а один раз на місяць, наради центрального і циклових методкомів — раз на квартал, тривалість засідань вченої ради ущільнив до півтори-дві годин замість традиційних трьох-чотирьох (мій наступник знову проводить такі засідання не менше трьох годин, може й п'ять — І. С.). І показники діяльності керованого ним медвузу від того ніяк не погіршилися (покращилися за всіма можливими критеріями — І. С.).

Він ніколи не плазував перед вищим начальством, на все мав власну думку. Приміром, поділ лікарів на «вчених» і «практичних» вважав нісенітницею. Є лікарі здібні, думаючі, з творчою «жилкою», а є і бездарні, безініціативні, з низьким інтелектуальним рівнем. А хворий чекає допомоги від лікаря, а не від головного лікаря чи вченого.

Якось, уже в часи незалежності України, на одному медичному зібранні заступник голови облдержадміністрації заявив, що в області надто багато старих за віком лікарів і їх необхідно замінити молодими. Іван Семенович встав і заперечив, порадив представникові влади поділяти людей не на літніх і молодих, а на розумних і не дуже, доброзичливих і упереджено агресивних.

БУДЬМО ОПТИМІСТАМИ. Іван Семенович не з тих людей, котрі, вийшовши на пенсію, сидять без діла. Він лишається лікарем, до якого звертаються за консультацією, порадою, по допомогу не лише батьки хворих

дітей, а й кандидати і навіть доктора наук. Він створив власну школу лікарів-педіатрів і, звичайно ж, допомагає їм міцно стати на ноги.

Вони з дружиною Лідією Василівною — щасливі батьки. Діти — Світлана та Олександр пішли по їхніх стопах, стали не просто лікарями, а докторами медичних наук, таким ж працьовитими, доброзичливими, уважними до хворих, як батько і мати.

Батьки охоче допомагають виховувати і внуків.

У Івана Семеновича вільного часу стало набагато більше, ніж у роки ректорства, і він використовує його з користю для людей. Окрім видрукованих раніше наукових монографій, праць, одна за одною виходять його книги спогадів «Від книги до книги», «Від крісла до крісла», «Думи мої думи...»

Бути самим собою за будь-яких обставин, не втрачати порядності, не бути байдужим до негативних проявів у нашому повсякденні, мати власну громадську позицію вчать його книги. У них стільки гарних, глибоких думок і здорового, світлого українського гумору навіть за тих обставин, коли хотілося б плакати.

Професор Сміян має свою, активну позицію у сьогоденному житті і не боїться її висвітлювати при нагоді. Ну, хіба не цікавий ось хоча такий епізод? Приїздить до Тернополя О. О. Мороз (тоді він був Головою Верховної Ради України), на зустріч з ним всіх керівників області. Високий гість зі столиці розпочав зустріч нетрадиційно: він не буде виголошувати промови, а лише відповідатиме на запитання. Від такої несподіванки зал притих, минали секунди у мовчанні. Тоді до мікрофона підходить Іван Сміян і запитує: «Скажіть, будь ласка, коли професор отримуватиме таку ж зарплату, як і прибиральниця комерційного банку?»

Ще один епізод — з радянських часів. Професор Сміян (у ролі дідуся) прямує з онуком Івасиком до парку ім. Шевченка. Івасик — у візочку. На зустріч — працівник обкому КПУ. Зауважує: «Іване Семеновичу, якось не пасує вам, такій знаній людині, кататися з візочком». «Ви, шановний, не помітили, що у візочку Людина». У тій відповіді чиновнику — весь професор Сміян.

І сьогодні, незважаючи на поважний вік, Іван Семенович при ділі. До трьох згаданих книг спогадів є четверта (сигнальний примірник щойно вручили) — «Господи, помилуй і спаси». У книзі відображено період від 1991 до 1997 року. А вже закінчено й п'яту книгу. Це не просто спогади, це роздуми мудрої людини, досвідченого лікаря, педагога, вченого, адміністратора про складні, суперечливі процеси, що відбуваються вже у наші дні у системі охорони здоров'я, вищої медичної освіти».

Минуло багато часу відтоді, коли я активно співпрацював з газетою «Ваше здоров'я», навіть рубрика «Дитяче харчування відтоді була в останній під моїм керівництвом. Але добра пам'ять у Миколи Берника (головного редактора) та Василя Калити (кореспондента) залишилася. І сум стищує мене при спогадах про це давнє, добре та щире спілкування з мужніми людьми, які працюють у цій газеті.

Не хутко те буде... Чи буде, чи й ні?
Не знаю. Та видиться все те мені,
так ясно — виразно стає перед очі,
як часом в яскравії, місячні ночі.
малюються тіні на білій стіні —
виразні та прості, хоча й таємні,
різкі, хоч тремтячі. Враз хмарка наліне
і тіні змішає, і сутінь поплине,
мов сивий серпанок... хвилина одна —
і знову показує тіні стіна
різкі, хоч непевні. Невже се тополя
відбилась ота, що стоїть серед поля?
Вона тут подібна до вежі. А се
невже той листок, що вітер несе?
Зовсім він подібний до хижої птиці...
Отак в моїх мріях ідуть плетениці,
непевнії тіні далеких речей,
і раптом зникають від пильних очей,
і знов виступають. І теє, що буде,
здається мені вже минулим: ті люде
їх речі й події знайомі мені,
мов чула їх в казці, мов бачила в сні
ще здавна, ще змалку... Так, наче сі тіні
жили десь зо мною в незнаній країні.
І я до них рвуся у ту далечінь,
де спогад про мене вже буде, мов тінь
від того листка, що зірвався до ранку
і в сутіні зник, мов у сивім серпанку...

Леся Українка

Я пам'ятаю, що Микола Берник був гостем на святкуванні 40-річчя нашого вузу та присвоєння статусу академії. Говорив теплі слова й подавав уже академії картину з українським краєвидом. Підтримуйте авторитет свого видання і надалі, збудуйте медичну громадськість на вирішення

добрих справ — покращення здоров'я наших громадян, ще більше уваги приділяйте дитинству. Таким закликом закінчую спілкування з Вами.

«Члену-кореспонденту АМН України професору Сміяну Івану Семеновичу Вельмишановний Іване Семеновичу загальновідомий ваш внесок у розвиток охорони здоров'я та медичної освіти в Україні тисячі дитячих посмішок були засвічені завдяки вашому мистецтву лікування якому вчаться у вас випускники медичних вузів у день вашого ювілею прийміть щирі побажання доброго здоров'я та багатьох років плідної праці з повагою колектив національного медичного університету імені О. О. Богомольця». Отримати телеграму з теплими побажаннями від центру вищої медичної освіти нашої держави було не тільки приємно. Я відчув вдячність за добру та тривалу пам'ять про мене. Мабуть, це єдиний медичний вуз в Україні, де контрактники (платники) вступають до вузу на основі значного конкурсного відбору. Тому можна думати, що найвищий інтелектуальний рівень серед випускників медичних вузів — у Київському національному. Також хотілося б відзначити, що в колективі останнього панує взаємоповага, доброзичлива атмосфера, які сприяють якісному піднесенню навчальної, наукової, лікувально-профілактичної роботи. Особливо рельєфно сказане стало проявлятися при ректорі — член-кореспонденті АМН України, професорові В. Ф. Москаленко. Він пам'ятає: «Навіть щоби боротися за права особистості, необхідно створити колектив» (Тадеуш Котарбінський). На жаль, є поодинокі приклади протилежної направленості внутрішньовузівського життя. Про це я хотів би написати в майбутніх своїх спогадах. У спогадах неоднозначних, у спогадах своїх поневірянь.

Любви своей неся высокий стяг,
Я то в ознобе, то горю от страсти,
Воплю, безгласен, от такой напасти,
Дрожу в огне, смеюсь от передрыг,
Я слезы лью, но пламень не иссяк.
Я жив, я мертв, я у страстей во власти.
Над морем слез пожары скалят пасти,
Вулкан и Тейя — кто мне худший враг?
Но я в самом себе люблю другого:
Кремня он крепче, я — летучий пух.
Он рвется ввысь, а мой порыв потух.
Зову его — в ответ хотя бы слово.
Бегу за ним — его же нет как нет.
Чем я упорней, тем слабее след.

Джордано Бруно

Віктор Андрійович Туманов, професор, ректор медичного інституту української асоціації народної медицини надіслав мені таку телеграму: «Вельмишановний Іване Семеновичу щиро вітаємо з славетним ювілеєм — 75-річчям з дня народження бажаємо здоров'я щастя творчих успіхів і подальшої плідної праці з повагою ректор...». В. А. завжди ходив по землі, не відривався від неї. Він «тихою сапою» робить свою справу фармаколога, організатора вдосконалення роботи вищої школи. В якійсь мірі й до нього можна віднести діалог, який я наведу. «Харківський генерал-губернатор Є. А Щербінін якось запитав Г. С. Сковороду: «Чоловіче добрий! Чому не займешся ти справою якою-небудь?» На що той відповів: «Вельмишановний пане! Світ подібний до театру. А щоб зіграти на сцені всяке дійство успішно і з похвалою, актори мають брати роль за здібностями: адже їх цінують не за знатність втіленого образу, а лише за вміння і майстерність. Я довго розмірковував над цим предметом і після численних випробовувань себе в різних застосуваннях побачив, що не зможу зіграти на підмостках сцени світу ніякої іншої ролі, якщо говорити про вдалий наслідок, окрім як особи низької, простої, безтурботної, самотньої: я цю роль вибрав, узяв і поки що не шкодую».

Щербінін уважно подивився на Сковороду і, звертаючись до присутніх у цей час людей, сказав: «Ось дійсно розумна людина! Він заслуговує бути названим щасливим. І якби ми думали, як він, поменшало б у світі невдач і незадоволених» (Із книги «120 філософів» П. С. Таранова).

І тут я маю привід «зацепитися» за Павла Сергійовича Таранова. Він своїми численними книгами, в зміст яких вкладено надзвичайно багато праці, інтелекту, цілеспрямованості, заслуговує на особливу увагу. У мене складається враження, що вони, його праці, змогли б значно доповнити шкільні і вузівські підручники по історії та літературі. Доповнити з великою користю для розвитку інтелекту людини. Якщо в нинішніх підручниках наводяться сухі цифри (початок, кінець), висновки в угоду сьогодинішнім правителям, то в книгах П. С. Таранова цікаво, нерідко з гумором, наводяться історичні приклади із життя «вождів», письменників, поетів, художників, вчених, діячів культури... Якраз вони сприяють творчому розвитку особистості, зацікавленому філософському усвідомленню минулого і теперішнього. І то не так страшно, що писав про це росіянин, а не українець. Можливо, ми дочекаємося, що в такому ж напрямку колись з'являться й праці в Україні. А можливо, вони є, а я про них не знаю. виправдання такої ситуації — всього знати одній особі неможливо.

І все-таки з нами мають бути слова Лесі Українки з її вірша «На роковини Шевченка»:

Колись нашу рідну хату
Темрява вкривала,
А чужа сусідська хата
Світлами сіяла.
Та минав ти, наш Кобзарю,
Чужії пороги,
Орав свою вбогу ниву,
Рідні перелоги.
Гомоніла твоя кобза
Гучною струною,
В кожному серці одбивалась
Чистою луною.
Спочиваєш ти, наш батько,
Тихо в домовині,
Та збудила твоя пісня
Думки на Україні.
Хай же промінь твоїх думок
Поміж нами сяє,
«Огню іскра великого»
Повік не згасає.
Щоб між нами не вгасало
Проміння величне,
Ти поставив «на сторожі»
Слово твоє вічне.
Ми, як ти, минати будем
Чужії пороги,
Орать будем свої ниви,
Рідні перелоги.

А життя триває.

«Члену-кореспонденту АМН України професору І С Сміяну Шановний Іване Семеновичу колектив кафедри дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології на чолі з професором Л І Чернишовою сердечно вітає вас 75-річчям з дня народження зичимо вам щастя здоров'я довгих років щасливого життя щоб не одне покоління лікарів пишалось що мало честь з вами спілкуватися». Людмилі Іванівні я завжди симпатизував. Гарна, мила, спокійна, врівноважена жіночка здатна викликати лише позитивні емоції при спілкуванні. Переконаний, що таке відчуття у кожного, хто з нею стикався. Мені приємно, що разом з нею та її співробітниками ми свого часу (2001) написали і випустили у світ навчальний посібник

«Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей». Я також відчував і відчуваю з її боку повагу, про що свідчить і наведена телеграма. Дивлячись на її постійну зайнятість в труді, переконуєшся, що: «Праця — найкращий спосіб насолоджуватися життям» (Іммануїл Кант). Але й цього замало. В старшому віці: «Часом нас обнімає журба, і справитися з нею ми не можемо. Ми усвідомлюємо, що чарівна миттєвість цього дня минула, а ми не скористалися нею. І тоді життя ховає від нас свою магію, своє мистецтво. Необхідно прислухатися до голосу дитини, якою ти був колись і яка існує десь всередині тебе. Їй дано досягнути ці чарівні миттєвості. Так, ми можемо призупинити її плач, але приглушити її голос — ні. Ця дитина продовжує бути присутньою. Блаженні несмишльониші, адже їхнє є Царствіє Небесне. І якщо ми не зможемо народитися заново, якщо не зможемо поглянути на життя, як дивились колись, з дитячою невинністю і піднесенням, — то і змісту у нашому існуванні не буде...

Прислухаймося до того, що говорить нам дитина, яку бережемо ми у своїх грудях. Не будемо соромитися і не станемо обтяжувати її. Не допустимо, щоб вона злякалася — так як вона одна, і голос її майже ніколи не чути. Дозволимо їй — хай хоч і не надовго — взяти вуздечку нашого буття. Цій дитині відомо, що один день відрізняється від другого. Зробімо так, щоб вона знову відчула себе любимою. Порадуймо її — навіть якщо для цього прийдеться чинити всупереч тому, що ввійшло у звичку, навіть якщо на сторонній погляд це виглядатиме по-дурному. Згадаймо, що мудрість людська є безумство перед Господом. Якщо ми прислухаємося до дитини, яка живе в нас у душі, очі наші знову набудуть виблиску. Якщо ми не втрачимо зв'язку з цією дитиною, не втратиться і наш зв'язок з життям» (Пауло Коельо).

І ще телеграма з Кисва: «Вельмишановний Іване Семеновичу щиро вітаю вас з ювілеєм бажаю здоров'я успіхів багато років плідної праці спасибі вам за внесок розбудову неонатології педіатрії Олена Суліма». Олена Григорівна не лише багаторічний республіканський неонатолог, професор кафедри неонатології. Вона, як ніхто, вболіває за свою справу. Це вона домоглася організації відділень патології новонароджених, виходжування недоношених, інтенсивної терапії та реанімації новонароджених. Майже кожного місяця вона відвідувала відповідні відділення нашої обласної клінічної лікарні, консультувала хворих дітей, давала організаційні поради. Я переконаний, що жоден вчений-медик нашої держави не зробив так багато для збереження життя та покращення здоров'я людини, як Олена Григорівна. І якщо вже є необхідність давати комусь Героя України, то в першу чергу — їй. Але це я так думаю. Не тільки в цьому, а й у багатьох інших випадках мої думки не співпадають з думками інших. Тому зрозуміло:

«Щоб проілюструвати часто повторювану аксіому «Людина сприймає світ таким, яким вона його бачить, а не таким, яким він є насправді», Майстер розповів про свого восьмидесятирічного друга, який одного разу прийшов у монастир мокрим і брудним.

— Це все через струмок у кілометрі звідси, — сказав він. — Раніше я легко перестрибував його. Але тепер постійно приземляюсь прямо посередині. Я просто не помітив, що струмок став ширшим.

Від себе Майстер додав: — Тепер я усвідомлюю, що кожного разу, коли я нахиляюсь, земля все далі від мене, порівняно з тим, що було в молодості» (Ентоні де Мелло). Так що всьому можна знайти пояснення. Інша справа, чи всіма воно буде прийнято.

Однак Олена Григорівна залишиться в пам'яті всіх педіатрів-неонатологів взірцем служіння своєму народу, служіння своїй улюбленій професії, служіння своїм колегам. Останнє множить професіоналізм багатьох, хто спілкувався з нею. Спогади про Олену Григорівну — це навіювання чогось теплого, ясного, весіннього:

Бризнуло сонце дощами вогняними, —
Сонна земля ожила.

Бризнуло небо піснями весняними:
О, це весна вже прийшла!

Ранні пташки задзвеніли над вітами.
Довше черешня терпїть не змогла, —
Глянула, бризнувши білими квітами:
О, це весна вже прийшла!

Падали квіти з черешні (прощалися),
Пчілка дзвеніла, фіалка цвіла,
Брості поволі в саду розпускалися:
О, це весна вже була!

О. Олесь

З Лесею Костянтинівною ми давні знайомі. Я завжди їй симпатизував. І було чого. Вродлива, веселої вдачі жіночка все своє життя присвятила здоров'ю дитини. Вона виходжувала дітей, дітей цих дітей і навіть дітей аж отих перших дітей. Тому не дивно, що це найвідоміша особа на Гусятинщині (район Тернопілля). Кому ще може бути більш вдячне суспільство, як не такий людині? Людині, яка день і ніч протягом десятиліть опікувалася тільки дітками, тільки тим, щоб вони були здоровими та приносили радість татові, мамі, бабусі, дідусеві... і — суспільству. І це на фоні майже повної відсутності дієвої уваги до цієї справи, до людей, які щодня втілюють у життя найпотрібніші сподівання людства. Педіатр, який постійно турбується про діточок, якого кожної миті має право покликати будь-хто,

186

не має права на задовільне (не пишу добре або відмінне) матеріальне забезпечення, його хто тільки може обходить щодо морального заохочення. Навіть моє прохання, як голови асоціації педіатрів області, безпардонно ігнорують. Я маю на увазі прохання про незначну увагу до педіатрів — присвоєння звання заслуженого лікаря України. У тому числі й Лесі Костянтинівні. Подивіться, як президенти наліво й направо роздають нагороди, і якщо ви побачите хоч одного педіатра серед них — кричить їм «ура» (маю на увазі президента, прем'єр-міністра, голову Верховної Ради). Я ж від себе можу педіатрам сказати словами Івана Франка:

Забудь

Забудь! Не тям про дні журби,
Нуди, зневір'я та злоби,
Не тям про бурі, та про сльози,
Про дикі зазисті погрози.
Лиш дні, коли тобі любов
Ясніла радісно, як май,
І шляхом ти бадьоро йшов,
Благослови й не забувай!

Так от, Леся Костянтинівна проголосила мені вітання, яке я наводжу.

Шановний Іване Семеновичу!

Так розпорядилася доля, що саме у Ваш ювілей у званні академіка, відлічуєте Ви свої, сповнені неспокоєм, освячені клятвою Гіппократа та вірністю обов'язку роки.

Сьогодні, перш ніж вплести своє слово у вінок вітань з нагоди Вашого ювілею, хочемо подякувати за той щедрий ужинок з життєвої ниви, засіяний даром зцілення, і за молоду генерацію медичних працівників нашого Гусятинського району, вивчену і виплекану на Вашому досвіді. Все своє життя Ви в медицині. Перебуваючи на різних посадах, вкладаєте своє вміння, знання і здоров'я у суспільні процеси рідного Вам Тернопілля. Попри ці турботи, Ви завжди залишаєте частину своєї душі рідних Вам людей. Бо добре знаєте, що Ваше слово дуже потрібне Вашій сім'ї, що обрали нелегку батькову стежку. Нехай же й надалі Воскреслий Син Божий своєю щедрою рукою засіває Вашу долю щастям, здоров'ям та довголіттям, справжніми друзями та плідними справами, а зроблене добро повернеться столицю.

З РОСИ, ВОДИ ВАМ ШАНОВНИЙ ЮВІЛЯРЕ!

З повагою педіатрична служба Гусятинського району

10 січня 2004 р.

Від таких щирих та добрих привітань мимоволі защемило моє серденько. Я завжди вважав свою долю нерозривно пов'язаною з долями всіх педіатрів області. Я завжди втілював, наскільки це мені вдавалося, свої здобутки в повсякденну практику моїх колег: через обходи, консультації, виїзні конференції, клінічні, клініко-патологоанатомічні конференції, семінари, переривчасті курси... Спілкування з педіатрами завжди приносило мені неабияке задоволення, неабияке почуття піднесення від зробленої доброї справи...

Леся Костянтинівна завзято читає та говорить мені добрі слова. І не тільки в мене сива голова, «сніг» не обминає і моїх учнів

Лесі й усім своїм колегам бажаю повного відчуття задоволення від їхньої праці, від тепла, яке вони віддають дітям. Ви, всупереч твердженню Гете, завжди не тільки до кінця віддаєте себе служінню на добро малюкам, а й доводите, як правило, до благополучного кінця свої дії.

Большое множество простых умов
Живет постройкой карточных домов,
Хотя при жизни даже самой стойкой
Доводит редко до конца постройку.

У зв'язку з тим, що мій ювілей відзначався в день науково-практичної конференції педіатричного спрямування, я на нього не запрошував інших працівників нашого вузу, крім педіатрів. Тому я з присмністю побачив на неофіційній частині завідувачку кафедри фармакології, професора Катерину Андріївну Посохову. Остання виголосила на мою честь доброзичливу промову та вручила гарно оформлений адрес:

75 років життєвого шляху
члена-кореспондента АМН України,
професора Івана Семеновича Сміяна

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Колектив кафедри фармакології шле Вам сердечні вітання з нагоди Вашого ювілею!

Зичимо Вам міцного здоров'я, радості, щастя, удачі і незгасаючого натхнення у Вашій, такій плідній і важливій, праці!

Нехай енергія Ваша і надалі б'є невгамовним ключем, даючи наснагу Вашим колегам для творчості та самовдосконалення.

Хай щиро колоситься Ваша трудова нива, настроїв завжди буде святковим. Хай зозуля довго кує Вам літа, а Ваше ім'я надалі залишиться символом добра й порядності.

Колектив кафедри фармакології

Катерина Андріївна залишилася в пам'яті як обдарована студентка. Коли я приймав в неї іспит з педіатрії, то в мене склалося враження, що вона на п'ятому курсі вивчала тільки педіатрію. Тоді я їй сказав, що ставлю п'ятірку, тому відповіді на наступні питання не впливатимуть на оцінку. Потім вона мені відповідала на різноманітні питання програмового і позапрограмового напрямку, і жодного разу не було відповіді «мимо». Сьогодні К. А. досягла пенсійного віку (недобре я кажу про жінку, та ще й симпатичну), зробила не менше, ніж інший успішний завідувач кафедри нашого вузу. Але я невдоволений її науковими успіхами. Я бажав би побачити більше, враховуючи своє враження від неї в студентські роки. Так склалася творча доля К. А., що попередній шеф до певної міри стримував її потенційні творчі можливості, а з часом вона змирилася з більш спокійною і затишною робочою обстановкою, яка притаманна значній більшості.

Я кажу, що не запрошував на конференцію «кафедри», крім педіатричних. Але це не зовсім так. Мені спало на думку попросити Василя Васильовича Файфуру, завідувача кафедри патологічної фізіології, сказати вітальне слово на мою адресу на неофіційній частині від теоретичних кафедр. Чому я до нього звернувся? Він «зростав» на моїх очах, став завідувачем кафедри, доктором наук, професором, проректором з навчальної

роботи (моїм першим заступником). Вирізнявся винятковою трудовою дисципліною, грамотністю, толерантністю в спілкування... Особливо мені сподобалося в ньому те, що він до кінця життя свого вчителя професора Еммануїла Наумовича Бергера, завжди (!) відвідував останнього, говорив при нагоді теплі слова про нього... На жаль, це не так вже й часто буває. Мабуть, тому таке ставлення учня до свого вчителя і закарбувалось у моїй пам'яті. Крім того, він для мене був ще й знавцем української мови наприкінці 80-років минулого століття, коли я перейшов у своєму спілкування з російської мови на українську. Василь Васильович на добровільних засадах редагував усі мої лекції, які я друкував (близько 20). Тому, якщо ви знайдете в моїх лекціях якісь граматичні недоречності, то відповідальність я буду нести разом з В. В.

Уже в незалежній Україні з'явилась можливість друкувати різноманітні матеріали свого вузу без узгодження з обкомом партії. Тому я запропонував кожному професорові, кожному доценту (на той час доцентів було стільки, скільки необхідно для досконалого навчального процесу. Сьогодні ж доцентів «на все поле зору», а асистентів — одиниці «в полі зору») писати кожного семестру по одній лекції для студентів, які будуть друкуватися за рахунок інституту. Сам же показав приклад і писав та видавав лекції. Що ж стосується більшості професорів і доцентів, то вони не стали показувати «свої дурощі» в друкованому вигляді, не звертаючи уваги на мої (ректора) повторні усні і письмові прохання. Особливо мене здивували «аси» нашого вузу, професори М. П. Скакун, В. К. Кованов..., які не стали писати лекцій. Була неабияка можливість «показати себе» студентам, викладачам своєї та інших кафедр, інших вузів. Ось чому я вважаю лекції того чи іншого викладача вузу основним показником його здібностей і можливостей (я не бажаю вживати таких слів, як «професійної грамотності»). Ось чому моя, думаю, завершальна, об'ємна праця присвячена лекціям: «Лекції з педіатрії» (2006 рік). Тільки вони є відображенням окремої особистості, як, до речі, і монографії, написані одним вченим на основі його власних спостережень. Навіть підручник, який є компіляцією знань певного напрямку, але написаний одним автором, завжди відображає переконання останнього. Сьогодні надають перевагу «колективному розуму», я б сказав, «колективному коктейлю», де за написане відповідають «колективом». Це дуже зручно.

Так от, кажу Василю Васильовичу свої побажання, він привітно дивиться на мене, посміхається і мовчить. Пауза. Я його зрозумів. Він не міг сказати вголос, що боїться виступити з похвалою на мою адресу, та й ще від багатьох кафедр. В більшості з нас голодомор заклав гени страху за своє і своїх близьких життя. Інстинкт виживання майже завжди перемагає.

Тому я йому сказав: «Василію Васильовичу, моя пропозиція вам узгоджена з ректором і він дав добро на це». Тільки після цієї фрази у В. В. відновила мова і він доброзичливо дав свою згоду. Дійсно, знаючи добре мого наступника, я йому про це казав. Більш того, я сказав, що на це зібрання не запрошую працівників вузу, крім одного представника теоретичних кафедр і одного — клінічних. А проректорів? — запитав Леонід Якимович (ректор). Я відповів, що їх також не запрошую. Правда, проректори були на цій «дефіляді», а проректор з наукової роботи був присутній від «А» до «Я».

На жаль, людина не бажає знати, а тим більше пам'ятати, що «У людини немає ніяких підстав вважати себе привілейованим створінням природи; вона підлягає тим же помилковостям, як і всі інші створіння. Її надумані переваги ґрунтуються лише на хибній думці. Нехай людина в думках підніметься над землею, над якою живе, і зуміє подивитися на людський рід так, як і на всі інші істоти. Вона побачить, що подібно до того, як кожне дерево приносить відповідні його виду плоди, так і кожна людина, діючи відповідно своєї енергії, творить настільки ж необхідні плоди — вчинки або дії. Вона зрозуміє, що ілюзія, яка дозволяє їй переоцінити своє значення, виходить з того, що вона одночасно і спостерігає Всесвіт, і його частину» (Гольбах Поль-Анрі).

Хотів би сказати, що з невідомих причин Л. Я. дозволяв мені говорити майже все. Але до пори, до часу. Ось чому розгубленість В. В. мені була зрозумілою. Ось чому я випередив невдоволення ректора стосовно нього, взявши дозвіл на таку «акцію». Нам не спадає на думку «Воскресение из мертвых» Генріха Гейне:

Весь мир наполнил трубный рев,
Гудит земля сырая.
И мертвецы встают на зов,
Костями громяхая.

Кто на ногах, те знай бредут,
Лишь саваном белым одеты,
В Йосафат, где будет суд, —
Там сбор со всей планеты.

Судья — Христос. Он окружен
Апостолами снова.

Их вызвал как присяжных он,
И кротко их мудрое слово.

Они вершат в открытую суд.
В день светлый, в день расплаты,

Когда нас трубы призовут,
Все маски будут сняты!
В Йосафатской долине, меж гор,
Стоят мертвецы по уступам,
И грешников столько, что здесь приговор
Выносят суммарно — по группам.
Овечек направо, налево козлят, —
Постановление мгновенно:
Невинным овцам — райский сад,
Козлам похотливым — геенна.

Ми часто беремо на себе роль суддів на Землі. Можливо, тому й життя таке різнобарвне. Цирк, театр, кіно... — це все наше життя, яке ми створюємо. І часткою його є «Голь», знову ж таки Генріха Гейне:

Лишь плоско всем богатым (і керівництву — І. С.) лъсти
Сумеешь быть у них в чести:
Ведь деньги плоские, дитя,
Так, значит, плоско им и лъсти.
Маши кадиллом, не боясь,
И золотого славь тельца.
Клади пред ним поклоны в грязь
Не в половину — до конца.
Хлеб нынче дорог, — год такой, —
Но по дешевки набери
Красивых слов, потом воспой
Псов Меценатовых — и жри!

Але ж... Василь Васильович проявив мужність, а тому казав добрі та теплі слова на мою адресу на фуршеті в присутності ректора:

«Шановний Іване Семеновичу! У цьому великому колі дорогих, близьких вам людей, у колі ваших однодумців, друзів, співробітників, мені випала велика честь від всіх теоретичних кафедр вітати вас з ювілейною датою — 75-річчям.

Я не ставив собі на меті узагальнювати добрі побажання всіх теоретиків академії, це, звичайно, неможливо, і все-таки, дуже скорочуючись після попередніх виступів, я хочу сказати прості та вічні слова для таких урочин. Перше. Я бажаю вам здоров'я, яке всі приймають однозначно, я бажаю вам щастя, в яке поняття вкладає свій смисл шановний Іван Семенович. Ви прожили непересічне життя, ви зробили достойний внесок у розвиток академії. Ваша діяльність оцінена громадськістю і державою. І не мені зараз давати їй оцінку. Але, так би мовити, як би це сказати, в

індивідуальному порядку, про рису, яку я хотів виділити, яка найбільше вас характеризує, відповім однозначно — це незгасима жадоба праці, ця риса завжди була і залишається девізом, символом вашого життя.

І нехай цей запас енергії, духовної і фізичної енергії ніколи не втратиться, вона вам потрібна для здійснення нових задумів, до речі, в новому статусі. Вона не давала вам спокою протягом ваших 75 років. Так що ваші підручники, монографії, мемуари — не випадковість, а плоди великого трудівництва від природи.

Іван Семенович, шановний, ми з вами пропрацювали 15 років, тому на закінчення дозвольте від себе особисто побажати добра і благополуччя вам і вашій родині, щасливого вам довголіття і до зустрічі на вашому наступному ювілеї».

Василь Васильович Файфура, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри патологічної фізіології, скромно, але щиро говорить, щоб я жив довго та творив багато

В. В. знає, що: «Ложь и несправедливость — лишь в интересах врагов общества. Истина — друг всех разумных людей. Истина — мать счастья» (Гольбах Поль-Анри).

Василь Васильович — дуже чуйна людина, У мене склалося враження, що його поважають усі. Мабуть, це єдина людина в нашому вузі, яка не має «ворогів».

Правда і те, що В. В. першим з квітами в руках вітав Леоніда Якимовича з призначенням на посаду ректора. І в цьому прояв життя, і в цьому різноманіття життя, і в цьому рух життя, і в цьому... Одним словом, я в таких, на перший погляд, не послідовних для декого діях, бачу позитив, позитив забарвлення життєвих відтінків. Уявіть собі світлі, теплі, білосніжні, одноманітні... відносини з ранку до ночі, день-у-день, з року в рік... Страшно навіть подумати про таку можливість однозабарвленості. Три-валє домінування одного кольору притуплює сприйняття оточуючого тебе світу. Тому гніватися нам на різноманітність збудників нашого життя не треба. Вони по-своєму є окрасою нашого буття. Іноді — не на близькій відстані, а здалеку.

По-різному можна дивитися на те, «Как «элита с жиру бесится, или Пустили Дуньку в Европу» (газета «Свобода» від 12–18 грудня 2006 року), але безперечно одно: стаття збудує спокій людський, а тому надає життю різнобарвних відтінків з емоційним забарвленням. Ось вона (Олександр Карпець):

«Первый день зимы в Киеве выдался хмурым. И не только погода сделала его тоскливым. За 15 лет независимости в Украине справедливости как не было, так и не предвидится. Через два года после оранжевой революции инфантильным иллюзиям пришел конец. По словам отставного мэра Омельченко, в Киеве «72 % людей жили помірно стримано, скупо, але без боргів» («Україна молода», 6. 12. 2006 г.), но к власти пришел слишком яркий представитель «новой элиты» со своим «семейно-бизнесовым кублом», заявив, что в Киеве обитают сплошь миллионеры, и, «юродствуя во Христе» на тему «богатые заплатят за бедных», поднял коммунальные тарифы в 3,4 раза, а граждане обреченно размышляют — и как теперь выжить?..

Хотя не все чувствуют себя «униженными и оскорбленными»: у «элиты» жизнь удалась, но «мало их и страшно далеки они от народа». Для них в Оперном театре в ночь на 2 декабря устроили забаву — «Венский бал». Господа подкатывали на крутых лимузинах и проходили по красному ковру через строй облаченных в парадную форму солдат (или служивым у нас больше делать нечего?). «Знать» обучалась бальным танцам сама и учила деток — ведь надо их «выводить в свет»... Помните, как над сим потешались классики русской литературы, особенно Грибоедов в «Горе от ума» и Гоголь в «Ревизоре»? Для обучения срочно был отыскан некий «ветеран танцевального фронта», который плясал еще перед «самим»

Сталиным. Что забавно, факт из биографии этого действительно талантливого танцора и не ординарного человека не помешал брать у него уроки национал-патриотам с чадами и домочадцами.

Но главное было не танцевать, а демонстрировать «статус с престижем», о чем «в телевизоре» поведала барышня в чине «члена (?) бального комитета». Господа выставляли напоказ свои наряды, украшения и деток, созревших для вступления в брак с целью объединения капиталов и получения «эксклюзивного статуса в элитарном гадючнике». Это «в телевизоре» они навешивают лапшу о «принципах»: на балу мирно уживались якобы непримиримые враги. «Синие» любезничали с «помаранчевыми». Национал-патриоты сюсюкали с махровыми украиноненавистниками. Бывший комсомольский и государственный секретарь соседствовал со своим якобы недругом, «шоколадным зайчиком». «Звезда» майдана томно закатывала глазки и сообщала, что наконец смогла надеть (во проблема у человека!) «тиару»; а рядом «синяя» мадам радовалась светскому рауту, подобно дитяти малому, а то, дескать, приходится тусоваться на «кислотных» дискотеках.

Для оправдания «пира во время чумы» сочинили байку: дескать, бал посвящен сбору средств для больных детей Украины. Но что-то не было в прессе отчета ни о сумме собранных средств, ни о том, куда они направлены. А зачем такая «помпа»? Ибо сказано: «...не творите милостыни вашей перед людьми с тем, чтобы они видели вас: иначе не будет вам награды от Отца вашего небесного. Итак, когда творишь милостыню, не труби перед собою, как делают лицемеры... чтобы прославляли их люди» (Евангелие от Матфея, 6.1-2).

Демонстративные «венские гульки для элиты» в нищей стране, которая балансирует на грани социального взрыва, — преступный идиотизм! А кто у нас «элита»? Это бюрократы, хорошо устроившиеся на взятках и «откатах», бывшие фарцовщики, цеховики, бандиты, базарные торговцы и рэкетеры, политиканы разной степени продажности, — словом, вся шушера, которая сумела украсть остатки национального богатства, а теперь из кожи лезет, изображая аристократизм. Виссарион Белинский в далеком 1844 г. писал: «Мещанство... подражает аристократии только в роскоши и тщеславии, которые у него появляются грубо и пошло, как у Мольерова мещанина во дворянстве».

Вот и бал получился не «Венским», «жлобским». В зал набилось до трех тысяч «особ». Ароматы дорогих парфумов соседствовали со здоровым запахом пота. Состоялись показ мод и аукцион по продаже явно несвежих пуантов заезжей российской балерины. Дамы в кринолинах толкались локтями за бесплатными (!) закусками, а хорошо выпив и плотно

покушав, гурьбой шли в сортир покурить и «попудрить носик». Недаром сказано: «Не давайте святыни псам и не бросайте жемчуга вашего перед свиньями, чтобы они не попрали его ногами своими» (от Матфея, 7.6). В общем пустили Дуньку на Венский бал...».

Думаю, що мало залишиться спокійних (зовсім спокійних) читачів, які прочитають про «бал». Я коли дивився по «телеку» фрагменти цього балу і слухав коментатора, то в мене мимоволі виникала посмішка, як на виступах Задорнова, Жванецького... Особливо велике задоволення доставив мені Чечетов... з метеликом у кадика (не зовсім підходять слова «на шиї» — її не було видно)... Мабуть, щоб покарати нашого «крутого», його необхідно нарядити у фрак. Маловірогідно, що цей «бал» приніс задоволення трьом тисячам його учасників, які нап'ялили на себе те, чого їх тіла не відчували ніколи, а душі були далеко від цього дійства. Якщо я помиляюся, то дуже добре. Хотілося б помилитися. Але справа не в цьому. Справа в бажанні порушити буденну рутину, в бажанні нового прояву життя... Саме ж це «Всеукраїнське» дійство, в якісь мірі, слугувало активізації життєвих процесів, як позитивних, так і негативних (переважно). І все-таки це поштовх — поштовх урізноманітнити життя. З останньої точки зору, Віденський бал — позитивне явище.

Через деякий час після балу виступив віце-прем'єр міністр пан Табачник і висловив думку щодо справедливого розподілу стипендіального фонду. Нехай самі студенти розподіляють стипендіальний фонд: бідним більше, багатим — нічого. Во! Все геніальне повторюється. Так було і в 1917 році. «...Револуція іде. «Хай чабан, — усі гукнули, — за отамана буде!». Розумний віце-прем'єр. Студенти між собою будуть ворогувати, дряпатися, а віце-прем'єр від задоволення потиратиме руки: «Ха-ха-ха!» Ідея балу також подібна. Але варіант значно м'якший.

Ці два життєвих приклади примушують задуматися над питаннями Фрідріха Ніцше з його «Сентенцій і стріл»: «Ты идешь впереди остальных? Почему? Ты пастырь? Не такой, как все? Есть и еще случай: беглец... Первый вопрос совести; Ты подлинный? Или ты лицедей? Ты кому-то подражаешь? Или кто-то подражает тебе? В конце концов ты, чего доброго, лишь подражатель подражателя... Второй вопрос совести; Ты наблюдатель? Или участник? Или тот, кто прячет глаза, уходит в сторону? Третий вопрос совести; Ты хочешь идти со всеми? Или — впереди? Или — идти сам по себе? Нужно знать, чего хочешь, и знать, что ты этого хочешь... Четвертый вопрос совести; Говорит разочарованный: искал великих людей, но всегда находил лишь обезьян, передразнивавших свой идеал».

Як багато різновидів поведінки твоєї (моєї), як нелегко сказати самому собі — я на вірному шляху. А тому найкращим життєвим напрямком можна рахувати:

Служи Христу, иди за Господом вослед,
И презирай утех скоротекущих сладость:
Ты будешь там, где Он, а где Господь живет,
Там вечная с Ним обитает радость.

Памятник веры

Ой, як важко вичавити з себе раба, щоб спрямувати себе служінню вищенаведеного. Неймовірно важко, якщо взагалі можливо. У мене таке враження, що людина постійно хоче його «вичавити», але повністю це мало кому вдається, частково — частіше.

Отдать тебе любовь?
— Отдай...
Она в грязи...
— Отдай в грязи...
Я погадать хочу...
— Гадай...
Еще хочу спросить...
— Спроси...
Скажу тебе: убей!
— Убью!
Скажу тебе: умри!
— Умру!
А если захлебнусь?
— Спасу...
А если будет боль?
— Стерплю...
Допустим, постучусь...
— Впущу...
Допустим, позову...
— Пойду...
А если там беда...?
— В беду...
А если обману?
— Прощу...
Спой — прикажу тебе...
— Спою...
Запри для друга дверь...
— Запру...
А если вдруг стена?

— Снесу...
А если узел?
— Разрублю...
А если сто узлов?
— И сто...
Любовь тебе отдать?
— Любовь...
Не будет этого!!!
— За что?!
За то, что не люблю рабов.

Р. Рождественский

Я помітив: чим більше керівник бажає в підлеглих бачити свого «раба», тим більше він плазує перед своїм керівництвом. Він, принижуючи залежних від нього людей, виправдовує таким чином своє низькопоклонство й улесливість. Прагне компенсувати втрату людської гідності приниженням такої в інших.

Мені доводилося зустрічати таких чоловіків, яких дружини постійно принижували, а вони намагались усю свою злобу «віддати» підлеглому. Але цього зробити ніколи не вдається, злоба залишається в цій людині, від якої доводиться терпіти багатьом. Страждати, терпіти... І тим не менше:

Не воздавай злом за зло

Когда Христос, Глава моя,
Терпел без жалоб и роптанья
От злых людей лютыя страданья:
Дерзну-ль на буйный ропот я
Своими мучимый врагами?
Когда прибитыми руками
Ко древу Он врагов благословлял,
И им, о чудо! Все прощал:
Мои подымутся ли руки,
Чтоб за мученья равны муки,
И зло за зло, и месть за месть
Злодею моему нанесеть?
Нет, лучше кроткое страданье,
И в нем на Промысл упованье.
Без Бога в нас спасенья нет;
А с Богом изверг сам падет.

Памятник веры

Нашою помилкою (таке враження, що кожного з нас) є те, що ми ніяк не можемо засвоїти: «А с Богом изверг сам падет». Навіть немає

необхідності допомагати йому падати. Потрібно просто не звертати уваги на «витребеньки» «изверга». В такому випадку ми будемо спокійні, а «изверг» ще з більшою злобою накопичуватиме у своєму тілі негативну енергію аж до критичної маси.

Та перейдемо до позитивних емоцій. Професор Ігор Якович Дзюбановський на цьому фуршеті казав мені дуже приємні слова: «Шановні панове! Ми за ректорство нашого Івана Семеновича чітко вловили, що основна спеціальність в медичному інституті, сьогодні академії, є хірургія, правда, як ви розумієте — після педіатрії. І сьогодні, якраз, ми це відчули на нашому зібранні...».

З фотографії видно, що це вже не Ігорчик, як колись називав його професор Ю. Т. Коморовський, а самодостатній, мужній, сивочолий доктор медичних наук, професор Ігор Якович Дзюбановський

Потім зачитав такий адрес:

Високодостойний Іване Семеновичу!

В день Вашого славного ювілею прийміть наші вітання. Від усієї душі бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя і радості.

Ви лікарям даєте поради,
А для студентів — зір і слух,
Аби підняти науки дух.

Ви по праву займаєте провідне місце серед еліти вчених України: лікар, науковець, педагог з невгамовною жагою до знань, з світлим розумом, серцем, думкою і відданістю нашій alma mater. Натхнення і творчої праці, добробуту, благополуччя Вам на многії літа!

Спинити час ніхто не в змозі,
І ліс шумить, і квітне сад.
На Вашім сонячнім порозі
З'явилося мудрих 75.
Тож хай буяє сонце гоже,
Хай день квітує золотий,
Хай місяць цей Вам наворожить
Багато літ, багато зим.

10. 01. 2004 р.

Співробітники кафедри хірургії ФПО

І я можу сказати словами М. М. Пришвіна: «Тот человек, которого ты любишь во мне, конечно, лучше меня: я не такой. Но ты люби, и я постараюсь быть лучше себя...».

Ігор Дзюбановський — дуже чемна й вихована людина. Один з найкращих хірургів Тернопілля. Ніколи не тисне плечима на інших, не «претесья» вперед... І тому для мене було приємною дивиною, що він неодноразово висловлював мені повагу і шану, не озираючись навкруги, в період, коли я не був ректором і коли така поведінка, м'яко кажучи, не підтримувалася моїм наступником. Чимало людей, які оточували мене, в цей період «бдили» неоголошену вказівку нового «шефа» — бути подальше від мене. Правда, Леонід Якимович ніколи не сказав привселюдно, що я «не такий» (крім останніх місяців моєї праці). Але майже на кожній вченій раді протягом 6–8 років казав, який поганий спадок він отримав. То труби протікають, то покрівля нездала, то двері... А завтра буде й бібліотека нова (демонстрував на слайдах її проекти), і... Одним словом, рухаємось уперед, до світлої мети, яка, як багато хто переконаний, визначена Болонським процесом. Відсутність чи брак свого розуму є основою наслідування чого завгодно і кого завгодно. Аби було на кого або на що посилалися. А втім:

Єсть на світі доля,
А хто її знає?
Єсть на світі воля,
А хто її має?
Єсть люде на світі —
Сріблом-злотом сяють,
Здається панують,
А долі не знають, —
Ні долі, ні волі!

З нудьгою та горем
Жупан надівають,
А плакати — сором.
Візьміть срібло-злото
Та будьте багаті,
А я візьму сльози —
Лихо виливати;
Затоплю недолю
Босими ногами!
Тоді я веселий,
Тоді я багатий,
Як буде серденько
По волі гуляти!

Т. Г. Шевченко

Рухаймося далі. Директор Кременецького медичного училища, кандидат медичних наук Петро Євстахійович Мазур також побажав мені доброго здоров'я, творчих успіхів та довгих років життя. Він вручив мені кілька книг, присвячених історично відомому місту Кременець. П. Є. не тільки успішно керує цією установою і готує чудові медичні кадри (переважно для області), а й веде велику суспільну та творчу роботу. Він є автором багатьох публікацій про Тернопілля, зокрема Кременець.

Петро Євстахійович на фоні щирого українця «пестить» моє самолюбство. Коли поглянути на мене, то можна сказати, що, мабуть, «дивився в корінь»

П'єр Маріво, коли писав: «Необхідно дуже багато самолюбства для того, щоб не дуже його показувати»

Мені доводилося неодноразово зустрічатися з колективами Кременецького медичного училища та Чортківського медичного коледжу, де я читав лекції з актуальних питань педіатрії. З цими установами під час мого ректорства були підписані угоди про співпрацю, взаємну допомогу. Нижче навожу фото теперішнього хірурга, якого «привіз» на мої урочистості професор Дзюбановський і який виконує на мою честь одну зі своїх пісень. Він випускник Чортківського медичного училища (в той час ще не коледжу), закінчив останнє на «відмінно» і, згідно з чинною угодою, був прийнятий до нашого вузу без іспитів, на підставі співбесіди. Закінчив Тернопільську медичну академію з відзнакою. Це позитивний наслідок нашої співпраці.

З натхненням і задоволенням, що видно з його виразу обличчя, хірург Футуйма співає різдвяні пісні. Це приємний зв'язок різних поколінь медиків. Їх необхідно завжди зберігати. Мій досвід (старше покоління) і твоя завзятість (молодше покоління) здатні на неосяжні досягнення у галузі збереження здоров'я і життя людини

На превеликий жаль, медичний інститут (академія, університет) не досяг того високого рівня професійної підготовки середніх медичних працівників, як це відбувається в Чорткові та Кременці. І в цьому й моя особиста провина, оскільки я перший в Україні при вузі організовував підготовку середніх медичних кадрів. У них є чому повчитися. Виходить, і це так, що вчитися необхідно не тільки завжди, а й на всіх рівнях. Ось чому:

«Единство — возвестил оракул наших дней, —
Быть может спаяно железом лишь и кровью...»
Но мы попробуем спаять его любовью, —
А там увидим, что прочней....

Ф. И. Тютчев

Арсен Арсенович Гудима, доктор медичних наук, професор, як відповідальна людина за проведення наукових форумів, також був на зібранні педіатрів. Він розпочинав з фізіології, а тепер — завідувач кафедри військової підготовки... Старається. А раз старається, то має бути й належний результат. Він також за те, щоб я був і здоровий, і творив, і жив та поживав, і... Практично всі його студентські роки та кар'єра пов'язані з часами мого ректорства. Тому слова А. А. звучали щиро, як кажуть, від усього серця.

Для мене Арсен Арсенович ще успішний абітурієнт, для інших — цілеспрямована, творча, достатньо зріла особистість. У нього помітно проявляється бажання позбутися рабської покори. І це вже добре! А то:

Це ми — раби?
А вчили ж бо нас гордо,
Твердили нам:
«Раби — не ми, не ми...»
А ми з тавром раба
тупцюєм ордами
І досі
називаємось людьми.
Де гонор наш?
Чи продалися знову?
Яку ціну заплачено
за нас?
За те, щоб ми
зrekliся свого Слова
Нам ковбаси
вже видали в аванс.
Раби — не ми.
Це не про нас, звичайно.
Ще маєм пісню,
маєм землю, хліб.
Але чому пекуче так,
відчайо
Благає Слово:
«Люди, захистіть!»

*Ганна Костів-Гуска
(наша випускниця)*

Михайло Антонович Андрейчин, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри інфекційних захворювань, проректор з наукової роботи (на той час) був вухами й очима ректора на цьому зібранні. Він витримав і конференцію, і фуршет. Коректно вносив свої пропозиції щодо організаційних питань. Так, конференція закінчилась дещо раніше від запланованого часу (не без мого і професора В. Г. Майданника втручання). Всі присутні були запрошені до банкетного залу. Професор М. А. Андрейчин підійшов до мене й запропонував дочекатися ректора. Я його, у свою чергу, попросив зателефонувати Л. Я. про ситуацію, яка склалася. Все було добре... і у присутніх, і у тих, хто дещо пізніше під'їхав. І виконали примовку «семеро одного не чекають», і нікого не образили.

М. А. я знав з перших кроків його перебування в інституті. Цілеспрямованість, повага до свого (своїх) шефа, вміння промовчати сприяли його достатньо швидкому підйому по сходинках наукового і адміністративного сходження. Безпосередньою моєю участю в цьому було: створення оптимальних (!) умов для виконання докторської дисертації, прокладання шляху до завідування кафедрою (добровільно-примусове усунення консультанта докторської М. А. — професора Людмили Богачикової, яка мала пенсійний вік, — від посади завідувачки кафедри. Вона, згідно з її заявою, була переведена на посаду професора кафедри), прокладання шляху до посади проректора з наукової роботи (за моєю пропозицією професор І. О. Ситник перейшов завідувати кафедрою), присвоєння йому звання заслуженого діяча науки і техніки... Одним словом, я зробив для М. А. все, що в змозі був зробити ректор для свого підлеглого. Михайло Антонович був (та й залишається) настільки скромною людиною, що жодного разу з жодного приводу не дякував мені. Але на цьому фуршеті М. А. наскільки розтанув, що сказав приємні слова на мою адресу: «Шановний Іван Семенович! Високоповажне товариство! Кажуть, що є жіноче щастя і є щастя чоловіче. Що таке жіноче щастя, мені встигнути зрозуміти до кінця неможливо, а от відносно чоловічого, маючи просідь у висках, я можу сказати, що, на моє переконання, воно складається з 3 компонентів: щастя від того, що батьки пишаються сином, що у нього щаслива дружина і що з нього беруть приклад діти. У Івана Семеновича є всі три складові чоловічого щастя є. І дай Боже, щоб вам це щастя ніколи не зраджувало. Хотів би нагадати таке цікаве явище. Якщо взяти сироватку хворого на гепатит, то активність амінотрансфераз буде висока. Якщо цю сироватку розвести в 10 разів, то активність зросте в багато разів. У Івана Семеновича продуктивність з кожним роком зростає і друкованої продукції значно більше, ніж було в попередні роки. І я вам бажаю зберегти цю внутрішню силу творчу й надалі видавати якомога більше друкованої продукції. Можна навіть пожартувати: доки Іван Семенович пише, для нашого видавництва «Укрмедкнига» завжди знайдеться робота. Наш президент, кажуть, видав указ, згідно з яким ювілей на державному рівні святкується, якщо його цифра ділиться на 25. Іване Семеновичу, я бажаю, щоб наступний ювілей ви святкували так гучно і змістовно, як сьогодні».

Я не думаю, що це втома «підвела» його (цей виступ був через 12 годин від початку всього дійства) або ж подіяв загальний настрій «аудиторії». Виникла така потреба. Тому що:

По дорозі життя ми йдемо до кінця,
Відбувається все по велінню Творця,
Людські долі, мов карти, підтасовує час,

А на світі їх стільки, скільки є в ньому нас.
І не знає ніхто, де спіткнеться й впаде,
Вже означене місце, та не знаємо де.

Валерій Дідух

Розуміння Михайлом Антоновичем навколишньої ситуації та відповідна реакція на неї дозволили йому продовжувати працювати на посаді проректора і при іншому ректорові (Л. Я.) ще понад 7 років. Іншим проректорам, деканам... цього зробити не вдалося. Їхню долю була вирішено моїм наступником наступного дня після його приходу до «руля». Тому й не було дивиною, коли Л. Я. в минулому році всіх завідувачів кафедр, кому виповнилося 65 і більше років, звільнив з цих посад, а М. А. — залишив.

Надзвичайно важко визначити, де істина. Для одного вона така, для другого — інша. А для третього — така, яку він бажає бачити.

Прекрасное прекрасно
для счастливых,
Уродливое для скорбных
И зримо даже для слепых.

Поль Элюар

Ще в XIII столітті Роджер Бекон писав: «Існує чотири великих перепони до розуміння істини. Вони заважають всім і кожній мудрій людині і ледве дозволяють досягти справжньої мудрості. А саме: приклад жалюгідної і негідної поведінки авторитету (! — це мій знак оклику, І. С.), постійність звички, думка необізнаної юрби і прикриття власного невігластва показовою мудрістю».

Хотілося б сказати декілька слів про Людмилу Іванівну Богачикову, багаторічного шефа М. А., яка не знала меж у любові до свого вихованця. Будучи спокійною, малоговоркою, тим не менше, вона при нагоді говорила про Михайла Антоновича теплі слова. До якоїсь міри вона впливала і на мене. Якось так трапилось, що за багато років мого спілкування з М. А. ніколи не заходила мова про Л. І., а він сам ніколи, нічого й ніде про неї не казав. До речі, Людмила Іванівна дуже швидко після своєї відставки поїхала в Чернівці до своєї доньки, і там закінчилось її життя. Мені сумно і сьогодні, коли я згадую про її передчасну смерть, немов і я зробив щось негативне в долі Л. І. Вона відійшла від нас тихо, непомітно, навіть не попрощавшись. Можливо, причиною такого відчуття є те, що: «Перебуваючи з дитинства під владою своїх застережень, люди, зашкарублі у заботонах, бажають, що б там не було, зберегти пов'язку, яка закриває їм очі, і боротися з усіма тими, хто хоче її зірвати. Якщо їхні очі, які звикли до темряви,

на мить відкриваються, то світло завдає їм болю, і вони з люттю кидаються на того, хто наблизився до них із сліпучим факелом» (Гольбах Поль Анри).

На фуршет також підїхала завідувачка кафедри акушерства і гінекології, професор Алла Бойчук з керівником двох її дисертацій і незмінним супутником, професором Анатолієм Юхимовичем Франчуком. Вони також побажали мені всього найкращого та подякували за все добре, що я для них зробив. Алла Бойчук доволі наполеглива та цілеспрямована особа. Уявіть собі, на що вона здатна: минулого року в день мого народження вона приїхала до мене пізно, в темряву, в снігопад, не знаючи моєї адреси (а я фактично мешкав у полі, без зазначення вулиці й будинку), разом з професором Франчуком. До того ж сама була за кермом. Знову вручила букет троянд і побажала доброго здоров'я та наснаги. Вчинки людей непередбачувані! На моє запитання, чому так пізно, вона відповіла, що її затримала вчена рада. Леонід Якимович використовує вчену раду для своїх проповідей: вчена рада при ньому ніколи не проходила менше трьох годин. Не було жодної вченої ради, щоб він не робив тривалих настанов. Можливо, так і необхідно. Старію і тому, можливо, не розумію. Правда, і в молодості я скорочував наради до можливого мінімуму. Але в кожного своє... Щось я відволікся від головного: від професорів А. Бойчук та А. Франчука. Їм би я хотів не написати, а заспівати, насамперед А. Б., словами Олександра Олеся:

Кожний атом, атом серця
Оберну я в слово, в звук...
О, яка велика вийде
Повість радощів і мук!
Кожний ніжний рух сердешний
В пісню срібну переллю,
Окрилю її любов'ю
І стражданням запалю.
Полетять пісні крилаті,
Краплі крові полетять...
Понесуть усе з собою...
Тільки біль мені лишать.

В №1 газети «Медична академія» за січень 2004 року була надрукована стаття «ФЕНОМЕН ПРОФЕСОРА ІВАНА СМІЯНА»: «Життя людини, як довга нива. Подолання всіх труднощів, наполеглива праця врешті-решт приносить не тільки задоволення, а й звичайне людське щастя від усвідомлення немарності свого існування. Особливе значення це має для людей, які присвятили своє життя збереженню здоров'я та життя малюків.

Жодна професія у світі не може зрівнятися з величиною моральних і фізичних зусиль лікарів-педіатрів. Жодна інша професія не вимагає такої відданості своїй справі. Тому справжніми професіоналами можуть стати люди за покликанням, серед яких значне місце належить професорові Іванові Семеновичу Сміяну.

10 січня 2004 року виповнюється 75 років від народження видатного педіатра, талановитого українського вченого, одного із найвизначніших організаторів охорони здоров'я в Україні, члена-кореспондента АМН України, заслуженого працівника вищої школи, професора, доктора медичних наук Івана Семеновича Сміяна.

Виняткова працездатність, енергійність, творче натхнення, невтомна удача, справжній лікарських хист, світлий розум, доброта, чуйність — ось у чому полягає феномен цієї людини.

Тонкий клініцист-педіатр, обдарований вчений, видатний педагог Іван Семенович Сміян належить до плеяди саме таких фахівців, яких наслідують і поважають.

На творчому шляху Івана Семеновича багато здобутків, досягнень, успіхів. Понад 40 років під його керівництвом працювали цілі колективи. Після закінчення Сумської фельдшерсько-акушерської школи завідував фельдшерсько-акушерським пунктом. Випускник Харківського державного медичного університету. Працював лікарем-ординатором, потім головним республіканського дитячого санаторію «Джерело» в м. Трускавці лікарем. Проте клінічна діяльність завжди була пов'язана з науковим пошуком. Іван Семенович стає старшим науковим співробітником, завідувачим відділу, завідувачем клініки НДІ. З 1970 року він очолює кафедру педіатрії, з 1975 року до 1981 — проректор з навчальної роботи, в подальшому протягом 17 років керує діяльністю Тернопільської державної медичної академії.

У творчому здобутку ювіляра понад 550 наукових праць, серед яких понад 50 монографій, підручників, посібників, популярних видань, раціоналізаторських пропозицій, авторських свідоцтв і впроваджень нових методів діагностики та лікування. Виховав понад 40 учнів.

Особливо плідними є останні п'ять років, коли вийшли з друку літературно-художні видання, в яких відображений не тільки життєвий досвід автора, а й роздуми педіатра, вченого, педагога, людини щодо понад півстолітньої давності («Від книги до книги», «Від крісла до крісла», «Думи мої думи», «Господи, помилуй і спаси»).

Вітаючи Івана Семеновича зі славним 75-річчям, сердечно зичимо йому та його родині доброго здоров'я, душевної рівноваги, творчої наснаги та здобутків у майбутньому».

Стаття вийшла без підпису. Тому, думаю, до її змісту приклали руку не лише мої учні, а й редакція газети. Всім їм я вдячний за ці чудові слова, щирість та доброзичливість. Я їх сприймаю з відповідною долею самокритики. Як і в кожній людини, моє життя не було завжди затишним та гладким. Але авто(само)терапія допомагала робити його привабливим та самодостатнім. Сьогодні ж, разом з авторами наведеної статті, мені хотілося б поміркувати над словами Івана Франка:

Невідомому другові

Умру я швидко. Спадок гей ледачий.
О рідний краю я лишу тобі.
Під диким тиском вік минув дитячий.
А молодість в завзятій боротьбі.
Не довга буря зміцнює нам сили,
Хоча на мент бентежить нам спокій,
Та довго нас униз навіки хилить,
Лишаючи в душі нам боязкій
Тихі бажання. Вражень тих огидних
Роки на мні лишили вічний знак.
Як мало знав вітхнення хвиль свободних,
О краю рідний, твій сумний співак!
Яких завад не зустрічав він згодом,
Верстаючи свій шлях, мов уночі!
За краплю крові, спільної з народом,
Дрібний мій труд в заслугу полічи!
Не торгував я лірою, та руки —
Коли грозила доля, зла змія —
Фальшиві з ліри добували звуки...
І ось сьогодні самотній я!
А зразу йшов з громадою гучною, —
Та де тепер мені шукати їх?
Одні давно розсталися зо мною,
Других я сам не пущу на поріг.
Одні живі ще, горем не добиті,
А інші вольні вже з земних оков...
За те, що я лишився сам на світі,
Що я ні в кім опри не знайшов,
Що, друзів траплячи, я з кожним годом
Врагів стрічав щораз густіший рій,
За краплю крові, спільною з народом,
Пробач мені, о рідний краю мій!

Я мав мету твої співати болі,
Народе, що терпцем дивуєш всіх,
І кинуть хоч промінчик світла-волі
На шлях, яким тебе провадить біг.
Та люблячи життя з принадами мілкими
І звичкою прив'язаний до них,
Я до мети йшов кроками хиткими,
Себе для неї посвятить не міг.
Тому й мій спів безслідно перелинув
І до сердець народу не дійшов:
Одне лише я в ньому ясно кинув:
До тебе, рідний краю мій, любов!
За те, що, нидіючи з кожним годом,
Її в душі зумів я зберегти,
За краплю крові спільную з народом,
О краю мій, гріхи мої прости!

«За краплю крові спільную з народом, о краю мій, гріхи мої прости!» Прости! Це вже я від себе пишу. Кожний із нас, думаючи про свої гріхи земні, схильний применшувати їх. І, навпаки, сусідні гріхи — перебільшувати. Як би доброта не опановувала мною (тобою), вона, на превеликий жаль людський, не в змозі відвернути грішні діяння (гордість, зневіра, відступництво від Бога і перехід на сторону ворога Його — диявола, величезна невдячність до Бога за всі Його милості і щедроти...).

Хоча ділити гріхи на маленькі й великі, мабуть, не слід, але я наведу не просто великий, а неосяжний гріх для свого народу, про який Сергій Плачинда пише в «Літературній Україні» 18 січня 2007 року: «...Тож тоді — наприкінці 80-х — ми, потаємні патріоти-націоналісти, плекали надії на повну незалежність, на чильників нової — незалежної — України. Але добре пам'ятаю перший публічний виступ кандидата в президенти України Леоніда Кравчука, зокрема — першу його фразу: «Україна ніколи не мала своєї державності». Дрімуче невігластво реального кандидата на найвищий пост у державі приголомшило, обурило й розвіяло надії: що ж се за президент, який не знає, а отже, не пишається величною, героїчною історією країни, котру хоче очолити. Йому невідомо, що була першодержава світу — Оратта (Аратта) — тож таки давньоукраїнська держава! Як і наступні — Кіммерія, Скіфія, Сарматія, Тріада, Венедія, Етрурія... А ще арабські мандрівники та Константин Багрянородний описали Оратанію-Антію, сказати б — класичну давньоукраїнську державу — дай, Боже, такої гармонії між гілками влади (законодавча — віче, виконавча — цар і воєводи, та духовної влади, якої в нас нині немає — волхви). А Україна-

Русь? І — Козацька держава за Дмитра Вишневецького, Самійла Кішки, Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Івана Мазепи. А УНР хіба не держава?

Тож чи слід дивуватися, що незалежність України почалася не з відродження і розквіту, а — з втрат... Вельми відчутних і болючих. Приклади?.. Віддали задарма Росії суто оборонну тактичну ядерну зброю — 2200 крилатих ракет вартістю в 10 мільярдів доларів США. Легким розчеком пера, не питаючи дозволу в мільйонів вкладників, Л. Кравчук відписав наші заощадження — близько 100 мільярдів карбованців — Ощадбанкові Росії й досі не несе за сей злочин кримінальної відповідальності... Віддали наш кривий український Чорноморський флот на 80 мільярдів доларів. Наші законні закордонні масиви — 36 приміщень посольств СРСР, що, згідно з розподілом «всесоюзного» майна, дісталось Україні, віддали Росії, втративши 36 мільярдів доларів США. Шість тисяч підприємств виробляло продукцію, що йшла до Росії, яка... не платила за товар і Кравчук підписував з українського бюджету дотацію на зарплату працівникам тих підприємств («Дотація на сусіда» — писала газета «Вечірній Київ»). Лише Звягільський припинив сей нонсенс. Але втрачені 5 мільярдів доларів (за неповними підрахунками) Росія не повернула.

Однак пограбування нашого бюджету чинить не лише Росія. Підвищення тарифів на комунальні послуги — се грабунок від тандему: уряд Януковича + олігархи. Адже в тіні обертається близько 90 мільярдів доларів США. Тобто, до бюджету держави не додається мінімум 25 мільярдів доларів. Що ж, уряд Януковича вирішив компенсувати нестачу за рахунок трудового народу. Крім матеріальних втрат, се ще й приниження національної і людської гідності. А хіба не є принизливим, коли український високопосадовець цілує ручку московському попу, котрий є ворогом України? Тобто національна гідність урядовців усіх рангів — гостра проблема сьогодення.

І все ж таки — трохи оптимізму і перспективи. Бо вона, перспектива, у нас є. І завжди буде — адже УКРАЇНА — КАТЕГОРІЯ ВІЧНА...».

Для мене було вперше (з цієї статті) дізнатися про такі «героїчні» вчинки Л. Кравчука, Кравчука — Героя України, багаторазового орденоносця, «безсмертного» різнопрофільного діяча, який не зникає з екранів українських телевізорів. Щодо знань про історію незалежності України, то він повторив у 2002 році в книзі І. Шарова «100 сучасників: роздуми про Україну» твердження Сергія Плачинди. Самі переконайтесь: «Ви — один із творців незалежності і перший, обраний усім народом, Президент України. Як оцінюєте свою роль в історії незалежності України? (запитання автора книги — І. С.). — Постаті в історії оцінюються не кількістю часу при владі,

а етапністю, значимістю подій, що безпосередньо пов'язані з їхнім іменем. Мені згадується байка Езопа, в якій лисиця східно докоряла левиці, що та, мовляв, народжує тільки одне дитинча, а вона, лисиця, — четверо-п'ятеро. «Твоя правда, — відповіла левиця, — але я народжую лева».

Доля обрала мене, дала мені силу, мужність і рішучість взяти на себе відповідальність за народження нової незалежної держави. До мене в Україні було дві спроби здобути незалежність — при Богданові Хмельницькому і в 20-х роках ХХ століття при Центральній Раді, але ці спроби були брутально розтоптані: перший раз російським царатом, а вдруге — більшовиками.

З третьої спроби незалежність України відбулася. Я щасливий, що народження новітньої держави навіки пов'язано з моїм іменем (це відповідь Л. Кравчука — І. С.).»

Коли читаєш ці рядки, то переконаєшся, що, як мінімум, Л. Кравчук вважає себе святим пророком. В усякому разі, Леонід Макарович від скромності не помре.

Це найяскравіший приклад того, коли в одній людині на поверхні зосереджені різновекторні вчинки, які викликають збудження в суспільстві, енергетичну діяльність окремої людини. З одного боку, вищий вияв егоцентризму, з іншого — повне неприйняття людьми, суспільством подібної самооцінки. Бачите, Л. Кравчук приніс збитків своєму народу на сотні мільярдів доларів (дивись статтю С. Плачинди), але він — «віха» в Україні.

Щодо Олександра Лукашенка наводять лише гіпотетичні обвинувачення: «По мнению большинства международных правозащитных организаций (не власного народу! — І. С.), входит в десятку «самых плохих диктаторов современного мира». Имеет неофициальный титул «Последнего диктатора Европы» (И. Я. Вагман, Н. В. Вукина, В. В. Мирошниченко. 100 знаменитых тиранов. 2005). Він — найгірший диктатор. Таке враження, що, за словами цих авторів, О. Лукашенко гірший від Гітлера і Сталіна.

Ось які різні людські оцінки сучасності та минулого, людини, явища... Якраз такий стан речей не лише спричиняє «бурю в стакані», а й не залишає в спокої кожного із нас.

А якщо дуже серйозно казати, то Україні не щастить на президентів. Про це говорить і вірш Миколи Кучмія з м. Гусятини нашої області (газета «Четверта влада», 17 січня 2007 року):

Кучміст

Один політик вихвалявся,
Що його батько — Леонід

(Андрієм, знаю, рідний звався).
Я ж думав він пускає в світ
Брехню, бо той був Президент —
Хрещений батько. Припускаю
І маю навіть аргумент,
Бо кажуть люди і я знаю:
«Яка з гілляки впаде грушка —
Така і вийде з неї юшка».
І з хресним схожість немовлива:
Той був «ракетник-гітарист»
Партбонза і енкеведист,
На вигляд сірий і буденний,
А цей — ефектно-ефемерний.
Тож «сину» «батько» — не рідня
І порівняння — маячня.
Бо він типовий гречкосій,
М'який, податливий крутій.
Чинівницька жестикуляція
І що не слово — то новація.
Для нього всі ми — «любі друзі»,
Кумам, народу і злодюзі
Він адресує це звертання
В ім'я міфічного єднання.
Бджоляр, бухгалтер, альпініст —
Не раз здирався він на гору,
На символ наш, на висоту.
Зимове полюбив купання
У крижаній воді пірнання.
Успішно втілив власну акцію
В демографічну ситуацію.
Поправив дещо у столиці...
А решта все — то небиліці:
Круглі столи й універсали,
Що нас, довірливих, приспали,
Й угод слизьких облудний зміст,
Бо «дони» стали на весь зріст.
Ми пам'ятаєм на Майдані
Народ кричав в п'янім екстазі,
Моливсь і вірив цій «мамлязі»,
Що об'єднала в гучне «Так!»
А нині знижує: «Ніяк...»
Забув про гасла і про «Кроки»,

А дні летять, минають роки...
Мовчить синок, зігнувши хвіст.
У батька вдавсь. Чим не кучміст?

Я написав вище, що нам не таланить із президентами. Подумавши, можу стверджувати, що це не так. Наші президенти, прем'єри, голови Верховної Ради, керівники різних рівнів... перебувають на «поверхні», і їхні дії можуть оглядати багато людей й судити про них. Але ж ці люди, їхні дії є відображенням нас самих, а тому немає потреби «пенять на зеркало». Увесь негатив, який ми бачимо в публічних людей, є сконцентрованим проявом наших з вами якісних показників життя. І боротися з «негативом» Кучми, Кравчука, Ющенка, Януковича... — це насамперед боротися зі своїми недоліками, зі своїми гріхами, зі своїми...

Тим більше:

Хто в нас в міністрах не бував:
Осли, телята, поросята
І жовтодзьобі гороб'ята.
Тепер же інший час настав.

Тепер призначають на жак
І на загибель всього люду
Іскаріотського Іуду,
Що ввів дурних дітей в облуду
І обезславив по світах.

Олександр Олесь

Але всього цього не було б, якби ми постійно думали та пам'ятали про «Мысли о грехах»:

«I. «Лучше избирай умереть, когда нужда потребует, нежели согрешить» (Св. Тихон Задон.).

II. «Считая то и другое малым, не доходят ли до того, что никакого греха не считают великим?» (Филарет, архієп. Черниговскій).

III. «Не говори, что то или другое ничтожная мелочь: мелочи много значат в жизни. Рана сделанная иглою, иногда поражает вернее, чем болезнь, обнимающая все тело. Иногда от искры делается пожар, с которым справиться невозможно, и который беспощадно пожирает все, что собрано было годами и сберегаемо с величайшим вниманием» (Кирилл, еп. Мелит.).

IV. Когда поступок мал и еще не созрел, истреби его, прежде нежели пустил ветви в широту и стал созреть». (Св. Исаак Сирин).

V. «Угашай искру, пока в пламень не возросла, и убивай врага, пока он мал». (Св. Тихон Задонскій).

VI. «Как бы ни были безобразны и отвратительны грехи, привычка делает их маловажными». (Блаж. Августин).

VII. «Скажи навсегда однажды греху: «я враг твой», и при каждом искушении говори каждому лукавому помыслу: «я враг твой»». (Кирилл еп. Мелитоп.).

VIII. «Душа может противиться греху, но не может без Бога победить или искоренить зло». (Св. Макарий Вел.).

IX. «Великая сила греха, но сто крат больше сила благодати Божій». (Иннок., архієп. Херсон.).

Духовные посевы. Киев, 1991.

Але радити, повчати, керувати значно легше, ніж самому виконувати, впроваджувати щось корисне. Виконувати... Це не зовсім точне слово. Більше підходить — жити (я б назвав синонімом цього слова жити — творити) на радість для себе й інших. Іван Огієнко вважає, що:

Найбільше щастя: для Народу
Віддати все своє життя,
Покласти душу за Свободу,
Прийняти за нього й розп'яття.
Що тяжчий хрест за край свій рідний,
Що більша за народ свій жертва
Скоріше прийде час побідний,
Й не буде праця наша мертва.
Люби свій Край, як любиш Бога,
А свій народ, як Матір Божу,
Тоді Голгота — в рай дорога
І терня станеться за розу.

Життя постійно переконує нас, що добро, радість, оптимізм, наявність світлих променів на шляху кожної людини перетинаються зі злом, пригніченням, нещирістю, буревієм... Але нам притаманно в спогадах жити тільки тими подіями, які освячені теплом, ранішніми сонячними променями...

Тому й наводжу фотографії, де ми (я, син і внук) на моєму 75-річчі дещо втомлені (це вже на 14-тій годині святкування), але перебуваємо в емоційному піднесенні з відчуттям завершення урочистостей і бажанням продовжити їх уже в домашніх умовах.

Саша (син) і Ваня (внук) також у кінці фуршету казали приємні слова своєму татові та дідусеві. Наші стосунки завжди вирізнялися повагою один до одного, взаємоповагою, а в разі необхідності — взаємодопомогою. Я не пам'ятаю жодного випадку, щоб мої син чи донька, внук чи внучка коли-небудь сказали на мою адресу хоча б одне слово, в якому б звучали навіть приховані нотки неповаги. Я не пам'ятаю жодного випадку, коли б мої діти або внуки не виконали моє прохання. Я поїхав у Львів на операцію, і внук перебував зі мною тиждень у лікарні, я поїхав на операцію в Київ, і син місяць перебував зі мною, я....

Іноді мені перед самим собою стає якось боязко у зв'язку з такою глибокою пошаною до мене. Іноді в мене з'являється відчуття недостатності власних здобутків, які могли б зумовити таку повагу моїх близьких. І коли я нижче навожу з книги «Духовные посевы» розділ «Дети, повинуйтесь своим родителям в Господе, ибо сего требует справедливость (Еф. VI, 1)», то мої думки направлені на всіх дітей світу цього.

«Наши родители любят нас, своих детей, несмотря на всю нашу заурядность, на все наши дурные качества, своеобразие и безсердечие. Не должны ли после этого и дети быть снисходительны к прегрешениям своих родителей? Священное Писание еще в очень раннее время делает предостережение по этому поводу. Когда Ной лежал обнаженный в своей палатке, его сын Хам заслужил вечное проклятие своими грубыми насмешками, которые оскорбили нравственное чувство даже в том суровом мире. Сим же и Иафет заслужили вечное благословение за свою неизменную почтительность, вследствие которой они покрыли наготу своего отца.

Поэтому, во имя всех тех нежных воспоминаний, всего священного семейной жизни, будем помнить, что в своей семье всегда и везде мы должны нести «бремена друг друга» (Гал. VI, 2), — что грех и порок одного лица всегда будут и останутся позором и страданием всей семьи. Родственные узы, соединяющие нас с каждым отдельным членом семьи — узы неразрушимых.

У одной матери уличили сына в школе в воровстве. Она жила на окраине города; но ей было так тяжело перенести позор своего сына, что даже несколько лет спустя она никогда не ходила и в сумерки по улицах города, около котораго жила.

Был еще случай: один высокопоставленный господин, имевший сыном очень известного человека, запятнал себя темным и злым делом. Вследствие этого он лишился всего. Его служба была покончена навсегда, звезда его прежде времени закатилась в глубокую мглу. С тех пор его нигде не встречали. Но добрый сын не покинул отца. Он разделил с ним это ужасное бремя. Он принял своего несчастного, опозоренного, лишившагося

всего отца к себе в дом и жил с ним до его смерти. Ради него он отказался от всех радостей жизни. Это был прекрасный пример самопожертвования, тем более, что об этом поступке очень мало кто и знал. Но благородный сын, за свою сыновнюю преданность, получил очевидное благословение Господне и, вероятно, в той далекой стране, где все справедливо оценивается, он получил воздаяние во сто крат.

Св. ап. Павел называет пятую заповедь «первой заповедью с обетованием» (Ефес. VI, 2), и мы обратимся теперь к этому обетованию. «Почитай отца твоего и мать твою (чтоб тебе было хорошо), чтобы пролились дни твои на земле, которую Господь, Бог твой, дает тебе» (Исх. XX, 12).

Задолго до св. пророка Моисея некий египетский мудрец написал, что «сын, следующий словам своего отца, достигнет вследствие этого глубокой старости».

Блудные, непочтительные сыновья навлекают на себя проклятие. «Укажите мне сына, любящего свою мать», говорит один из современных писателей, «и я вам укажу преданного друга, нежного супруга. Укажите мне человека, для которого любовь к семье не имеет никакой прелести, потому что это слишком низко для него, и я вам советую никогда не доверять ему, что может составить счастья других». Вы помните великое благословение, которое произнес пророк Иеремия (Иер. XXXV) над детьми Ионадава, сына Рехавова, потому что они повиновались приказанию отца.

Юноша матрос отправлялся в мореплавание, но когда он сел в лодку, то заметил, что у его матери струились по лицу слезы; «несите назад мои вещи» сказал он, «я не хочу ехать и горем убить мою мать». «Георгий!», — воскликнула его мать, — «Бог благословляет своих детей, почитающих своих родителей, и я верю, что Он благословит тебя». Этот юноша был Гергий Вашингтон, знаменитый первый президент Соединенных Штатов Америки.

Но, главным образом, обещание пятой заповеди относилось к народам, и история подтверждает его исполнение во всей силе. Краеугольным камнем общественного блага считали камень семейного очага. Народ, производящий дурных сыновей, конечно, не будет иметь и хороших граждан.

Семьи, лишённые любви, ускоряют разрушения общества и упадок народа. Для наглядности возьмем два древних народа. Почему в битве спартанский народ десятки других греческих народов? Это происходило оттого, что спартанские юноши воспитывались в повиновении родителям. Когда спартанская мать подавала своему сыну щит словами: «возвратись с ним или на нем», ее слова делали его непобедимым. Когда спартанский юноша жаловался матери, что его меч слишком короток, то мать отвечала ему: «увелич его своею храбростью» и вооружала его тройным оружием.

Покорные сыновья всегда отважные патриоты; вследствие того, что почтение к родителям содержит в себе уважение к родине, произошло то, что триста спартанцев противостояли многочисленным персидским войскам при Фермопилах, и греческий поэт Симонид написал им эпитафию:

«Скажите Спарте, те, кто мимо шли,
Что долгих верные мы здесь легли».

То же самое подтверждалось и в Риме в его лучшие дни. Неотразимое обаяние величия, возбуждавшие его войска к победам, зиждились на отцовской власти.

Обещание пятой заповеди вечно остается верным, и когда Греция и Рим стали возвращать тщеславных и своевольных сынов, следовавших лишь собственным желаниям, когда Греция дала порочных и изнеженных щеголей, каковых изображает Аристофан в одной из своих комедий; когда Рим произвел увешанных драгоценностями развратников, подобных Оттону, и матереубийц, подобных Нерону, — тогда Бог стал смывать их славу, как смывают с юлуда приставшее к нему и, вымыв, опрокидывают. (Сост. Прот. Г. Дьяченко по кн.: «Голос с Синая». Духовно-нравственные беседы по Ф. В. Ф. — V. Спб.).».

Хотілося б, дуже хотілося б, щоб діти приносили своїм батькам, дідусям і бабусям тільки позитивні емоції, надихали їх на чудове сприйняття всього, що їх оточує, прагнули до спілкування. Й навпаки. Мама і тато, дідусь і бабуся збагачували своїх дітей власними гарними вчинками, розуміли їх, сприяли гармонічному розвитку, не вказували, а освітлювали шлях своїх нащадків.

Ну як я можу бути спокійним і не відповісти своїми вчинками на такі зворушливі слова своїх дітей:

Ідуть хвилини, дні, роки.
Ідуть з Тобою разом діти та й онуки.
Все більше строк: строка і до строки,
Ще рано донизу тягнути руки.
А хто не зрозумів добра,
Яке злегка ти роздавав наліво та й направо,
Хай йдуть, ще не пора,
Вони не будуть жити так яскраво.
Втрачати не повинні ми на них увагу
І розщепляти на дрібниці все своє життя.
Я знаю, якщо діти в серці виносять повагу,
Це означає: все, що було, — не дарма.

Мені однаково, хто «за», хто «проти»,
Я чітко знаю, що для мене ти
Сьогодні, завтра, через місяць. Доки
Я дихаю — є промінь в темному житті.
І я тому, Тобі бажаю щиро,
Як часточка твоєї крові,
Здоров'я, спокою і миру
Мені же на здоров'я.

Подібних зворушливих віршів моя донька Світлани до мене та до своєї мами написала десятки, а може, й сотні. Вона не обминає увагою жодного свята, сімейних дат. Ми з моєю «старушкою» завжди читаємо їх «зі слюзами на очах». Або:

З днем народження!

Дорога Бабусю!

Бажаю щастя, здоров'я і всього найкращого й усього того, чого сама собі побажаєш!

Любов моя до тебе нескінченна!
І твоя до мене теж.
Де я живу, у місті, тебе немає,
А так хочеться до тебе.

Внук Ваня. 07. 11. 99

(на цей час йому ще не виповнилося 12 років)

Ось чому можу стверджувати, що життя чудове, що світлі та яскраві сонячні промені добра ми, насамперед, творимо самостійно, що характер сприйняття всього навколишнього створюється індивідом, його близькими і, в меншій мірі, неблизькими.

Якщо ти (я) хочеш бути щасливим, урівноваженим, викликати повагу в інших — постійно дбай:

1. Про здорові та емоційні відношення з батьками, дідусями, дітьми, внуками...;

2. Завжди твори. Творити, це не тільки наукова діяльність чи праця художника, митця, письменника, поета, журналіста..., це й праця кухаря, слюсаря, хлібороба... Але творча праця, яка приносить задоволення собі й оточуючим;

3. Пізнавай і люби численні та не пізнані до сьогодні прояви ПРИРОДИ (схід і захід сонця, повний і неповний Місяць, річку й море, гори і долини, яблуню та грушу, собаку і kota, квіти і траву, весну й осінь, ясну і похмуру погоду, бджілку і метелика...).

4. Ці три складових твого (мого) життя визначатимуть і твою (мою) духовність. Віру в Бога, Ющенка, Януковича, Буша, Наполеона...

Нам необхідно щодня знаходити час для роздумів про сенс прожитого дня, про добро, яке ми зробили, про чудові прояви природи, які ти (я) зустрічаєш на кожному кроці. Зупинись, подивись на окрему тварину чи рослину, річку чи луг... І ти будеш довго дивуватись цим витвором, його красою, його животворністю... Позбавлення почуття занепокоєння, збентеження, дискомфорту, невпевненості, навіть страху, які іноді виникають у більшості людей протягом життя, найкраще усувають два фактори: зосереджена творча праця та спілкування з природою на свіжому повітрі.

Ось чому можна прислухатися до А. Франса, який писав: «Труд благодійний для людини, оскільки відволікає його увагу від власного життя, закриває від нього його власний образ, не дозволяє дивитися на того іншого, яким є сам він і який робить для нього самотність страхітливою».

Людина самоутверджується завдяки творчій праці та фізичним самоправам. І ніяк не можна погодитись із М. Горьким: «Ежели людей по работе ценить, тогда лошадь лучше всякого человека». Думаю, що він пожагував, враховуючи його невпинну працю протягом усього життя.

Ось чому: «Працею, а не війною людина проявляє свою мужність; працею більше, аніж правом, підтримується правосуддя; і якщо колись рід людський досягне благоденства, то знов-таки працею» (П. Прудон).

В журналі «Педіатрія, акушерство і гінекологія» також відображені основні віхи мого 75-річного життя.

«До 75-річного ювілею І. С. Сміяна»

Невпинно плине час для людини. Ще вчора було 50, 60, 70, а сьогодні вже — 75. Змінюється світ навколо нас, змінюємось ми, наші думки, прагнення, погляди. Для І. С. Сміяна в його науковій, педагогічній, лікувально-профілактичній роботі також характерні динамічні зміни. За останні 5 років (10 січня 1999 — 10 січня 2004 року) член-кореспондент АМН України, заслужений працівник вищої школи, професор, доктор медичних наук Іван Семенович Сміян проявив особливо високу активність в науково-педагогічній діяльності. За цей період ним (або за його участю) надруковано 11 книг (чотири самостійно), 97 статей і тез (із них журнальних — 28), три методичних рекомендації, 7 інформаційних листів, отримано 4 патенти.

Його літературно-художнє видання «Від книги до книги», «Від крісла до крісла», «Думи мої, думи мої...» відображають не тільки життєвий шлях автора, а й роздуми педіатра, вченого, педагога, людини стосовно подій більш як півстолітньої давності. Без сумніву, ці книги не тільки викликають зацікавленість у читача, а є корисними для лікарів і науковців, які прагнуть свого удосконалення.

Книга «Педіатрія (цикл лекцій)», яка побачила світ на початку 1999 року, була першою, де один із визначних вітчизняних педіатрів, узагальнюючи всесвітні наукові досягнення і свій багаторічний досвід, у зрозумілій, доступній, ілюстрованій формі написав лекції з актуальних проблем найважливішої галузі медицини — педіатрії. Він прийняв активну участь у підготовці підручника «Дитячі хвороби», написавши його розділи «Хвороби незбалансованого харчування» та «Захворювання органів травлення у дітей старшого віку».

Вперше в Україні професор І. С. Сміян започаткував новітні методології в навчанні студентів, лікарів, підготувавши разом із співробітниками два компакт-диски українською мовою по інтегративній педіатрії «Рациональне харчування дітей раннього віку» (1999) і «Неонатологія» (2002).

З його особистих журнальних статей увагу педіатрів привертають «Класифікація хронічних запальних хвороб гепатобіліарної системи у дітей» (ПАГ, 2002, №4), «Основні критерії оцінки досягнення суспільства — здоров'я дитини» (ПАГ, 2002, №1), «Питний курорт — головна ланка в реабілітації дітей з хронічними ураженнями органів травлення, сечовидільної системи та обміну речовин» (ПАГ, 2003, №3), «Гіпотрофія чи хронічний розлад живлення?» (Мистецтво лікування, 2003, №4).

За ініціативою професора І. С. Сміяна за цей час підготовані навчальні посібники, які були, є і будуть актуальними не тільки для студентів, а й для лікарів: «Особливості і семіотика захворювань дитячого віку» (1999) та «Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей» (2001).

Наукові дослідження останніх років професора І. С. Сміяна і його співробітників по діагностиці остеопорозу та його корекції у дітей з різною соматичною патологією відображені в 6 розділах монографії «Проблеми остеопорозу» (2002) і свідчать про універсальність цієї патології дитячого віку.

Потяг професора І. С. Сміяна до спілкування з колегами проявився в активній його участі в роботі з'їзду педіатрів, науково-практичних конференціях, конгресах, де він неодноразово виступав з цікавими науковими доповідями. Крім того, за його ініціативою в Тернополі були проведені регіональний симпозіум з міжнародною участю «Сучасні аспекти неонатології» (травень 2001 року) та республіканська науково-практична конференція «Ендогенна інтоксикація і її корекція в педіатрії» (вересень 2001 року).

Нових нагород, звань І. С. Сміян за ці 5 років не отримав. Для чого йому нагороди, звання, похвали? Тепер, коли він їх заслужив (видозмінений Шарль Монжеле).

Педіатрам професор І. С. Сміян відомий як знаний клініцист, студентам — як чудовий лектор, учитель, дачникам — як шанувальник ПРИРОДИ.

Бажання наші прості та зрозумілі:

- 1) здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я;
- 2) активності, активності і ще раз активності на довгі роки».

Іноді мимоволі виникає така думка: людина народжується з метою невпинної праці та з метою продовження роду людського. А все інше є додатком до виконання цих двох завдань. І це зовсім немало. А тому стає зрозумілим:

Скільки політиків різних пород!
Скільки політиків! Бідний народ.
Кожний отаман або кандидат!
Чуха потилицю добрий наш сват...
Ось де недоленька, ось де біда,
Преться в політики миша руда!
Тільки «аз-буки» хто-небудь утне,
Духом Жореса від його вже тхне!
Каже: «Спасу, доведу тільки я...»
Глянеш — нікчемне, дурне, як теля.
А на Україні гарячі часи,
Треба і сили, і рук до коси,
Треба в'язати убогі снопи,
Треба орати гулящі степи...
Місто порожнє, умерло життя,
Всюди на вулицях повно сміття.
От би вагонів хоч п'ять із біди
Наших «лорд-джоржів» послати туди.
Кожному дати мітлу чи косу...
Ти ж говорив: Україну спасу...
Маєш нагоду... мети і коси,
Край свій мітлою й косою спаси.

Олександр Олесь

Вчора (27. 01. 07) Луценко (екс-міністр внутрішніх справ) зібрав у Тернополі багатолюдний мітинг і від своєї «Самооборони» гаряче закликав до походу на Київ навесні. У мене таке враження, що пан Луценко уже не здатний «ні мести, ні косити». Йому приємніше гаслами бентежити народ. Тим більше, все це він робить не задарма. Як він сказав на місцевому

телебаченні, йому «добрі» люди пропонують багато грошей, а один громадянин навіть запропонував 1 мільйон (я не зрозумів, гривень чи доларів). За таких сприятливих умов навіщо пану Луценкові «коса чи мітла»? Як ви гадаєте, чи вдалося б Луценкові, Морозу, Януковичу, Ющенку... зібрати тисячі людей, щоб навести порядок на вулицях Тернополя, Луганська?... Думаю, що така проза не під силу ні їм, ні багатьом іншим.

Виходить, створювати матеріальне, відчутне, навіть незначне, набагато важче і менш престижно, ніж «плескати» язиком, що, як кажуть, без кісток.

Життя — постійний рух, постійні протиріччя, постійне устремління до кращого, світлого, постійна внутрішня боротьба з «неможливим» за можливий крок до недосяжної зірки...

І все-таки творча (така, що приносить задоволення) праця є основним стрижнем по-справжньому щасливого життя. Тому мені на схилі років зрозумілі та близькі думки лікаря й поета, нашого земляка Михайла Качалуби:

Останній пацієнт...

Ні, він знає. Офіційно —
він мій останній пацієнт...
Дивлюсь на нього ніби мрійно,
Фактично сумно... Це ж момент
мені прощатись з моїм фахом
по п'ятдесят і двох роках.
Ось так забити одним махом,
ніби останній в дошку цвях
і розлучитись з другим «Я»,
як з тим останнім пацієнтом...
З ним зв'язане моє ім'я
посвяти і змагань цементом...

Михайло Качалуба

Таке хвилювання відчув не тільки я, його відчувають усі лікарі, які за різних обставин ідуть на «заслужений відпочинок». Тільки в такому віці та стані ці слова читаються «зі сльозами на очах», з великим жалем і сумом...

А тому наприкінці також використаю вірш М. Качалуби:

Лікарські сні

Так часто сниться, що лікую —
і пацієнтів повна хата,
а тут мені все щось бракує,
немає чим ліку подати,
десь стетоскоп пропав і шприц,

і дезінфекція погана...
Чому це все мені так сниться? —
питаюся, збудившись рано...
Тому, що розум твій, небоже,
й ціла душа просякли ними —
цими турботами важкими
про пацієнта — про людину,
тому твій сон на дійсність схожий,
бо ти є лікар без упину.

Михайло Качалуба